

**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП»
ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ**

**Халықаралық қаржы есептілік стандарттарына сәйкес
жеке қаржылық есептілік және
тәуелсіз аудитордың аудиторлық тұжырымдамасы**

2016 жылғы 31 желтоқсан

«ҚАЗАТОМӨНЕРКӨСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

Мазмұны

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК

Кіріс немесе шығыс және өзге жиынтық табыс туралы жеке есептеме.....	1
Каржылық жағдайы туралы жеке есептеме.....	2
Ақшалай қаражаттың қозғалысы туралы жеке есептеме	3
Капиталдағы өзгерістер туралы жеке есептеме.....	4

Жеке қаржылық есептемеге ескертулер

1. «Қазатомөнеркөсіп» Тобы және оның қызметі туралы жалпы мәліметтер	5
2. Компания өз қызметін жүзеге асырып жатқан экономикалық орта.....	6
3. Есеп саясатының негізгі ережелері.....	6
4. Есеп саясатын қолданудағы маңызды есеп айрысу бағалауы мен кәсіби ой-пікірлер.....	19
5. Жаңа және қайта қаралған стандарттар мен түсіндірулерді қолдану	23
6. Жаңа есептік ережелер.....	25
7. Байланысты таралттармен есептесу және операциялар	28
8. Түсім ақша.....	29
9. Өткізудің өзіндік құны	29
10. Өткізу бойынша шығыстар.....	30
11. Жалпы және әкімшілік шығыстар	30
12. Активтердің құнсыздандынуынан болған залалдар	30
13. Өзге табыстар..	33
14. Өзге шығыстар.....	33
15. Персоналдың еңбегіне акы телеу	33
16. Қаржылық кіріс және шығыс	33
17. Табыс салығы бойынша шығыстар	34
18. Материалдық емес активтер	36
19. Негізгі құралдар	37
20. Өндіріске дайындау шығындары.....	38
21. Жер қойнауын пайдалану құқығы.....	39
22. Барапау және бағалау активтері.....	39
23. Еншілес кәсіпорындарға салынған инвестициялар	40
24. Қауымдаşқан кәсіпорындарға салынған инвестициялар	42
25. Бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялар	43
26. Өзге инвестициялар	44
27. Дебиторлық берешек	45
28. Өзге активтер.....	45
29. Қорлар	46
30. Байланысты таралттарға берілген қарыздар.....	47
31. Ақшалай қаражат және оның эквиваленттері	48
32. Капитал	48
33. Кредиттер мен қарыздар	48
34. Резервтер	50
35. Кредиторлық берешек.....	51
36. Өзге міндеттемелер	52
37. Шартты және келісімшартты міндеттемелер	52
38. Қаржы тәуекелдерін басқару	56
39. Қаржы құралдарының өділ бағасы.....	64
40. Бағалау санаты бойынша қаржы құралдарын ұсыну.....	64
41. Есеп беру кезеңі аяқталған кейінгі оқиғалар нен кейінгі	65

«ҚАЗАТОМӨНЕРКӨСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
Kipic немесе шығыс және өзге жиынтық табыс туралы жеке есептеме

Миллиондаган қазақстандық тенге	Ескерту	2016 ж.	2015 ж.
Табыс	8	265,896	259,458
Әткізілген өнімнің өзіндік құны	9	(192,843)	(185,548)
Жалпы табыс		73,053	73,910
Өткізу бойынша шығыстар	10	(4,097)	(1,915)
Жаллы және әкімшілік шығыстар	11	(15,275)	(19,588)
Активтердің құнсыздандының қалпына келтіру		219	1,402
Активтердің құнсыздандынан болған залал	12	(23,937)	(40,965)
Багам айырмашылығы бойынша таза залал	14	2,381	(40,141)
Өзге табыстар	13	621	599
Өзге шығындар	14	(21,274)	(3,421)
Қаржылық табыстар	16	89,689	67,608
Қаржылық шығындар	16	(8,217)	(6,533)
Салық салуға дейінгі табыс		93,163	30,956
Табыс салығы бойынша шығындар	17	(13,137)	(7,625)
ЖЫЛДАҒЫ KIPIC		80,026	23,331
Өзге жиынтық табыс			
Пайдаға немесе залалға қайта сыйыптамалануы мүмкін емес баптар			
Еңбек қызметі аяқталысымен сыйақы беру жөніндегі міндеттемелерді қайта бағалау	26		(24)
Жылдағы өзге жиынтық табыс		26	(24)
ЖАЛПЫ ЖЫЛДАҒЫ ЖИЫНТЫҚ ТАБЫС		80,052	23,307

Осы жеке қаржылық есептілікті басшылар 2017 жылғы 27 ақпранда бекітті:

Жұмагалиев А.К.
Басқарма төрағасы

Қалиева З.Ф.
Бас бухгалтер

**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӨСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
Қаржылық жағдайы туралы жеке есептеме**

Миллиондаған қазақстандық теңге	Ескерту	2016 ж.	2015 ж.
АКТИВТЕР			
Ұзақ мерзімді активтер			
Материалдық емес активтер	18	841	784
Негізгі қаражат	19	6,939	7,767
Өндіріске дайындау шығындары	20	35,279	32,804
Жер қойнауын пайдалану құқығы	21	2,038	1,796
Барлау және бағалау активтері	22	3,374	6,686
Еншілес көспорындарға инвестициялар	23	92,799	103,194
Қауымдастылған көспорындарға инвестициялар	24	21,488	24,019
Бірлескен көспорындарға инвестициялар	25	33,883	29,895
Әзге инвестициялар	26	67,039	67,039
Кейінге қалдырылған активтер	17	2,550	920
Байланысты тараптарға берілген зайдар	30	19,151	32,343
Әзге де ұзақ мерзімдік активтер	28	8,855	8,141
		294,236	315,388
Қысқа мерзімді активтер			
Дебиторлық берешек	27	46,811	88,997
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем		5,260	-
Әтеуге арналған ККС		18,596	24,365
Қорлар	29	91,381	69,028
Жедел депозиттер		44,199	-
Байланысты тараптарға берілген қарыздар	30	-	1,374
Ақшалай қаражат және оның эквиваленттері	31	52,797	37,367
Әзге активтер	28	6,849	8,460
		265,893	229,591
Тізімне шығатын топтардың сатуға арналған деп активтері		1,284	16
		267,177	229,607
АКТИВТЕР БАРЛЫҒЫ		561,413	544,995
КАПИТАЛ			
Акционерлік капитал	32	36,785	36,692
Басқа валютадан есептегу кезіндегі бағамдық айырмашылық қоры		(1,599)	(1,599)
Беліп берілмеген пайда		341,913	273,892
КАПИТАЛ БАРЛЫҒЫ		377,099	308,985
МИНДЕТТЕМЕЛЕР			
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Кредиттер мен қарыздар	33	54,624	93,164
Резервтер	34	12,163	12,708
Кредиторлық берешек	35	574	585
Қызыметкерлерге сыйақы		188	199
Әзге міндеттемелер	36	3,097	6,205
		70,646	112,861
Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Кредиттер мен қарыздар	33	37,503	38,190
Кредиторская задолженность	35	52,856	78,443
Әзге салықтар мен міндетті төлемдер бойынша міндеттемелер		3,309	2,487
Қызыметкерлерге сыйақы		24	20
Табыс салығы бойынша міндеттемелер		32	845
Әзге міндеттемелер	36	19,944	3,164
		113,668	123,149
МИНДЕТТЕМЕЛЕР БАРЛЫҒЫ		184,314	236,010
КАПИТАЛ ЖӘНЕ МІНДЕТТЕМЕЛЕР БАРЛЫҒЫ		561,413	544,995

Осы жеке қаржылық есептіліктің басшылар 2017 жылғы 27 ақпранда бекітті:

Жұмағалиев А.К.
Басқарматерагасы

Қалиева З.Ф.
Бас бухгалтер

**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӨСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
Ақшалай қаражаттың қозғалысы туралы жеке есептеме**

Милиондаган қазақстандық теңге	2016 ж.	2015 ж.
ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТ		
Сатып алушылардан түскен ақшалай қаражаттың түсімдері	340,294	253,471
Алынған сыйақылар	6,095	2,198
Жеткізушилерге төлемдер	(271,058)	(216,507)
Қызметкерлерге деген төлемдер	(4,576)	(3,097)
Операциялардан түскен ақшалай қаражаттар	70,755	36,065
Төленген табыс салығы	(21,930)	(577)
Төленген сыйақы	(3,210)	(4,732)
Операциялық қызметтөн түскен ақшалай қаражаттың ағымы	45,615	30,756
ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТ		
Негізгі қаражатты сатып алу	(1,459)	(2,129)
Негізгі қаражатты тізімнен шыгарудан түсімдер	7	434
Бірлескен көспікерліктің қатысу үлесін сатудан түсімдер	24	-
Негізгі қаражатқа берілген аванстар	(5,768)	-
Материалдық емес активтерді сатып алу	(378)	(7)
Кен орындарын өзірлеу жөніндегі активтерді сатып алу	(9,899)	(8,561)
Барлау және бағалау активтерін сатып алу	(1,641)	(759)
Жедел салымдарды жайғастыру	(44,871)	(3,725)
Жедел салымдарды өтөу	-	2,935
Еншілес көспіорындарға салынған инвестицияларды сатып алу	(5,545)	(9,663)
Қауымдастын және бірлескен көспіорындарға салынған инвестицияларды сатып алу	(1,287)	(2,046)
Еншілес көспіорындардан алынған дивидендтер	3,695	1,444
Қауымдастын көспіорындар мен өзге инвестициялардан алынған дивидендтер	78,462	42,866
Қарыздарды ұсыну	(316)	-
Берілген қарыздарды өтөу	12,787	1,211
Өзге	363	48
Инвестициялық қызметте пайдаланылған ақшалай қаражаттың ағымы	24,174	22,048
ҚАРЖЫ ҚЫЗМЕТІ		
Кредиттер мен қарыздардан түскен түсімдер	-	120,856
Кредиттер мен қарыздарды өтөу	(38,146)	(164,033)
Акционерге төленген дивидендтер (32 Ескеरту)	(12,031)	(2,323)
Өзге	(650)	-
Қаржы қызметінде пайдаланылған ақшалай қаражаттың ағымы	(50,827)	(45,500)
Ақшалай қаражатты және оның эквиваленттерін таза арттыру	18,962	7,304
Жыл басындағы ақшалай қаражат пен оның эквиваленттері	37,367	15,261
Валюта бағамдары өзгеруінің ақшалай қаражатқа және оның эквиваленттеріне өсері	(3,532)	14,802
Жыл аяғындағы ақшалай қаражат пен оның эквиваленттері (31 Ескерту)	52,797	37,367

Осы жеке қаржылық есептілікті басшылар 2017 жылғы 27 ақпанда бекітті:

Жұмағалиев А.К.
Басқарма төрагасы

Қалиева З.Ф.
Бас бухгалтер

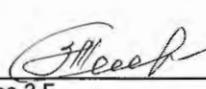
«ҚАЗАТОМӨНЕРКӨСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
Капиталдағы өзгерістер туралы жеке есептеме

Mилиондаган қазақстандық тәңге	Акцио- нерлік капитал	Бағамдық айырмашы- лықты басқа валютадан есептеу кезіндегі резерві	Белініп берілмеген пайда	Капитал жынысы
2015 ж. 1 қантардағы	36,692	(1,599)	253,558	288,651
Жылдағы пайда Еңбек қызметі аяқталуы бойынша сыйақылар жөніндегі міндеттемелерді қайта бағалау	-	-	23,331	23,331
Жылдағы жалпы жыныстық табыс	-	-	23,307	23,307
Жария етілген дивидендтер Әзге	-	-	(2,323) (650)	(2,323) (650)
2015 ж. 31 желтоқсандағы	36,692	(1,599)	273,892	308,985
Жылдағы пайда Еңбек қызметі аяқталуы бойынша сыйақылар жөніндегі міндеттемелерді қайта бағалау	-	-	80,026	80,026
Жылдағы жалпы жыныстық табыс	-	-	80,052	80,052
Акционерлік капиталға салымдар Жария етілген дивидендтер	93	-	- (12,031)	93 (12,031)
2016 ж. 31 желтоқсандағы	36,785	(1,599)	341,913	377,099

Осы жеке қаржылық есептілікті басшылар 2017 жылғы 27 ақпранда бекітті:

Жұмагалиев А.К.
Басқарма төрагасы

 Қалиева З.Ф.
Бас бухгалтер

**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржылық есептемеге ескертүлер**

1. «Қазатомөнеркәсіп» Тобы және оның қызметі туралы жалпы мәліметтер

Осы жеке қаржылық есеп-қисап, «Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ (бұдан әрі – Компания) үшін, 2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы Қаржылық Есептіліктің Халықаралық Стандарттарына (КЕХС) сәйкес дайындалды.

Компания «Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясын құру туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 1997 жылғы 14 шілдедегі № 3593 Жарлығына және ««Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясының мәселелері» атты Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1997 жылғы 22 шілдедегі № 1148 қаулысына сәйкес жаргылық капиталға мемлекеттің жүз пайыздық қатысуы бар жабық акционерлік қоғам ретінде құрылды. Қазіргі кезде Компания акцияларының 100% «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына» АҚ) арқылы мемлекетке тиесілі. Компания мына мекенжай бойынша тіркелген: Қазақстан Республикасы, Астана қ., Қонаев көш., 10. Негізгі қызмет орыны болып Қазақстан Республикасы болып табылады. Қызметтің негізгі орны Қазақстан Республикасы болып табылады.

Уранды өндіру және уран өнімін өткізу Компанияның негізгі қызмет түрі болып табылады. Компания әлемдегі жетекші уранөндіруші компаниялар санына кіреді. Бұдан басқа, «Қазатомөнеркәсіп» ҰАҚ» АҚ-тың еншілес кәсіпорындары сирек және сирек жаңа метадарды өндіру; бериллий және тантал өнімін шығару және өткізу; ғылымды көп қажетсінетін технологияларды әзірлеу; энергия ресурстарын жеткізу және жаңғыртылған энергия көздерін дамыту бойынша қызметтің жүзеге асырады.

«Қазатомөнеркәсіп» ҰАҚ» АҚ Қазақстан Республикасын ядролық отын циклының бастапқы кезеңдерінде екіжылтік ететін Компания болып табылады. Компания оның ағымдағы және болашақтағы табыс көздерін генерирлеуші бір қатар бірлескен және қауымдастырылған кәсіпорындардың қатысушысы болып табылады (24 және 25 Ескертүлер). Компанияның даму стратегиясы әлемдегі уран нарығындағы көшбасшылық орнын сақтап қалуда, сондай-ақ реакторға дейінгі ядролық отын циклындағы барлық белгілініңде және аралас жоғары технологиялық өндіріске әртаратандыруға негізделеді.

2016 жылғы 31 желтоқсанда Компания уранды өндіруге және барлауға арналған мына келісімшарттардың тарапы болып табылатын:

Кең орны/төлім	Әзірлеу кезеңі	Келісімшарт күні	Келісімшарт мерзімі	Жер қойнауын пайдаланушы	Сервис компаниясы
Қанжуган	Өндіру	27.11.1996	25 жыл	Компания	«Казатомпром- SaUrap» ЖШС
Уванас	Өндіру	27.11.1996	25 жыл	Компания	«Казатомпром- SaUrap» ЖШС
Мыңқұдық, Шығыс участкесі	Өндіру	27.11.1996	25 жыл	Компания	«Казатомпром- SaUrap» ЖШС
Мойынқұм, №1 төлім (Оңтүстік) (оңтүстік бөлігі)	Өндіру	26.09.2000	20 жыл	Компания	«Казатомпром- SaUrap» ЖШС
Мыңқұдық, Орталық төлімі Солтүстік және Оңтүстік Қарамұрын	Өндіру	08.07.2005	28 жыл	Компания	«ӨК Орталық» ЖШС
Мойынқұм, №2 төлім (Орталық) (солтүстік бөлігі)*	Барлау және өндіру	27.11.1996	28 жыл	Компания	«РУ-6» ЖШС
Жалпак	Барлау	31.05.2010	29 жыл	Компания	«Казатомпром- SaUrap» ЖШС
Буденовское	Барлау	31.05.2010	8 жыл	Компания	«Казатомпром- SaUrap» ЖШС
		14.10.2015	6 жыл	Компания	-

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша «Қазатомөнеркәсіп» ҰАҚ» АҚ-тың еншілес, бірлескен және қауымдастырылған кәсіпорындарына 40-тан астам кәсіпорындар кіреді, олар Қазақстанның алты аумағында орналасқан – Оңтүстік Қазақстан, Шығыс Қазақстан, Қызылорда, Манғыстау, Ақмола және Алматы облыстарында. 2016 жылғы 31 желтоқсанындағы жағдайы бойынша Компанияның қызметкерлерінің жалпы саны 343 (2015 ж: 383) адам құрайды.

2. Компания өз қызметін жүзеге асырып жатқан экономикалық орта

Жалпы алғанда, Қазақстан Республикасының экономикасы дамуши нарықтарға тән кейір сипаттамалық ерекшеліктерін білдіреді. Ол, еліміздің негізгі экспорт бөлігін құрастырушы мұнайдың және газдың тағы басқа да минералдық ресурстар бағалеріның ауытқуына сезіш. Бұл ерекшеліктерге сондай-ақ кіреді, бірақ шектеліп қана қоймайды, елден тыс жерде еркін конвертациясы жоқ ұлттық валютаның бар болуы және құнды қағаздар нарығының өтемпаздығының төмен деңгейі.

Мұнай мен басқа минералдық шикізаттың төмен бағасы және ауыстыру бағамының құбылмалығы, өтімділіктің төмендеуімен қоса, Қазақстан Республикасының экономикасына теріс өсерін тигізді де тигізіп жатыр.

2015 жылғы 20 тамызда Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі мен Үкіметі тәнгенің ауыстыру бағамын және, құнсыздану таргетирлеу режимінде, валюталық коридорды алып тастап еркін ағымдағы ауыстыру бағамына өтуге негізделген жаңа ақшалай-несиелік саясаттың іске асырылуын қолдауды тоқтату туралы шешім қабылдады. Нәтижесінде, 2015 жылғы тамыз-желтоқсан аралығында тәнгенің ауыстыру бағамы 1 АҚШ долларына 187-ден 350 теңгеге дейін құбылыш түрді. Осы есеп беру күні жағдайы бойынша Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ресми ауыстыру бағамы 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша 1 АҚШ долларына 333.29 теңгемен салыстырганда 1 АҚШ долларына 311.49 теңгегі құрады (2015 жылғы 31 желтоқсанда: 1 АҚШ долларына 339.47 теңге). Сонымен, Ұлттық банк пен Үкіметтің ауыстыру тенге бағамына және болашақ әрекеттеріне қатысты, сондай-ақ аталған факторлардың Қазақстан Республикасының экономикасына деген ықпалына қатысты белгісіздік бар.

2016 жылды 2016-2019 жылдардағы мұнай бағасына болжамдалған баға деңгейінің төмендеуіне байланысты және Қазақстанның экономикасы елеулі деңгейде мұнайгаз секторына тәуелдлігін ескере отырып, халықаралық рейтинг агенттіктері Қазақстанның тәуелсіз немиелік рейтингтерін төмендетті. Ұзақ мерзімдік рейтингтер бойынша болжай – «жағымсыз». Рейтинг бойынша жағымсыз болжай агенттіктердің сырттағы тәуекелдердің және ақшалай-несиелік саясатпен байланысты рейтингтердің өсуі туралы көзқарасын, шикізат тауарлар жаһанды нарығындағы ағымдағы нашар және тұрақсыз жағдайын ескере отырып, білдіреді.

Қаржы нарықтар бұрынғыдай тұрақтылықтың жоқтығымен, бағаның жиесінде елеулі өзгеруімен және сауда операциялар бойынша спредтердің өсуімен сипатталады. Аталған экономикалық орта Компанияның қызметіне және қаржылық жағдайына елеулі ықпал етеді. Басшылық Компанияның тұрақты қызметін қамтамасыз ету үшін қажетті шараларды қолданып жатыр. Сонда да ағымдағы экономикалық жағдайдың алдағы залалдарын болжай қының соғып отыр, және басшылардың ағымда күтетіні мен бағалаудың іс жүзіндегі нәтижелерден айырмашылығы болуы мүмкін.

Бұдан басқа, Қазақстан Республикасындағы таукен секторы республикамыздағы саяси, заңнамалық, салық және реттеуші өзгерістер ықпалына тәуелді болып тұр. Қазақстан Республикасының салық, валюталық және кедендік заңнамасы дамуын жалғастырып жатыр және әр түрлі талқылау мүмкіндігін болдырып отыр. (37 Ескерту) Қазақстан Республикасының экономикалық тұрақтылықтың болашағы Үкімет қабылдап отырган экономикалық шаралар тиімділігіне, сондай-ақ құқықтық, бақылау және саяси жүйенің дамуына, яғни Компанияның бақылаудың тыс саладағы жағдайларға елеулі дөрежеде тәуелді. Басшылық Компанияның ұзақ мерзімдік активтерінен күтілетін құнсыздануына бағалауды ағымдағы экономикәлық жағдайды және оның болашағын ескере отырып жүргізді. (4 Ескерту). Болашақ экономикалық жағдай мен нормативтік-құқықтық орта басшылардың қазіргі күтетінінен айрықша болуы мүмкін.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері

Қаржы есептілігін дайындау негізі

Осы жеке қаржылық есеп-қисап, бастапқы мойындалуы құнының әділдігі бойынша жүзеге асырылатын қаржы құралдарын қоспағанда, тарихи құны негізінде, Қаржылық есеп-қисалтың халықаралық стандартарына («КЕХС») сай дайындалған. Осы жеке қаржылық есеп-қисалты дайындау кезінде қолданылған есеп саясатының негізгі ережелері төменде көлтірілген. Есеп саясатының аталған ережелері, басқасы көрсетілмеген жағдайда, есептілікте ұсынылған барлық кезеңдерге қатысты өз кезегімен қолданылды (5 Ескерту).

Осы жеке қаржылық есеп-қисап заңнаманың талаптарына сәйкес Компанияның және оның еншілес көсіпорындарының (бұдан әрі – «Топ») шоғырландырылған қаржылық есеп-қисабына толықтыру ретінде шығарылған. Шоғырландырылған қаржылық есеп-қисалта еншілес көсіпорындардың операциялары (Топ бақылайтын құрылымдық көсіпорындарды қоса, инвестициялар салынған объектілер ретінде айқындалған, виткені Топтың (i) оған инвестициялар салынған объектілердің кірісіне елеулі әсер ететін қызметті басқаруга мүмкіндік беретін өкілділіктері бар, (ii) инвестициялар салынған объектілерге қатысуынан түсken өзгермелі кірістремен байланысты тәуекелдерге ұшырағыш, немесе осындаі кірісті алуға құқығы бар, және (iii) инвестордың кіріс

Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

мөлшеріне әсер ету мақсатында инвестициялар салынған объектілерге қатысты өз өкілеттілігін пайдалану мүмкіндігі бар) толық шоғырландырылған. Сондай-ақ шоғырландырылған қаржылық есеп-қисапқа үлес әдісі бойынша есептелеңген бірлескен және қауымдастырылған касіпорындардың қорытындысы кірді.

Компанияның шоғырландырылған есеп-қисабы 2017 жылғы 27 ақпанда басшылық атынан шығаруға қарсы бекітілді. Пайдаланушылардың осы жеке қаржылық есеп-қисаппен танысуы шоғырландырылған қаржылық есеп-қисаппен қоса 2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға және жылдағы жағдайы бойынша өткізуі туіс. Бұл қаржылық жағдай туралы, операциялық қызметтің нәтижесі және Компанияның жылпы қаржылық жағдайындағы өзгерістер туралы толық ақпаратты алу мақсатында жүргізіледі.

Есептілікті ұсыну валютасы

Егер өзгесі көрсетілмесе, осы жеке қаржылық есеп-қисаптың көрсеткіштері миллион қазақстандық теңгеде көрсетілген.

Еншілес, бірлескен және қауымдақан кәсіпорындарға салынған инвестициялар

Осындай инвестицияларды есептеген кезде осы жеке қаржылық есеп-қисаптың мақсаты үшін Компания құнсыздану резервін шегере отыра бастапқы құн әдісін пайдаланды.

Қаржы құралдары

(i) Багалауға деген негізгі тәсіл

Қаржы құралдары олардың класификациялауына байланысты әділ құны, өзіндік құны немесе амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі. Төменде осы багалау тәсілдері көрсетілген.

Әділ құны – багалау құніндең нарық қатысушылары арасындағы өз еркі негізінде активтерді сату кезінде немесе операцияларды жүргізу кезіндегі міндеттемелерді тапсыру кезінде алынұы мүмкін баға. Белсенді нарықтағы баға белгілеу әділ құнның ең жақсы дәлелі болып табылады. Белсенді нарық – бұл, тұрақты негізінде багалау туралы ақпаратты алууды мүмкін ететін, жеткілікті жиелігі мен жеткілікті көлемінде активтер мен міндеттемелер мен операциялар жүргізілетін нарық.

Белсенді нарықта айналымы бар қаржы құралдарының әділ құны, белгілеу бағасын бөлек активке немесе міндеттемені, олардың кәсіпорын үстап отырған санына көбейту кезінде алынған сома ретінде бағаланады. Нарықтың тәуліктік қаралапайым сауда айналымы кәсіпорындағы активтер мен міндеттемелерді басып алуға жеткіліксіз болса, ал бөлек операцияларда позицияларды сатуға арналған тапсырыстарды орналастыру белгілеу бағасына әсер етуі мүмкін жағдайда да істің жағдайы осындай.

Дисконталған ақшалай ағымдардың моделі сияқты, сондай-ақ нарық ережелерімен жасалатын ұқсас операциялардың деректерімен негізделген модельдер сияқты багалау әдістері, немесе инвестициялар объектісінің қаржы деректерін қарау қаржы құралдарының әділ құнның айқындау үшін қолданады, олар үшін мәмілелер бағасы туралы нарық ақпарат қол жетімсіз. Әділ құнның багалау қорытындысына мынадай түрде әділ құны иерархиясының деңгейі бойынша талдау жасалады және бөлінеді: (i) 1 Деңгейге ұқсас активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтағы белгіленетін бағалар (белгіленбейтін) бойынша, (ii) 2 Деңгейге – багалау әдісі арқалы алынған бағалаулар жатады, онда қолданылатын барлық елеулі шығыс деректер, тікелей (мысалы, баға), немесе жанама түрде (мысалы, баға негізінде есептелген) актив пен міндеттемелер үшін бақыланатын болып табылады, және (iii) 3 Деңгейдің бағалауы, олар, тек бақыланатын нарық деректеріне негізделген емес бағалау болып табылады (яғни бағалау үшін бақыланбайтын шығыс деректерінің елеулі көлемі талап етіледі). Әділ құны иерархиясының деңгейінен деңгейге ауысу есеп беру кезеңінде аяғында орын алған деп саналады.

Өзіндік құны ақшалай төленген қаржаттың немесе оның эквивалентінің сомасы, немесе сатып алу күніне активті сатып алу үшін тапсырылған өзге өтеудің әділдік құны, болып табылады және мәміле бойынша шығындарды қосады. Өзіндік құны бойынша багалау нарық түзетуі жоқ және олардың әділ құнның сенімді бағалануы мүмкін емес үлес құралдарына жасалған инвестицияларға қатысты ғана және ашық нарықта түзетулері жоқ осындай үлес құралдарына байланған және осындай үлес құралдарымен өтеуге жататын өндірілген құралдарға қетысты қолданылады.

Мәміле бойынша шығындар қаржы құралын сатып алуға, шығаруға немесе істен шығаруға тікелей жататын қосымша шығындар болып табылады. Қосымша шығындар – бұл, мәміле жасалмай қалса, шегілмейтін шығындар. Мәмілебойынша шығындарға агенттерге (сауда агенттері ретінде әрекет ететін қызметкерлерді қоса), консультанттарға, делдалдарға және дилерлерге төленген сыйақылар мен комиссиялық төлемдер, реттеуіш органдарға және қор биржаларына төленетін алымдар, сондай-ақ меншікті тапсыру кезіндегі алынатын салық пен

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

алулар кіреді. Мәміле бойынша шығындарға сыйақылар немесе борыштық міндеттемелер бойынша дисконттар, қаржыландыруға кеткен шығындар, ішкі әкімшілік шығыстар немесе сақтауға арналған шығыстар кірмейді.

Амортизациялық құны мөлшерлемені білдіреді, ондағы қаржы құралы есептелген пайыздық мөлшеріне азайтылған немесе көбейтілген, қарыздың негізгі сомасын өтеудегі үстап қалынған ақшаны, ал қаржы активтері үшін – құнсызданудан туындаған залалдар сомасын санамағанда (багалау резерві шотын тікелей немесе пайдалану арқылы), бастапқы мойындалған кезде бағаланған болатын. Қосылған проценттерге мәміле бойынша шығындардың, сондай-ақ кез келген сыйақылардың немесе тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолданумен қоса өтеу сомасының дисконттың бастапқы мойындау кезінде кейінге қалдырылған амортизациясы кіреді. Қосылған пайыздық табыстар және қосылған пайыздық шығыстар, қосылған қупондық табыспен және амортизацияланған дисконтпен немесе сыйақымен қоса (бар болған кезде, ұсынылған кезде кейінге қалдырылған комиссиямен қоса), белек көрсетілмейді, есептің қаржы жағдайы туралы тиісті баптарының төле-тең құнына кіргізіледі.

Тиімді пайыздық мөлшерлеменің әдісі – бұл, құралдың төле-тең құнына әр бір кезеңде тұрақты пайыздық мөлшерлемені қамтамасыз ету мақсатында, тиісті кезең ішіндегі (тиімді пайыздық ставкасының) пайыздық табыстарды немесе пайыздық шығыстарды бөліп беру әдісі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл, қаржы құралдың қолданынуы мүмкін уақыты бойы, немесе, орынды болған кезде, қаржы құралдың таза төле-тең құнына дейінгі ең қысқа кезең бойы есептелең болашақ төлемдерді немесе түсімдерді (болашақ несиелік шығындарды қослағанда) тұрақты дисконттау кезінде қолданатын ставка. Тиімді пайыздық мөлшерлеме, пайызды өзгертудің келесі күніне дейінгі өзгермелі мөлшерлеменің қоса құралдар бойынша ақшалай ағымдарды дисконттау үшін пайдаланады, бұған аталған құрал үшін өзгермелі мөлшерлеме бойынша, немесе нарық мәғнисынан тәуелсіз белгіленетін басқа да ауыспалы факторлар бойынша редиттік спрэдті қөрсететін сыйақы мен дисконт кірмейді. Бұндай сыйақы мен дисконттар құралдың барлық күтілетін айналым мерзімі бойы амортизацияланады. Келтірілген құн есептесуіне тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігін құрайтын, шарт бойынша тараптармен төленген немесе алынған барлық сыйақылар мен сомалар кіреді.

(ii) Қаржы активтерінің жіктелімі

Қаржы активтері мына категориялар бойынша жіктеледі: а) қарыздар мен дебиторлық берешектер; б) қолдағы сатуға бар қаржы активтері; в) өтеуге дейінгі ұсталынып қалатын қаржы активтері; г) әділ құны бойынша бағаланатын, оның өзгерістері пайда мен залалдың құрамында қөрсетілетін қаржы активтері. Әділ құны бойынша бағаланатын, оның өзгерістері пайда мен залалдың құрамында қөрсетілетін қаржы активтері екі кіші категорияларға бөлінеді: (i) бастапқы мойындау сәтінен бастап аталған категорияға қосылған, және (ii) саудага арналған ретінде жіктелетін активтер.

Туынды қаржы құралдары әділ құны бойынша қөрсетіледі. Туынды құралдар активтер ретінде есептеледі, егер де аталған құралдардың әділ құны ойдағыдан болса, және міндеттемелер ретінде есептеледі, егер де олардың әділ құны теріс болып табылса. Туынды құралдардың әділ құнының өзгеруі жылдағы пайдага немесе залалға қосылады. Компания хеджилеу есебін қолданбайды.

Басқа қаржы құралдарына енгізілген кейбір туынды құралдар, белек туынды құралдар ретінде есептеледі, егер де олардың тәуекелдері мен экономикалық сипаттамалары негізгі шарттың тәуекелдері мен экономикалық сипатталарымен тығыз байланыста болмаса.

«Қарыздар мен дебиторлық берешек» атты категория бекітілген немесе айқындалған төлемдермен қоса туынды емес қаржы активтерін білдіреді, бұған Компания жақын арада сатуға ниеттенгенде қослағанда.

Барлық өзге қаржы активтері қолдағы сатуға бар активтер категориясына кіреді.

(iii) Қаржы міндеттемелерінің жіктелімі

Қаржы міндеттемелері мына есептегу категориялары бойынша жіктеледі: а) туынды қаржы құралдарын қосқанда, саудага арналған, және б) өзге қаржы міндеттемелері. Саудага арналған міндеттемелер әділ құны бойынша қөрсетіледі, олардың өзгерістері пайда болған кезеңдегі жылдың пайдасы мен залалы құрамында қөрсетіледі (қаржы табыстары немесе қаржы шығындары сияқты). Өзге қаржы міндеттемелер амортизацияланған құны бойынша қөрсетіледі.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

(iv) Қаржы құралдардың бастапқы мойындалуы

Қаржы құралдары әділ құны бойынша және мәміле бойынша шеккен шығындармен қоса бастапқы есептеледі. Мәміленің бағасы бастапқы мойындау кезіндегі әділ құнына ең жақсы растау болып табылады. Әділ құны мен мәміле бағасы арасында айырмашылық болған жағдайда ғана бастапқы мойындау сәтінде пайда немесе залал есептеледі, ол үқсас құралдармен немесе бағалау әдісімен мәміле нарығында аталған сәттері басқа да байқаушылармен расталуы мүмкін, онда кіріс ауыспалылар ретінде тек байқаудағы нарық деректері қолданылады.

Заңнамамен немесе аталған нарықтың ережелерімен белгіленген мерзімде тапсыруы көзделген қаржы активтерін сатып алу немесе сату (стандарттық ережемен сатып алу және сату) мәмілені жасасу күніне орай, яғни Компания қаржы активтерін тапсыруға өзіне міндеттеме алған күніне мойындалады. Сатып алу бойынша барлық өзге операциялар көсіпорын аталған қаржы құралына қатысты шарттың тарабы болғанда мойындалады.

Белсенді нарықта айналымы жоқ, байланысты тараптарға берілген қарыздардың әділ құнын айқындау үшін Компания дисконтталған ақшалай ағымдардың моделі сияқты әдістерді қолданады. Мәміле бағасына тең деп қабылданатын, бастапқы мойындау кезіндегі әділ құны және бағалау әдісі арқылы айқындалған сомасы арасында айырмашылықтар туындауы мүмкін. Осындай айырмашылықтар байланысты тараптарға берілген қарыздардың ерекет ету мерзімі ішінде тең амортизацияланады

(v) Прекращение признания финансовых активов

Компания мына жағдайларда қаржы активтерін мойындауды тоқтатады: (а) бұл активтер өтелген кезде немесе осындаи активтерге байланысты ақшалай қаражат ағымының әрекет ету құқығы өтіп кеткен кезде, немесе (б) Компания қаржы активтеріне түсетін ақшалай қаражат ағымына арналған құқығын тапсырған кезде немесе тапсыру туралы келісімді жасасқан кезде, және бұл ретте (i) сондай-ак осы активтерді иеленуге байланысты барлық тәуекелдер мен сыйақыларды тапсырса, немесе (ii) осы активтерді иеленуге байланысты барлық тәуекелдер мен сыйақыларды тапсырмай немесе сақтамай, бірақ аталған активтерге қатысты бақылау құқығынан айрылған кезде.

Контрагент барлық қарастырылатын активтерді байланысты емес үшінші тарапқа іс жүзінде қосымша салықты салу қажеттілігінсіз сату мүмкіндігі болмаган жағдайда бақылау сақталынады.

(vi) Сатуға арналған қолдағы бар инвестициялар

Сатуға арналған қолдағы бар инвестициялар әділ құны бойынша көрсетіледі. Сатуға арналған қолдағы бар борыштық құнды қағаздар бойынша пайызыдық табыс проценттің тиімді мөлшерлемесі әдісі бойынша есептеледі және қаржы табыс ретінде жылдағы пайда мен залалда көрсетіледі. Сатуға қолдағы бар улестік қаржы құралдарына деген инвестициялар бойынша дивидендтер, Компанияның төлемді алуға арналған құқығы белгіленіп, дивидендтерді алу мүмкіндік жоғары болған жылдағы пайда мен залалда көрсетіледі. Әділ құнының өзге де взгерістері инвестицияның мойындалуы тоқтатылған немесе, жиналған пайда немесе залал сомасы өзге жынытық табыс құрамынан қаржы табысының жылдағы пайда мен залал құрамына ауыстырылғанда оның құнсызданған сәтіне дейінгі өзге жынытық табыс шотында көрсетіледі. Улестік қаржылардағы инвестициялар оның әділ құнын басшылық жеткілікті дәрежеде анық бағалай алмайтын болса, сатып алынған нақты құнмен есептеледі. Улестік құралдарға салынған инвестициялар сатып алушың нақты құны бойынша есептелінеді, егер басшылық оның әділ құнын сенімділіктің айтарлықтай деңгейінде анық бағалай алмаса.

Сатуға қолдағы бар инвестициялардың құнсыздануынан болған залал аталған активтерді бастапқы мойындалғанынан кейін орын алған бір немесе бірнеше жағдайлар («залалға әділ соқтыратын жағдайлар»), нәтижесінде олар туындаған сәттегі жылда болған пайда немесе залалда көрсетіледі. Улестік құралдарға деген инвестициялардың әділ құнының олардың өзіндік құнынан елеулі немесе ұзақ тәмендеуі құнсызданудың дәлелі. Бұрында пайда мен залалда көрсетілген құнсызданудан болған залалды есептемегенде, сатып алынған және ағымдағы әділ құны бағасы арасындағы айырмашылық ретінде есептелетін құнсызданудан болған жынытық залал сомасы өзге жынытық табыс шотынан жылдағы пайда мен залалдың қаржы шығыстары құрамына ауыстырылады.

Улестік құралдарға деген инвестициялардың құнсыздануынан болған залалдар қалпына келтірілмейді, болашақ пайда өзге жынытық табыс құрамында көрсетіледі. Болашақ кезеңде, сатуға қолдағы бар деп жіктелінетін қарыз құралдардың әділ құны асып жатса, және бұл асқанын пайда немесе залал құрамындағы құнсызданудан болған залал мойындалғанынан кейін болған жағдаймен объективті түрде байланыстыруға болса, онда құнсызданудан болған залал ағымдағы кезеңнің пайда мен залалында қалпына келтіріледі.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

(vii) Өзара есепке алу

Қаржы активтері мен міндеттемелер өзара есепке алынады, және қаржы жағдайы туралы есептемеде көрсетілген сомалардың өзара есепке алыны жүргізуің заңды түрде белгіленген құқығы, сондай-ақ өзара есеп алу, немесе активті бір уақытта өткізу және міндеттемені реттеу ниет бар кезде ғана таза мөлшерлемесі көрсетіледі. Қарастырылып жатқан өзара есеп алу құқығы (а) ықтимал болашақ жағдайларға тәелді болмауға тиісне және (б) мына жағдайдалар болған кезде заңды түрде жүзеге асыру мүмкіндігі болуға тиіс: (i) қарапайым қаржылық шаруашылық қызметті жүзеге асыру барысында, (ii) төлемдер бойынша (дефолт жағдайлары) міндеттемені орындаған кезде және (iii) дәүлеттілік болмаған немесе банкрот болған жағдайда.

Негізгі құралдар

(i) Негізгі құралдарды мойындау және бөгалай

Негізгі қаражат, жинақталған амортизациялауды және құнсызданданудан жинақталған залалдарды есептен шығарып, өзіндік құны бойынша көрсетіледі.

Бастапқы құн активті мақсаттық пайдалану үшін жұмыс орнына жеткізуге және жұмыс қалпына келтіруге тікелей байланысты кез келген шығындардан, импорт бажы және сатып алынғандар бойынша өтмелейтін салықпен қоса, сауда женілдіктерін және қайтаруларды есептегендегі сатып алу құнынан тұрады. Шаруашылық әдісімен дайындалған немесе қарастырылған негізгі қаражат объектісінің бастапқы құны өзіне жұмсалған материалдар құнын, орындалған өндірістік жұмыстарды және өндірістік үстеме шығындардың тиісті үлесін қосудан тұрады. Олардың пайдалы қызмет мерзімі жалпы аталған объектінің пайдалы қызмет мерзімінен айырмашылығы бар негізгі құралдар нысанының бөлек елеулі бөліктегі бөлек нысандар (компоненттер) ретінде есептеледі және осындай бөліктердің пайдаланылатын мерзімін көрсететін нормалар бойынша амортизацияланады.

Бұдан әрі болатын шығындар аталған нысаның баланстық құнына кіргізіледі немесе, Компанияның аталған нысанды пайдаланудан экономикалық пайдасы мүмкін болып және оның құны сенімді бағалануы мүмкін болған жағдайда, бөлек актив ретінде көрсетіледі. Негізгі қаражат құрамында елеулі бастапқы құнымен және бір жылдан астам пайдалы пайдалану мерзімінен қоса арнайы қор бөлігі мен қосалқы жабдықтар көрсетіледі. Өзге қор бөліктері мен қосалқы жабдықтар тауарлық-материалдық қор құрамында көрсетіледі және шығындануға қарай жылдағы пайда мен залалда көрсетіледі.

Ағымдағы жөндеу мен техникалық қызмет көрсетуге кеткен шығындар ағымдағы кезеңдегі шығындарға жатады. Негізгі қаражаттың ірі түйіндерін немесе компоненттерін ауыстыруға кеткен шығындар ауыстыруға жататын бөлшектердің бір уақытта тізімнен шығару кезінде капиталдандырылады.

Негізгі қаражаттың шығып қалуынан болған пайда немесе залал сатудан түсken ақша мен оның баланстық құны арасындағы айырмашылық ретінде айқындалады.

(ii) Негізгі құралдардың амортизациясы

(ii) Амортизация основных средств

Жерге амортизация есептелмейді. Уранды өндіруге және оны алдын ала өңдеуге пайдаланатын «ғимараттар» категориясына кіретін объектілерді амортизациялау өндірістік әдіс негізінде есептеледі, осындай әдіс ең жақсы түрде тұтыну құрылымын көрсететін объектілерге қатысты қолданылады. Негізгі қаражаттың өзге объектілерінің амортизациясы олардың бастапқы құнын қалдық құнына дейін олардың пайдалы пайдалану мерзімі ішінде төң тізімнен шығару арқылы сызбаша әдісімен есептеледі:

Ғимараттар
Машиналар мен жабдықтар
Көлік құралдары
Өзгесі

Пайдалы пайдалану мерзімі
10 жылдан 50 жылға дейін
3 жылдан 50 жылға дейін
3 жылдан 10 жылға дейін
3 жылдан 20 жылға дейін

Негізгі қаражаты нысанының пайдалы қызметтінің есептесу мерзімі оның пайдалы қызметтінің өз мерзіміне де, жер қойнауын пайдалануға арналған көлісім-шарт мерзіміне және (немесе), негізгі қаражаттың аталған нысаны орналасқан аумағындағы кен орнындағы экономикалық түрғыдан түсіп жатқан қордың ағымдағы бағалануына да тәуелді.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Пайдалы қолдану мерзімнің аяғыны тән жағдайға және пайдалы қолдану мерзімнің аяғына дейін актив жетсе, тізімнен шығуға кететін болжамды шығындарды есептен шығарған соң активтің тізімнен шығуынан ағымдағы кезде Компания алалатын есептесу сомасы активтің қалдық құны болып табылады. Активтердің қалдық құны және оларды пайдалы қолдану мерзімі қайта қаралып жатыр және, қажет болса,, әрбір есеп беру кезеңнің аяғында түзетіледі.

Өндіріске дайындалу бойынша шығындар

Өндіріске дайындалу бойынша капиталданырылған шығындар жинақталған амортизацияны және қажет болғанда, құнсызданудан жинақталған залалдарды есептен алғанда, өзіндік құны бойынша көрсетіледі.

Өндіріске дайындалу бойынша шығындарға технологиялық құйылатын және ағызылатын төтелдерді бұргылау, төтелдердің магистральдік сыртқы айналымын жер бетіндегі коммуникациялар, жабдықтар және бақылау-өлшеу аппаратуrasesы, иондық алмасу шайыр құны, телімді қалпына келтіру бойынша бағалау шығындар және өндіруге дайындалу бойынша өзге шығындар кіреді. Өндіріске дайындалу бойынша шығындар кен орны немесе өндірістік өдісті қолданып блоктар деңгейінде амортизацияланады. Өндірістік өдісі бойынша амортизация нормасы расталған қорларға негізделген, олар бар кен орындардан (блоктардан) қолданыстағы жабдықтарды және өндіру өдістерін қолдана отырып алынуы мүмкін. Расталған қорлардың есеп айырысуы әрбір жер қойнауын пайдалануға арналған ажырамас бөлігі болып табылатын қорлар туралы есептемелерге негізделген. Қорлар туралы атапттар есептемелер құзыретті органдын бекітілген, және жылдар бойынша күтілетін өндіру қөлемі туралы ақпарат ұсынылған, техникалық-экономикалық модельдерге енгізіледі.

Материалдық емес активтер

(i) Материалдық емес активтерді мойындау және бағалау

Компанияның материалдық емес активтерінде, пайдалы пайдаланудың ақырығы мерзімі бар және, негізінде, өндіріс технологиясын енгізу капиталданырылған шығындар, бағдарламалық қамту және лицензиялар мен патенттер кіреді. Сатып алынған компьютерлік бағдарламалық қамту және лицензиялар мен патенттер бастапқыда оларды сатып алуға және енгізуге шеккен шығындар сомасында мойындалады .

(ii) Материалдық емес активтердің амортизациясы

Материалдық емес активтер оларды пайдалы пайдалану мерзімі ішінде желілік әдіспен амортизацияланады:

Лицензиялар мен патенттер
Бағдарламалық қамту
Өзгесі

Пайдалы пайдалану мерзімі
3 жылдан 20 жылға дейін
1 жылдан 14 жылға дейін
2 жылдан 15 жылға дейін

Құнсыздану жағдайында материалдық емес активтердің баланстық құны пайдаланудың ең жоғары құндылығына және әділ құнына дейін, сатуға деген шығыстарды есептемегендеге, есептен шығарылады.

(iii) Зерттеулөрге және өзірлеуге көткен шығындар

Зерттеулөрге арналған шығындар олар туындауына қарай болған шығыстардың құрамында мойындалады. Өзірлеуге көткен шығындар (жаңа және модернизацияланған өнімдерді жобалауға және сынауға байланысты), жоба комерциялық мақсатқа сай екенін және технологиялық тұрғыдан іске асырылатынын ескере отырып ойдағыдай іске асырылуы әбден мүмкін болған кезде, ал шығындар жеткілікті сенімділік деңгейімен бағаланатын болған кезде материалдық емес активтер ретінде мойындалады. Өзірлеуге арналған өзге шығындар олардың туындау шамасы бойынша шығыстарға жатады. Бастапқы кезде шығыстарға жатқызылған өзірлеуге арналған шығыстар келесі кезеңдерде капиталданырылуы мүмкін емес.

Пайдалы пайдаланудың айқындалған мерзімі бар өзірлеулөрге арналған капиталданырылған шығындар, осы өзірлеулөрдің мәні болатын коммерциялық өнім өндірісі бастапту сөтінен бастап, түсken ақшаны күтілетін алу мерзімі ішінде желілік әдіспен амортизацияланады.

Жер қойнауын пайдалануға арналған құқықтар

Жер қойнауын пайдалану құқықтар, қажет болған кезде, амортизацияның және құнсызданудан болған залалдардың жинақталған сомасын алғып тастап, бастапқы құны бойынша ескеріледі. Жер қойнауы құқығын сатып алу құнына қол қойылатын бонус, коммерциялық тауып алу бонусы, жер қойнауы құқығын сатып алу құнына және

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

тарихи капиталдандырылған шығындар кіреді. Компания, үкімет лицензия берілгенге дейін лицензияланған аумақтарға қатысты шеккен тарихи шығындарды өтеуге міндетті.

Аталған тарихи шығындар, лицензияның қолдану мерзімі ішінде өндірілетін төлемдердің келтірілген құнына тән міндеттемелерді тиісінше мойындаумен сатып алынған заттың құны ретінде мойындалады.

Жер қойнауын пайдалану құқықтар, уранды өндіруді бастау сәтінен бастап, расталған қорға сүйеніп, өндірістік әдісі бойынша амортизацияланады.

Қорлардың есептесуі жер қойнауын пайдалануға арналған әрбір келісімшарттың ажырамас белгі болып табылатын қор туралы есептемелерге негізделген. Қор туралы аталған есептемелер техникалық-экономикалық модельдерге қосылады, олар құзыретті органмен бекітіледі және онда жылдар бойынша күтілетін өндіру келемі туралы егжей-тегжейлі ақпарат ұсынылған.

Барлау және бағалау активтері

Барлау және бағалау активтері, қажет болған кезде, құнсыздануға деген резервті есептен шығарып бастапқы құны бойынша көрсетіледі. Компания барлау және бағалау бойынша активтерді сатып алғанған активтер сипаттамасына сәйкес материалдық және материалдық емес активтерге жіктелінеді.

Барлау және бағалау активтерге Компания нақты аумақты барлауға арналған занды құқықтарын алғанынан кейін және мынадай сияқты барлауға, геологиялық және геофизикалық зерттеулерге ашу жұмыстарын жүргізуге және барлау жұмыстарына жататын өзге табыс шығыстарына арналған коммерциялық тұргыдан ұтымды өндірісті жүзеге асыру мүмкіндігі бекітілгеніне дейін капиталдандырылған шығындар кіреді.

Жер қойнауы құқығын алғанға дейінгі қызмет барлауға дейінгі қызмет деп саналады. Барлау кезеңіне дейінгі қызмет бойынша барлық шығындар оларды шеккенге қарай кезеңнің шығыстарына жатқызылады және мынадай жобалау жұмыстары, жобаның техникалық-экономикалық бағалауы және барлауға дейінгі қызметпен байланысты өзге табыс шығыстары сияқты шығындар кіреді. Барлау және бағалау кезеңі аяқталғаннан кейін жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартты жасасу немесе ұзарту туралы шешім барлау жетістіктеріне және минералдық ресурстарды бағалауға және өндіру кезеңіне ету (әзірлеу) туралы Компанияның шешіміне тәуелді.

Материалдық барлау және бағалау уранды шығару тиімділігін көрсеткеннен кейін өндіріске дайындалу бойынша шығындарға аударылады және , активтері расталған қорға сүйеніп, өндірістік әдіс бойынша амортизацияланады. Экономика түрінде дәлелденген жер бетінен көтерілетін қорларды («дәлелденген қорларды») немесе «коммерциялық қорларды») тапқан жағдайда барлау және бағалау бойынша материалдық емес активтер жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алу шығындары ретінде қайта сипатталынады. Тиісінше, Компания барлау және бағалау бойынша активтерді экономика түрінде дәлелденген жер бетінен көтерілетін қорларды («дәлелденген қорларды») немесе «коммерциялық қорларды») тапқан сәтіне дейін амортизацияланбайды.

Компания, активтердің құнсыздануын көрсететін фактілер мен жағдайлар болған кезде, барлау және бағалау бойынша активтерді құнсыздану мәніне тексереді. Құнсызданудан болған залал барлау мен бағалау бойынша активтердің баланстық құны оның өтелеңтін сомасынан асатын сомада мойындалады. Өтелеңтін сома екі мелшерлемеден ең көбі деген мойындалады: өткізу бойынша шығындарды және пайдаланудағы құнын есептен шығарып, барлау және бағалау бойынша активтердің әділ құны.

Темендегі фактілердің немесе міндеттемелердің бірі немесе одан көбінің бар болуы Компания барлау және бағалау бойынша өз активтерін құнсыздану мәніне (тізімі жеткілікті болып табылмайды) тексеруге міндетті екенін білдіреді:

- жақын арада біткен немесе біттеп кезең, ол ішінде Компанияның белгіленген телімде барлауды жүргізуге арналған құқығы бар;
- белгіленген телімдегі минералдық ресурстарды болашақ барлауға және бағалауға арналған елеулі шығыстар бюджетке кіргізілмеген және жоспарда жоқ;
- белгіленген телімдегі минералдық ресурстарды барлау және бағалау минералдық ресурстардың коммерциялық тұргыдан ұтымды көлемін анықтауға жеткізген емес, және Компания белгіленген телімдегі осындай қызметті тоқтатуға шешті;
- Компанияның, белгіленген телімді әзірлеу мүмкіндігіне қарамастан, барлау және бағалау бойынша активтердің баланстық құны, мүмкін, нәтижелі әзірлеу немесе іске асырылуы нәтижесінде толық көлемінде өтелмейтіне туралы жеткілікті деректері бар.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Әрбір есеп беру кезеңінің аяғында басшылық қаржылық емес активтердің (кордан және кейінге қалдырылған салық активтерінен айырмашылығы бар) және еншілес, бірлескен және қауымдастық көсіпорындарға салынған құнсыздану белгілері бар екенін анықтайды. Осындай кез келген белгі анықталса, басшылық өтелетін құнын бағалайды, ол екі мөлшердің ең көбі ретінде айқындалады: активті сатуға кеткен шығыстарды алып тастағандағы әділ құнның (бағалау құніне нарықтың қатысушылары арасында ерікті негізде өткізілген операция барысындағы міндеттемелерді өткізу кезінде төленген немесе активті сатуда алуға болатын бағасы; әділ құнның ең жақсы растауы белсенді нарықтағы бағаланатын құн болып табылады) және оны пайдалану құндылығы (яғни, ақшалай ағымдарды өндіретін, сәйкес келетін нысан бойынша болашақта қутілетін ақшалай ағымдардың таза келтірілген құны).

Пайдалану құндылығын бағалау кезінде, бағаланатын болашақ ақшалай қаражат ағымдары дисконт мөлшерлемесін салық салуға дейін пайдаланумен қоса олардың келтірілген сомасына дейін дисконтталауды, ол уақытша ақша құннына және, болашақ ақшалай ағымдарын бағалау кезінде оларға түзетулер жүргізілмеген, атапған активтер тәуекелдеріне тән қолданып жатқан нарық бағалауын білдіреді.

Бөлек активтің өтелетін сомасын бағалау мүмкін емес болса, Компания атапған актив тиесілі бірліктің ақшалай ағымын генерирлейтін өтелетін соманы бағалайды. Ақшалай ағымдарын өндіретін нысан (генерирлеуші бірлік) – бұл ең аз айқындалатын активтер тобы, ол ақшалай ағымын өндіреді, және олар өзге активтерден немесе активтер тобынан түсken ақшалай ағымдарынан елеулі дөрежеде тәуелді емес. Генерирлеуші бірліктерді анықтау қағидасы 4 Ескертуде ұсынылған.

Құнсыздану мәніне тексеруді жүргізу кезінде қолданылатын бағалау мәні кен орнын өзірлеудің егжей-тегжейлі жоспарына және «Активтердің құнсыздануы» 36 (IAS) ҚЕХС талаптарына сәйкес келтірілген жұмыс бюджетіне негізделген. Болашақ ақшалай ағымдар мыналарға негізделген:

- есептесу резерв көлеміне, олар бойынша экономикалық түрғыдан негізделген алушады жоғары дәрежедегі сенімділік бар;
- болашақ өндіріс көлеміне;
- болашақ тауар бағаларына (ағымдағы нарық бағалардың, үш жылдан бес жылға дейінгі мерзім ішінде, Компаниямен есептелген ұзақ мерзімді перспективадағы орташа бағадан айырмашылығы болмаған жағдайда), сондай-ақ
- болашақ өндірістің өзіндік құннына және өзге де операциялық және капиталдық шығындарға.

Активтің баланстық құны оның өтелетін құннын асатын болса, активтің құнсыздануы мойындалады, және құнсызданудан болған залал, қаржы жағдай туралы жеке есепте көрсетілген балансстық құнын активтің өтелетін құннына дейін азайту мақсатында, жылдағы пайда немесе залалда көрсетіледі. Активтердің өткен есеп беру кезеңдерінде мойындалған құнсыздануынан болған залал қалпына келтіріледі (қажет болған кезде), егер де активті немесе оның сатуға кеткен шығыстарын есептемегенде, әділ құнны пайдаланудан болған құндылықты айқындау кезінде бастапқы пайдаланған есептегенде жағдайда айқындалуы мүмкін тозуды есептеп шығарып, баланстық құнның сомасымен шектелген.

Операциялық жалға алу

Компания, активтердің иесі болуына байланысты емес іс жүзінде барлық тәуекелдер мен түсken ақшаны жалға алушыдан Компанияға талсыруды көзdemейтін, жалға алу шарт бойынша жалға алушы болған жағдайда жалға алу төлемдердің жалпы сомасы барлық жалға алу мерзімі ішінде желілік әдіспен жылдағы пайда мен залалда көрсетіледі. Жалға алу мерзімі - бұл жалға алушы активтерді жалға алу туралы шартты жасасқан, мерзімінен ерте тоқтатуға жатпайтын кезең, сондай-ақ жалға алушы қосымша төлеп немесе онсыз да активті жалға алу құқығы бар қосымша кезеңдер, егер де жалға алудың бастапқы қуніне жалға алушымен осындай құқық іске асырылатынына жеткілікті сенімі болса.

Табыс салығы

Табыс салығы қаржылық есептілікте, есептеме кезеңінің аяғында қолданылатын заңнаманың талаптарына сәйкес көрсетіледі.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Табыс салығы бойынша шығыстарға (өтеулерге) ағымдағы және кейінге қалдырылған салықтар кіреді және жылдағы пайда мен залалда көрсетіледі, егер де олар өзге жыныстық табыс құрамында немесе қандай болса да басқа есеп беру кезеңдегі капиталда тікелей көрсетілетін операцияларға жататынына байланысты капиталда тікелей көрсетілмеуге тиіс болса.

Ағымдағы салық, ағымдағы жене алдағы кезеңдердегі салық салынатын пайдага немесе залалға қатысты салық органдарына (салық органдары есебінен өтеледі) төленеді деп күтілетін соманы білдіреді. Салық салынатын пайдалар немесе залалдар есептесу бағалау негізінде есептеледі, егер де қаржылық есептілікті тиісті салық декларацияларын бергенге дейін бекітілетін болса. Табыс салығынан айрықша салықтар операциялық шығыстар құрамында көрсетіледі.

Кейінге қалдырылған салық болашақ кезеңге қалдырылған салық залапдарына және активтер мен міндеттемелердің баланстық базасы және олардың қаржылық есептіліктері баланстық құны арасындағы уақытша айырмашылықтарына қатысты баланстық міндеттемелер әдісімен есептеледі. Бастапқы мойындалуы бар ерекшелікке сәйкес, кейінге қалдырылған салықтар, бизнесі біріктірумен байланысты емес операциялар бойынша міндеттемелерді немесе активтерді бастапқы мойындалуы кезінде туындайтын уақытша айырмашылықтарға қатысты мойындалмайды, егер де осындағы бухгалтерлікке де, салық салынатын пайдага да ықпал етпесе. Кейінге қалдырылған баланстық құны есеп беру кезеңінің аяғында әрекет етілетін салық мөлшерлемесін қолданып есептеледі және, олар күтілетіндей, уақытша айрықшаларды қалпына келтіру немесе болашақ кезеңдерге ауыстырылған салық залалдары кезеңде қолданылатын болады. Барлық есептен шығарылатын уақытша айырмашылықта және салық залалдардың болашақ кезеңдеріне ауыстырылғандарға қатысты кейінге қалдырылған салық активтері, есептен шығарылатын айырмашылықты есептеуге болатынына қарсы салық салынатын пайданы болашақта алу мүмкіндігі бар дәрежеде ғана мойындалады.

Компания, еншілес көсіпорындардың дивидендтеріне арналған салықтарға немесе оларды сатудан түсken пайдага жататын уақытша айырмашылықты бағылайды. Компания осындау уақытша айырмашылық бойынша кейінге қалдырылған міндеттемелерді білдірмейді, бұған басшылық жақын арадағы болашақта уақытша айырмашылықты қалпына келтірілуін күтетін жағдайлар кірмейді.

Компанияның айқындалмаған салық позицияларын басшылық әрбір есеп беру кезеңінің аяғында бағалайды. Пайдага арналған салық бойынша позицияларға қатысты көрсетілетін міндеттемелер, қосымша салық міндеттемелердің туындау мүмкіндігі бар деп басшылық санаган жағдайларда ескеріледі, егер де Компанияның салық позициясы олардың жоқ болу мүмкіндігінен жоғары деп салық органдары келіспеген болса. Осындау бағалау, қолданыстағы есеп беру кезеңінің аяғындағы салық заңнаманы, сондай-ақ сottың кез келген белгілі қаулылары немесе ұқсас мәселелер бойынша өзге де шешімдерді талқылау негізінде жүргізіледі. Пайданың салығын қоспағанда, айыппұл, өсімақы мен салықтар бойынша міндеттемелер есеп беру кезеңінің аяғындағы міндеттемелерді реттеу үшін қажетті шығыстарды басшылықпен ең жоғары бағалау негізінде көрсетіледі.

Дебиторлық берешек

Сауда дебиторлық берешек басында әділ құны бойынша, содан кейін тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолданып есептелген амортизациялық құны бойынша ескеріледі.

Қорлар

Қорлар ең аз дегендеге екі мөлшерлеме бойынша есептеледі: өзіндік құны бойынша және сатудың таза бағасы бойынша. Қордың өндіріске жіберілген және өзге есептен шығып кеткен кезінде оларды бағалау орташа өлшенген құны әдісі бойынша жүргізіледі. Дайын өнімнің және ақталмаган өндірістің өзіндік құнына материал құны, шикізат өндіру және қайта өндеу қызметтері және өзге тікелей шығындар кіреді, және қарызы қаражаттар бойынша шығыстар кірмейді. Сатудың таза бағасы – бұл, өндірісті аяқтауға деген есептескен шығындарды және сату үшін шегуге қажет есептесу шығындарды есептен шығарып, қаралайым қызмет барысындағы есептесу сату бағасы.

Амортизацияланған құны бойынша көрсетілген қаржы активтерінің құнсыздануы

Құнсызданудан болған заалдар, қаржы активтердің бастапқы мойындалғанынан кейін орын алған және, қаржы активтерімен немесе жеткілікті сенім дәрежесімен бағалануы мүмкін қаржы активтер тобымен байланысты болашақ ақшалай қаражат ағымының мөлшерлемесіне немесе мерзіміне ықпал ететін, бір немесе бірнеше жағдай («залалға әкеліп согатын жағдайлар») нәтижесінде олардың туындауына қарай пайда мен залалда мойындалады.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Компанияның жеке бағаланған қаржы активі үшін құнсыздандырылған объективті дәлелдері болмаса (оның маңыздылығына тәуелді емес), бұл актив кредиттік тәуекелдердің ұқсас сипаттамасымен қаржы активтер тобына кіргізіледі және солармен қоса құнсыздану мәніне бағаланады. Қаржы активінің құнсыздануы туралы мәселені қараған кезде Компания назарына алатын негізгі факторлар оның мерзімінен өткен мәртебесі және, осындай болған кезде, қамтамасыз етуді іске асыру мүмкіндігі болып табылады.

Тәменде, өзге негізгі критерийлер атап өтілген, олардың негізінде құнсызданданудан болған залалдардың объективті белгілердің бар болуы айқындалады:

- кез келген кезекті төлемнің мерзімін өткізіп алу, осымен қатар уақытында төлемеу есептесу жүйесі жұмысының кешіктіруімен түсіндірлімейді;
- контрагент елеулі қаржы қыншылықтарын сезінеді, бұл Компанияның қарауындағы контрагент туралы қаржы ақпаратымен растау;
- контрагент банкротқа ұшырағанын немесе қаржылық қайта құрылуын жария етуін қарастыру;
- контрагенттің төлемдік мәртебесінің қолайсыз өзгеруі, бұл контрагентке ұлттық немесе жергілікті экономикалық жағдайлардың өзгеруінің ықпалымен негізделеді; немесе
- қамтамасыз ету құны, бар болған кезде, нарықтағы жағдайдың нашарлауы нәтижесінде елеулі тәмендейді.

Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін құнсызданданған қаржы активтің жағдайы келіссөздер қорытындыларында қайта қарастырылып жатса немесе контрагенттің қаржылық қыншылықтарына байланысты қандай да өзге түрінде өзертіліп жатса, құнсыздандырылған жағдайды қайта қарағанға дейінгі бастапқы тиімді мәлшерлеме проценттің қолданып, айқындалады. Осыдан кейін жағдайы қайта қараған қаржы активтердің мойындалуы тоқтатылады да әділ құны бойынша жаңа актив мойындалады, бірақ, егер де аталаған активпен байланысты тәуекелдер мен ақшалай пайда елеулі өзгерген болса. Бұл, келтірілген бастапқы және күтілетін жаңа ақшалай қаражат ағымдарының арасындағы елеулі айырмашылықпен расталады.

Құнсызданданудан болған залалдар, активтің баланстық құнын, аталаған актив бойынша бастапқы тиімді мәлшерлеме пайызын қолдана отырып дисконтталған, күтілетін ақшалай қаражат ағымдарының (әлі шекпеген кредиттік болашақ залалдар оған кірмейді) келтірілген құнына келтіретін сомада резервті құры арқылы ылғы да мойындалады. Кепілзат мәніне арналған өндіріп алу айналымының мүмкіндігі дәрежесіне тәуелсіз, қамтамасыз етуді алуға және сатуға арналған шығындарды есептен шығарғанда, кепілзатпен қамтамасыз етілген қаржы активінің күтілетін ақшалай қаражат ағымының келтірілген құнын есептесуге ақшалай қаражат ағымдары кіреді, олар кепілзат мәніне өндіріп алушың айналымы нәтижесінде туындауы мүмкін.

Егер болашақ кезеңде құнсызданданудан болған залалдың сомасы тәмендесе, және бұл тәмендеу құнсыздану мойындалғанынан кейін болған жағдайға жатқызылуы мүмкін (дебитордың кредиттік рейтингінің жоғарлауы ретінде), бұрында құнсыздандырылған залалы жылдағы пайда мен залал арқылы құрылған резервтің көмегімен қалпына келтіріледі.

Откізуі мүмкін емес және оларға қатысты барлық қажетті процедуралар толық немесе ішінара өтеу мақсатымен аяқталып залалдың ақырығы сомасы айқындалған активтер құнсыздануға арналған құрылған резерв есебінен есептен шығарылады. Бұрында есептен шығарылған сомаларды болашақта қалпына келтіру жылдағы пайда немесе залал құрамында құнсызданданудан болған залал есебінен есептеледі.

Алдын ала төлем

Құнсыздануға арналған резервті шығарып тастағанда, алдын ала төлем іс жүзіндегі шығыстар бойынша есептілікте көрсетіледі. Алдын ала төлем ұзақ мерзімді болып жіктелінеді, егер де оған қатысты тауарлар мен қызметтерді алушың күтілетін мерзімі бір жылдан аспаса, немесе алдын ала төлем бастапқы мойындалу кезінде ұзақ мерзімді болып есепте көрсетілетін активке кіретін болса. Активті алуға арналған алдын ала төлем сомасы оның балансстық құнына Компания осындай активтерге бақылауды алған кезінде және онымен байланысты болашақ экономикалық пайдалар Компаниямен алынатын мүмкіндік бар болған кезде кіргізіледі. Өзге алдын ала төлемдер тауарлар мен қызметтерді алу кезінде оған қатысты пайда немесе залалдар тізіміне кіргізіледі. Алдын ала төлемдер тауарлар мен активтер, тауарлар немесе қызметтер төленбейді деген белгісі болса, алдын ала төлемнің балансстық құны есептен шығаруға жатады, және құнсызданданудан болған тиісті залал жылдағы пайда мен залалға қосылады. Ұзақ мерзімді алдын ала төлемдер дисконтталмайды.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Ақшалай қаражаттар мен олардың эквиваленттері

Ақшалай қаражаттар мен олардың эквиваленттерге кассадағы, талап етілгенге дейін банк шоттарындағы ақшалай қаражат және үш айдан аспайтын шарт бойынша бастапқы өтеу мерзімі мен басқа да қысқа мерзімді жоғары етімділік инвестициялар кіреді. Ақшалай қаражаттар мен олардың эквиваленттері тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып есептелген амортизациялық құны бойынша ескеріледі.

Сатуға арналған категорияларға жатқызылған ұзақ мерзімдік активтер

Ұзақ мерзімдік активтер мен есептен шығарылатын топтар (ұзақ мерзімдік және қысқа мерзімдік активтерді қоса алтын) қаржы жағдайы туралы есепте «сатуға арналған ұзақ мерзімдік активтер» ретінде көрсетіледі, егер де олардың баланстық құны есеп беру күнінен кейін 12 ай ішінде сату есебі арқылы активтер тиесілі еншілес үйімға бақылаудан айырылумен қоса), негізінде, өтелетін болса. Активтерді жіктеу мына тәменде аталған шарттардың барлықтары бар болған кезде өзгеруге жатады: (а) активтер осы ағымдағы жағдайында деру сатуға дайын; (б) Компания басшылары сатып алушы іздестірудің қолданыстағы бағдарламасын бекітіп іске асыруды бастаса; (в) активтерді негізделген бағамен сату жөніндегі белсенді қызмет жүргізіліп жастса; (г) сату бір жыл ішінде күтілсе, және (д) сату жоспарында елеулі өзгерістер немесе оны алып тастау күтілмесе.

Ұзақ мерзімдік активтер және қаржы жағдайы туралы ағымдағы есеп беру кезеңде сатуға арналған деп жіктелген есептен шығарылатын топтар басқа категорияға ауыстыруға жатпайды және ағымдағы есеп беру кезеңнің аяғындағы жіктеуге сәйкес келтіру үшін қаржы жағдайы туралы аталған салыстыру есепте ұсыну нысанын ауыстырмайды.

Есептен шығарылатын топ, сату жолымен өзге тәсілмен есептен шығарылатын жататын активтер тобын (қысқа мерзімдік және ұзақ мерзімдік), бірге бір операцияның тобын, және, осы операция нәтижесінде берілетін осы активтермен тікелей байланысты міндеттемелерді білдіреді. Есеп беру күнінен соң 12 айдан аса мерзімде өтелетін немесе алынады деп күтілетін сомасы кіретін активтер ұзақ мерзімдік активтер деп саналады. Жіктешті өзгерту қажеттілік туында, осындағы өзгеріс активтің қысқа мерзімдік те, ұзақ мерзімдік те бөлігіне жүргізіледі.

Сатуға арналған есептен шығарылатын топтар жалпы екі өлшемнің кішісі бойынша бағаланады: есептен шығаруға арналған шығындарды есептен шығарып әділ құны немесе баланстық құны бойынша. Сату үшін ұсталып отырган негізгі құрал амортизацияланбайды. Реклассификацияленген ұзақ мерзімдік инструменттер есептен шығаруға арналған шығындарды есептен шығарып әділ құны немесе баланстық құны сомасынан ең тәменгісіне дейін тізімнен шығаруға жатпайды.

Есептен шығарылатын топқа тікелей байланысты және есептен шығару кезінде берілетін міндеттемелер реклассификациялауға жатады және қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептілікте бөлек азат жолымен көрсетіледі.

Акционерлік капитал

Қарапайым акциялар капитал ретінде көрсетіледі. Жаңа акцияларды тікелей шығаруға жататын қосымша шығындар шығарудан алынған соманы (салықты есептен шығарып тастап) азайту ретінде капитал құрамында көрсетіледі. Алынған қаражаттың әділ құнының сомасын шығарылған акциялардың номиналдық құнынан арттыру капиталда эмиссиялық табыс ретінде көрсетіледі.

Дивидендтер

Дивидендтер міндеттемелер ретінде көрсетіледі және олар жарияланып, мақұлданған сол кезеңдегі капиталдың сомасынан есептен шығарылады. Есептемелік күнінен кейін, бірақ қаржылық есептілікті бекіту күніне дейін, жария етілген дивидендтер туралы ақпарат «Есептемелік кезеңнің аяқталуынан кейінгі жағдайлар» ескертуде көрсетіледі.

Қосымша құн салығы

Өткізу кезінде туындағы қосымша құн салығы (ҚҚС) тауарлар тиеп-жіберілген немесе қызметтер көрсетілген кезде салық органдарына төлеуге жатады. Алу бойынша ҚҚС жеткізуіден салық шот-фактурасын алған кезде өткізу бойынша ҚҚС-мен қоса есептеуге жатады. Салық заңнамасы ҚҚС-ын есептеуге рұқсат етеді. Тиісінше, есептемелік күнінде есептелмеген, өткізу және алу операциялары бойынша, ҚҚС тежелген қаржы жағдай туралы жеке есепте мойындалған. Өтелетін ҚҚС айналымынан тыс актив болып жіктелінеді, егер де есептемелік кезең аяқталу сәтінен бастап бір жыл ішінде ертең ол бойынша қайтару күтілмейтін болса. Ұзақ мерзімді ҚҚС дисконталмайды.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Кредиттер мен қарыздар

Кредиттер мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолданып амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі.

Активті алуға, құрылышына немесе өндірісіне, оның маңызы бойынша пайдалануға немесе сатуға дайындау міндетті түрде елеулі уақытты талап ететін (белгілі талаптарға сай келетін актив), алуға тікелей жататын қарыздар бойынша шығындар капитализациясының басталуы 2009 жылғы 1 қантарға немесе келесі датада келетін осындай активтер құны құрамына кіреді.

Капитализацияның басталу датасы (а) Компания, белгілі талаптарға сай келетін, активтермен байланысты шығыстарды шегереді; және (в) ол активті маңызы бойынша пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін қажетті өрекетті жасайды. Қарыз бойынша шығындарды капиталдау, активті маңызы бойынша пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін қажетті барлық жұмыстар іс жүзінде аяқталған күніне дейін жалғасады.

Компания белгілі талаптарға сай келетін, активтер бойынша күрделі шығындарды жасамағанда, болдырмауға болатын кредиттер мен қарыздар бойынша шығындарды капиталдайды. Қарыздар бойынша капиталдырылған шығындар Компанияны орташа қаржыландыру құны негізінде есептеледі (орташа өлшенген пайыздық шығыстар жіктелген активтер шығыстарына қолданылады), бұған белгілі талаптарға сай келетін, активтерді алу үшін қаражатты қарызға алу жағдайы кірмейді. Бұл болса, осы қарыз бойынша кезең ішіндегі шеккен іс жүзіндегі шығындар капиталдырылады, осы қарыздық қаражатты уақытша инвестициялаудан түскен кез келген инвестициялық табысты есептен шығарғанда.

Кредиторлық берешек

Сауда кредиторлық берешек контрагент өзінің шарттық міндеттемелерін орындау фактісі бойынша есептеледі және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолданып амортизациялық құны бойынша ескеріледі.

Міндеттемелер және төлемдер бойынша резервтер

Міндеттемелер және төлемдер бойынша резервтер айқындалмаған орындалу мерзімі мен немесе мөлшерімен қоса қаржылық емес міндеттемелерді білдіреді. Олар Компанияның қандай да өткен жағдайдың өсерінен міндеттемелері бар болса (занылық немесе конклюденттік) есептеледі, оларды реттеу үшін жоғары мүмкіндік дәрежесімен ресурстардың істен шығып кетуі талап етіледі, және міндеттеменің мөлшерін жеткілікті сенімділік дәрежесімен ақшалай көрсеткішпен бағалауға болады. Компанияның резервтеріне кен орындарын қалпына келтіру резерві және өзге де резервтер қосылады (34 Ескерту).

Кен орындарын қалпына келтіруге арналған резерв

Активтерді жою және қалпына келтіру бойынша міндеттемелер олардың туындауы мүмкін болған кезде және олардың сомасының негізделген бағалауы мүмкін болған кезде мойындалады. Активтердің істен шығуы бойынша шығындар құрамына ғимараттарды рекультивациялау мен жоюға (ғимараттарды, үй-жайларды және инфрақұрылым нысандарын қырату, машиналар мен жабдықтарды демонтаждау, қалдық материалды шығару, қоршаган ортаны тазалау, тасталымдарға мониторинг жүргізу және бұзылған жерлерді қалпына келтіру) арналған шығындар кіреді. Негізгі құрал-жабдықтарды демонтаждау мен орын ауыстыруға есептелген шығындар осы негізгі құрал-жабдықтарды алу сөтіндегі, немесе, кен орындарын әзірлеу барысында жерді бұзудың немесе қоршаган ортаны ластандырудың тиісті фактісінен туындастырылған міндеттеме пайда болған кезең ішінде, болашақ бағаланған шығындардың дисконтталған құны негізінде, өндірісті дайындау залалдар құнына қосылады. Тиісті шығындардың есептесу мерзімінің немесе сомасының өзгерілуі нәтижесінде, немесе дисконттық мөлшерлеменің өзгеру нәтижесінде туындаған міндеттемелерді бағалаудағы өзгерістер негізгі құралдар немесе өндіріске дайындау бойынша залалдар құрамындағы тиісті активтің ағымдағы кезеңдегі құнын түзетуі ретінде көрсетіледі. Бұл шығындар болашақта, атапған активтерге сай келетін амортизация әдісін қолданып, активтердің пайдалы қызмет ету мерзімі ішінде амортизацияланады.

Активтерді жою және қалпына келтіру бойынша міндеттемелерге арналған резервтерге бұзушылық немесе болашақта келтірілген залалдар фактілерімен байланысты туындаған қандай-да қосымша міндеттемелер кіреді. Шығындар сомасынң бағалау мәні, мысалы, активтердің жаңартылған бағалау сомасының және қайта қаралған пайдалану мерзімдерінің, және тұрақты негізінде реиси түрдегі тексерулерді жүргізіп операциялық қызметтің белгіленген мерзімдерінің белгілі өзгерістерін ескеріп, пайдаланылуына қарай жыл сайын есептеледі. Қажетті шығындардың нақты қорытынды сомасы белгілі еместігіне қарамастан, Компания өз шығындарын, техникалық экономикалық негізdemеге және инженерлік зерттеулерге сүйеніп, қолданыстағы техникалық қағидаларға және рекультивация жұмыстарын жүргізу нормалары мен қалпына келтіру әдістеріне сәйкес бағалайды.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Резервтің дисконталған құнын айқындау кезінде қолданылатын дисконттың амортизация немесе «алып тастау» сомасы әрбір есеп беру кезеңі қызметінің қорытындысына жатады. Дисконт амортизациясы қаржы шығындар құрамында көрсетіледі.

Қаржы кепілдіктері

Қаржы кепілдіктері – бұл қайтарылмайтын шарттар, олар Компаниядан, тиісті дебитор қарызы құралының шарттары бойынша уақытылы төлемді жасамаған жағдайда, кепілдерді ұстаушы шеккен залалдарды өтеу бойынша айқындалған төлемдердің жүзеге асырылуын талап етеді. Қаржы кепілдіктері бастапқы әділ құны бойынша көрсетіледі, ол негізінде алынған комиссия сомасына тең. Аталған сома кепілдіктің әрекет ету мерзімі ішінде сзызықша әдісімен амортизацияланады. Кепілдіктің әр бір есеп беру күнінде екі соманың ең көбі бойынша бағаланады: (i) бастапқы мойындалған кезде көрсетілген амортизацияланбаған сомадан және (ii) есеп беру кезеңін аяғындағы жағдайы бойынша міндеттемені реттеу үшін қажетті шығыстар сомасының ең жақсы есеп айрысу сомасынан.

Шетелдік валюталарды қайта есептей

Негізгі экономикалық ортаның валютасы кәсіпорынның функционалды валютасы болып табылады, ол ортада аталған кәсіпорын өз қызметін жүзеге асырады. Қазақстан теңгесі – Қазақстанның ұлттық валютасы, Компанияның функционалды валютасы болып және Компанияның есептемені ұсыну валютасы болып табылады. Теңгениң басқа валютага конвертациялаудың қатысты валюталық бағылау ережесі қолданылады. Қазіргі кезде теңге Қазақстан Республикасынан тыс жерде еркін конвертациялау валютасы болып табылмайды.

2016 жылғы 31 желтоқсандағы, шетелдік валютадағы шоттар бойынша қалдықтарды қайта бағалау үшін пайдаланылған жабу нарықтық ауыстыру бағамы 1 АҚШ долларына 333.29 теңгені құраған болатын (2015 ж.: 1 АҚШ долларына 339.47 теңге).

Ақшалай түсімді мойындау

Тауарларды сатудан түсken ақша тауарлардың меншік құқығымен байланысты тәуекелдер мен пайдалардың өту сөтінде мойындалады. Компания тауарды белгіленген орынға дейін жеткізу міндеттемені өзіне алса, ақшалай түсім тауарды сатып алушыға жету орнында тапсыру сөтінде мойындалады.

Қызметтерді өткізу, шарт бойынша ұсынылуға тиісті жалпы қызметтер көлемінде іс жүзінде көрсетілген қызметтер үлесіне тепе-тең бағаланатын, нақты операцияның аяқталу кезеңіне суйене отырып, аталған қызметтер көрсетілген сол есеп беру кезеңінде мойындалады.

Ақшалай түсім, ҚҚС-ты және женілдіктерді есептен шығарылып көрсетіледі. Ақшалай түсімнің мөлшерлемесі алынған немесе алуға жататын әділ өтеу құны бойынша айқындалады. Бартерлік мәміле бойынша алынған тауардың әділ құнын сенімді бағалау мүмкін болмай тұрса, онда әділ құны сатылған тауарлардың және қызметтердің әділ құны бойынша бағаланады.

Уран өнімін жеткізу шарттары, негізінде, Incoterms жіктеліміне сәйкес, сатып алушылармен жасалған нақты сату шарттарымен айқындалады. Уран өнімін жеткізу Incoterms шартымен тауарды іс жүзінде жеткізу күніне, немесе тапсырушымен айқындалған конвертор есебіне бүк-трансфер жүзеге асырылады. Сонымен қатар бүк-трансфер, бір мамандандырылған кәсіпорында (конверсиондық/ре-консервиондық) бір тараппен көрсетілген материалдық шоттан уран материалын тізімнен шығару бойынша операция, және сол уақытта осындай материалды басқа тараппен көрсетілген шотқа жатқызууды білдіреді.

Пайыздық табыстар тиімді пайыз мөлшерлеме әдісін қолданып, қаржылындару уақыты ішінде тепе-тең мойындалады.

Қызметкерлерге сыйлықақы беру

(i) Қызметкерлерге ұзақ мерзімді сыйлықақы беру

Компанияның кәсіпорындары, ұжымдық еңбек шартының ережелеріне сәйкес, өз қызметкерлерін ұзақ мерзімдік сыйлықақылармен қамтамасыз етеді. Шарттар, мысалы, Компанияның қызметкерлеріне жұмысқа жарамсыз болған жағдайда, зейнеткерлікке шықкан кезінде, мерт болу жағдайы бойынша сыйлықақыны беруді және өзге төлемдерді қаржылық көмек ретінде көрсетуді көздейді. Бөлек жәрдемақыны алуға арналған құқық зейнетке дейін қалған жұмыс істеу мерзіміне тәуелді және қызметкердің ең тәмен жұмыс өтілі бар болуына байланысты ұсынылады.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Компанияның қаржыланатын зейнетақы жүйесі жоқ. Әрбір есеп беру кезеңіндегі міндеттеме зейнеттік міндеттемелердің ағымдағы құнын білдіреді. Жыл ішінде туындастын актуарийлік пайда мен залалдар жылдағы пайда мен залалдарда көрсетіледі. Осы мақсат үшін актуарийлік пайда мен залалдарға актуарийлік ұсыныстардағы өзгерістер ықпалы да, актуарийлік ұсыныстар мен іс жүзіндегі деректер арасындағы айырмашылықтардың өткен тәжірибесінің ықпалы да кіреді.

Еңбек қызметі аяқталысымен болатын міндеттемелер бойынша актуарийлік пайда мен залалдар, олар туындаған кезең ішіндегі өзге жиынтық табыстар құрамында көрсетіледі. Зейнетақылық міндеттемелердің ағымдағы құнындағы өзге өзгерістер, қызметтер бойынша ағымдағы шығындар құнымен қоса, жылдағы пайда мен залалдарда мойындалады.

Белгіленген ақша төлемдері бар зейнетақылық міндеттемелерді есепке алуда қолданылған ең елеулі ұсыныстарға дисконт мөлшерлемесі, кадрлар ағымы туралы ұсыныстар және өлім коэффициенті кіреді. Дисконт ставкасы болашақ міндеттемелердің келтірілген таза құнын айқындау үшін пайдаланылады, және әрбір жылда осында міндеттемелер бойынша дисконтты алып тастау, жылдағы пайда мен залалдарға жатқызылады. Өлім туралы ұсыныс, міндеттемелердің келтірілген таза құнын алу үшін дисконттапатын, сыйлықақылардың болашақ телем ағымын болжау үшін қолданылады.

Компания қызметкерлерінің жұмысқа жарамсыз болған жағдайда, мерт болу жағдайы бойынша қаржылық көмек көрсетумен қоса, қызметкерлеріне сыйлықақы беруді қызметкерлерге өзге де ұзақ мерзімдік сыйлықақыларды беру ретінде қарастырады. Осында сыйлықақылар бойынша күтілетін шығындарды есептеу, белгіленген ақша төлемдері бар зейнет жоспарларын есептеген кезде қолданылатын әдіс бойынша қызметкердің осында міндеттемелер тәуелсіз білікті актуарийлармен жыл сайынғы негізінде бағаланады.

(ii) Жалақыға және байланысты аударымдарға арналған шығыстар

Жалақыға, зейнетақылық аударымдарға, әлеуметтік сақтандыру қорына салымдар, жыл сайынғы теленген еңбек демалыстарына және ауру парагина, сыйлақылар мен ақшалай емес жеңілдіктерге шығыстар Компанияның қызметкерлерімен тиісті жұмыстың жүзеге асырылуына орай есептеледі. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Компания қызметкерлердің жалақысынан зейнетақы аударымдарын жасайды және оны бірегей жинақтаушы зейнеткерлік қорына аударады. Қызметкер зейнетке шығарда барлық зейнетақылық төлемдер бірегей жинақтаушы зейнеткерлік қорымен жүзеге асырылады.

Акцияға пайда

Акцияға пайда, Компанияның акциялар ұстаушылар үлесіне келетін пайда мен залалды, есеп беру жыл ішінде айналымда болған, пайдага қатысатын акциялардың орташа өлшентен акциялар санына бөлу арқылы айқындалады.

Сегменттер бойынша есептілік

Компания 2015 жылы облигацияларды толығымен өтеді және енді ХКЕС 8 (IFRS) қолданылу аясына кірмейді. Сондықтан сегменттер бойынша ақпарат атапған жеке қаржы есеп-қисапта ұсынылған жоқ.

4. Есеп саясатын қолданудағы маңызды есеп айырысу бағалауы мен кәсіби ой-пікірлер

Компания, келесі қаржы жылдағы қаржылық есептілікте көрсетілетін сомасына және активтер мен міндеттемелердің баланстық құнына ықпал ететін есептесу бағалауы мен үйгартындарды өндіреді. Есептесу бағалауы мен ой-пікірлер үнемі талдауға жатады және басшылықтың өткен тәжірибесіне және басқа факторларға, соның ішінде, қалыптасқан жағдайда негізделген деп саналатын болашақ жағдайларға қатысты күтілетіндерге негізделеді. Есеп саясатын қолдану процесінде басшылық сондай-ақ кәсіби ой-пікірлерді пайдаланады, бұған есептесу бағалауға байланысты ой-пікірлер кірмейді. Қаржылық есептілікте көрсетілген сомаларға ең елеулі ықпал ететін кәсіби ой-пікірлерге және, келесі қаржылық жыл ішіндегі активтер мен міндеттемелердің әділ бағасын елеулі түзету қажеттілігіне жеткізетін есептесу бағалауға мыналар кіреді:

Уран қоры

Уран қоры Компанияның, активтер құнын және тозу мен амортизациялау бойынша аударымдарды айқындау үшін қолданылатын ақшалай қараждатының болжаулы жылжуын бағалаудың негізгі компоненті болып табылады. Қорлардың бағалауы кен орындарын егжей-тегжейлі барлау нәтижесінде жүргізіледі. Қазақстан Республикасының Геология комитетінің Мемлекеттік минералдық қорлар комиссиясымен (МҚҚ) қарастырылып бекітіледі. МҚҚ

4. Есеп саясатын қолданудағы маңызды есеп айырысу бағалауы мен кәсіби ой-пікірлер (жалғасы)

бекітілген геологиялық қорлар мемлекеттік балансқа қойылады да қосымша жүргізілген барлау нәтижесі бойынша қайта қарастырылуы мүмкін. Кен телімі ауданында қосымша барлау жүргізу қажеттілігі өндіру процесіндегі эксплуатациялық барлаудағы жаңа кен денелерін тапқанда немесе егей-тегжейлі барлау мәліметтері бойынша кен телімі контурында түрлі себептермен өнеркәсіп санатына ауыстырылмаған және мемлекеттік балансқа қойылмаған немесе уран ресурстары бар болған жағдайда немесе расталмаған жағдайда қорларды есептен шығару есептесін нәтижесінде туындаиды. Қорлардың расталмауы әдеттегідей кен қызылсызынң дұрыс үйлестірілмегендіктен, барлау желісінің тығыздығын негізсіз таңдаудан, геологиялық барлау жұмысы әдістері мен сатыларының бұзылғандығынан туындаиды. Әдеттегідей, әр кен бойынша өндіру сатысында қорларды ашу барысында олар МҚҚ бекіткен геологиялық қорлардан көбірек немесе азырақ жағына айырмашылығы болады. Жер қойнауын пайдаланушы мемлекет алдында бүкіл кен орыны бойынша қорлар үшін есеп береді. Барлық кен орындары бойынша тенгерімдік қорлардың жүйелі түрде расталмауы орын алатын жағдайлар өте сирек. Жер қойнауын пайдаланушы санат бойынша қорлар санына өздігінше өзгерістер енгізуге құқығы жоқ. МҚҚ сараптамалық қорытындысы жер қойнауы келісімшарттың айырып алғысыз белігі болып табылады және жер қойнауы келісімшарттың жұмыстық бағдарламасы мен кен орынынң (учаскенін) өндірістік істеп өтегу жобасын өзірлеуге неізделме тарту болып табылады. Қордың бар болуы барлық қорларды экономикалық тұрғыдан үтимды неізінде алуға болатынын білдірмейді. МҚҚ бекіткен қорлардың белігі нақты өндіру және бекітілген жоспарланған шығындар көлемінде мекеме балансынан жыл сайын есептеген шығарылуға тиісті. Өндіруге жоспарланған уран саны Келісімшарттың жұмыстық бағдарламасына және бекітілген істеп өтегу жобасына сәйкес болу керек. Өндіріс жоспарларына келісімшарттың істеп өтегу жобасы мен жұмыстық бағдарламасын орнатылған төртіпте қайта қарастырып, оларды бекітісіз оларға өзгерістер енгізуге тыйым салынады. Егер де өндірудің нақты көлемдері бекітілгеннен 20 %-дан аспайтындағы айырмашылығы болса, жобалық құжаттарға өзгерістер енгізуі қажеттілігі жоқ.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Әрбір есеп беру кезеңінің аяғында Компания активтердің (генерирленген бірліктердің) бағалауын олардың құнсыздану мүмкіндігі белгілерін анықтау үшін жүргізеді. Осындаі белгілер бар болған кезде активтердің өтелетін құны есептеледі және оның баланстық құнымен салыстырылады. Баланстық құнының өтегу құнынан артуы құнсыздану ретінде мойындалады.

Активтің немесе генерирлеуші бірліктің өтелетін құны екі мөлшердің ең көбін білдіреді: осы активтің (осы бірліктің) пайдалану құндылығын (қолдану құнын) және, сатуға арналған шығындарды есептеген шығарып, оның әділ құны. Пайдалану құндылығын есептегу Компаниядан, Компанияның активті (генерирлеуші бірлікі) қолданудан түсken ақшаның алдағы жылжына бағалауды құрастыруды талап етеді. Ақшаның алдағы жылжын бағалауға болашақ тауар (уранның және өзге өнімнің және қызметтердің) бағасына, дисконт мөлшерлемесіне, есу қарқынына, операциялық шығындар деңгейіне және өзге факторларына қатысты елеулі ой-пікірлер кіреді. Құнсыздану мәніне арналған тексерулер мен есеп айырыслар Компанияның бизнес-модельдеріне сәйкес келетін ұсыныстарға неізделген. Субъективті сипатына байланысты бұл бағалаудардың қызметі мен ақша жылжының іс жүзіндегі қорытындысынан айырмашылығы болуы мүмкін, кез келген осындағы айырмашылдықтар құнсыздануға және тиісті активтердің баланстық құнының төмендеуіне әкеліп соқтыруы мүмкін.

Уран өнімі өндірісіне байланысты активтер

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша уран тотығы-шала тотығының (U_3O_8) бағасы 18 АҚШ долларына дейін төмендегенін басшылық Компанияның уран өнімін шығарумен байланысты активтердің (генерирлеуші бірліктің) құнсыздануы белгісі ретінде бағаланды.

Уран өнімін шығарумен байланысты активтерге неізгі қаржат, өндіріске дайындалуға арналған шығындар, жер қойнауын пайдалануға арналған құқықтар, барлау мен бағалау активтер, ассоциирленген кәсіпорындарға инвестициялар, бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар және өзге инвестициялар кіреді. 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Басшылар құнсыздану белгілері айқындалғанға қатысты Компанияның уран өнімін шығарумен байланысты активтердің (генерирлеуші бірліктің) құнсыздануына тест өткізді.

Құнсыздануды бағалау үшін активтер ең төмен деңгейде топтасып жатыр, олар бойынша басқа активтер мен активтер топтарынан (генерирлеуші бірліктен) ақшалай ағымының келіп түсіне елеулі дәрежеде тәуелсіз жеке сәйкестендіру ақшалай ағымы бар. Компания әрбір кен орынды келісімшарттық аумақты) жеке генерирлеуші бірлік ретінде айқынады. Егер де бірнеше кен орындары технологиялық тұрғыда қайта өндеуі бір зауытпен (продуктивті ерітінділерді қайта өндеу телімі) байланысты болса, Компания осындағы кен орындарды бірегей генерирлеуші бірлік ретінде қарайды.

Құнсыздануға өткізілген тест қорытындысы бойынша Компания «Оңтүстік Мойынқұм» мен «Уванас» генерирлеуші бірліктер үшін құнсызданудан болған залалды мойыннады, себебі осы генерирлеуші бірліктердің өтелетін құны олардың баланстық құнынан төмен болатын (12 Ескерту).

4. Есеп саясатын қолданудағы маңызды есеп айырысу бағалауы мен кәсіби ой-пікірлер (жалғасы)

Компанияның, құнсыздану индикаторлары солар үшін айқындалған уран өнімін шығарумен байланысты, активтерді (генерирлеуші бірліктер) қолдану құндылығын бағалау кезінде басшылар пайдаланған негізгі ұсыныстары төменде келтірілген:

- уранның орта жылдық бағасы, 2016 жылдың төртінші тоқсанында жария етілген, «Ux Consulting LLC» тәуелсіз ресми көзінің болжауы негізінде төменде ұсынылған деңгейде күтіледі

	2017ж.	2018ж.	2019ж.	2020ж.	2021ж.	2022-2030 гг.
УзО8 фунтына орташа бағасы (АҚШ долларымен)	20.50	19.80	21.06	23.60	27.25	31.92-56.87

- жер қойнауын пайдалануға арналған көлісімшарттарда айқындалған, жыл сайынғы өндіріс көлеміне сәйкес уранды шығару кезеңі мен көлемінің болжауы;
- 20201 жылды операциялық және күрделі шығындарды арттыру үзқұнсыздандының ұзақ мерзімдік ставкасының мөлшерінде өтеді, ол жылдық 4-тен 6-ға дейін құрайды;
- дисконтың ставка жылдық 9.68-ден 15.47-ге дейінгі пайызды құрайды;
- ұзақ мерзімдік валютаны ауыстыру бағамының болжауы 1 АҚШ долларына 340 теңгені құрады.

Құнсыздану индикаторлары солар үшін айқындалған активтер үшін (генерирлеуші бірліктер) негізгі рұқсаттардың (өзге ауыспалдықтар өзгермеген кезде) негізделген өзгерулері кезіндегі ықтимал құнсыздану сомасын көрсетуін сезімталдырытын талдауы төменде көрсетілген:

- болжау жылды ішінде уранның орташа жылдық бағасының төмендеуі:

Төмендеу %	Құнсызданудан залал, миллион теңге
10%	4,707
20%	16,250

- 10%-ға уран өндіруге болжауды төмендету 4, 966 миллион теңге мөлшерінде құнсызданудан залалға әкеліп соғады.

KazPV жобасына құйылатын инвестициялардың өтелетін құны

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша келесі факторларды басшылар KazPV жобасына байланысты инвестициялардың құнсыздану белесі ретінде бағалады: шығару мен сату деңгейі бюджеттік деңгейден төмен; және нарық бағалардың жалпы төмендеуі. KazPV жобасына жататын активтерге Компанияның «Astana Solar» ЖШС, «Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС мен «МК «KazSilicon» ЖШС-ға құйылған инвестициялары кіреді.

Құнсыздануға жүргізілген бағалау негізінде Компания құнсызданудан болған залалды мойындағы, ейткені инвестиациялардың өтелетін құны олардың балансстық құнынан төмен болды (12 Ескерту). Өтелетін құнын есептеген кезінде қолданылған маңызды есептеу бағалау мен ой-пікірлерге болашақ сатудың көлемі мен бағасының болжауы кіреді. Болжау кезеңі негізгі қаржаттың қалған пайдалы қызмет ету мерзіміне тең.

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Топ болашақтағы құнсыздандының белгілері бар екенін айқындау үшін KazPV активтерінің балансстық құнын талдады. Қарастырылған қызмет жоспарынан ауытқу мен сатылымды төмендетуді басшылар активтердің болашақтағы құнсыздандының индикаторлары ретінде бағалады. Болашақ көлемі мен сату бағаларының қайта қаралған болжауды ескеріп өткізілген бағалау негізінде Компаниямен «Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС мен «МК «KazSilicon» ЖШС толық құнсыздандырылды. «Astana Solar» ЖШС-ға қатысты, Компания құнсызданудан болған залалды мойындағы, себебі атапған генерирлеуші бірліктердің өтелетін құны олардың балансстық құнынан артқан болатын. (12 Ескерту). Сатудың көлемі мен бағасы болжаудан 10%-ға төмен болса, онда құнсызданудан болатын залал 2,925 миллион теңгеге артық болар еді, ал қ «Astana Solar» ЖШС-ға құйылған инвестиациялардың балансстық құны нөлге тең болар еді.

4. Есеп саясатын қолданудағы маңызды есеп айырысу бағалауы мен касіби ой-пікірлер (жалғасы)

Әзге бейіндік емес активтерге құйылған инвестциялардың өтелетін құны

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша келесі факторларды басшылар «Каустик» АҚ-тагы инвестиялардың құнсыздандыу белгісі ретінде бағалады: шығару мен сату деңгейлері бюджеттікten тәмен. Құнсыздандуға еткізілген бағалау негізінде Компания құнсыздандан болған залалды мойындағы, бебебі инвестияның өтелетін құны оның баланстық құнынан тәмен болды (12 Ескерту). өтелетін құнын есептеу кезінде қолданылған маңызды есеп айырысу бағалау мен ой-пікірлерге болашақтағы сату көлемі мен бағасын болжай кіреді. Болжау кезеңіне болжай кезеңінен кейінгі терминалдық құнының есп айырысы қоса 2020 жылға дейін 5 жыл кіретін сату көлемі мен бағасы болжайдан 20%-ға тәмен болса, құнсыздандан болатын залап 6,841 миллион теңгеге асар еді, ал инвестияның баланстық құны нәлге тең болар еді.

Кен орындарын жою және қалпына келтіру жөніндегі міндеттемелерге резервтер

Табиғатты қорғау заңнамасына және жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарға сәйкес Компания қоршаған ортага өзінің операциялық қызметі және кен орындарды және қалдықтарды көмегін полигондарды жою, жұмысты аяқтағаннан кейін жабдықтарды демонтаждау мен жерді қалпына келтіру нәтижесінде келтірген залалды жою жөніндегі заңды міндеттемесі бар. Қор өткен операциялық қызметі салдарынан міндеттемелердің туындағанына қарайжоу және қалпына келтіру жөніндегі міндеттемелердің дисконттық құны негізінде құрылады. Кен орындарды жою және қалпына келтіру жөніндегі міндеттемелерге деген қорларК омпанияның Қазақстан Республикасының қолданыстағы табиғатты қорғау заңнамасының және келісімшарттық аумақтардағы жер қорын пайдалану залалдарын жою жөніндегі байланысты бағдарламалардың және, қалпына келтіру жұмыстарын жүргізуіндік ағымдағы нормалары мен әдістеріне сәйкес техникалық-экономикалық негізdememен және инженерлік зерттеулермен бекітілген өзге де операциялық қызметтің жаңа интерпретациясы негізінде айқындалады.

Залалды жою бойынша шығындарды бағалау заңнаманың табиғатты қорғау талаптары мен интерпретациясындағы әлуettі өзгерістерге бағындысты. Кен орындарын жою жөніндегі міндеттемелер олар туындау мүмкіндігі бар кезінде және оларды негізделіп бағалау мүмкін болған кезде айқындалады. Осындаи бағалауларды жүргізген кездегі елеулі ой-пікірлерге ақшалай қаражаттың жылжу мерзімін және дисконттың ставкасын бағалау кіреді. Дисконт ставкасы басшылар болашақта кен орындарын жою мен қалпына келтіру кезінде болатын жұмыстардың номиналдық құнына қолданылады. Тиісінше, басшылардың ағымдағы бағалар бойынша жүргізген есептік бағалаулары болжамды үзақ мерзімдік құнсызданду деңгейін пайдалана отырып өсті (2016 ж.: 5.13%; 2015 ж.: 6.00%) және салдарынан дисконт ставкасы негізінде дисконтталған. Дисконт ставкасы ақшалай қаражаттың уақытша құнының ағымдағынарық бағалауын, сондай-ақ шығындардың ең жақсы бағалауларында ескерілмеген міндеттемелер бойынша тәуекелдердің білдіреді. Компанияның 2016 жылғы 31 желтоқсанға резервті есептө үшін қолданылған дисконт ставкасы 7.08 % құрады (2015 ж.: 6.70 %).

2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша кен орындарын қалпына келтіру бойынша міндеттемелерге арналған қордың жалпы баланстық құны 12,163 миллион теңгени құрады (2015 ж.: 12,708 миллион теңге) (34 Ескерту). Басшылардың бағалауы бойынша, негізгі рұқсат етудегі күтілетін өзгерістер жою жөніндегі міндеттемелерге арналған қорда елеулі өзгерістерге жеткізбейді.

Алу құны бойынша ескерілетін инвестиялар

26 Ескертпеде жария етілгендей, 2007 жылғы қазанда Компания жалпы сомасы 540,000 мың АҚШ долларына (TNEH-US-пен 400,000 мың АҚШ долларын және TNEH-UK-пен 140,000 мың АҚШ долларын) А класстағы «Toshiba Nuclear Energy Holdings (US) Inc.» (бұдан әрі - «TNEH-US») және «Toshiba Nuclear Energy Holdings (UK) Inc.» (бұдан әрі - «TNEH-UK») компаниялар акцияларының 10%-нан алды. Компания TNEH-US және TNEH-UK-қа елеулі ықпалды жасамайтынын, қаржы және операциялық қызметтің шешімін қабылдауга қатыспайтынын ескере отырып, атальған инвестиялар сатуға қолда бар инвестиялар ретінде жіктелінген болатын.

TNEH-US және TNEH-UK-ке деген инвестиялар алудың іс жүзіндегі құны бойынша есептеледі, өйткені жеткілікті сенімділік дәрежеде олардың әділ құнын растап бағалай алмайды. Инвестиялардың кәсіпорындар-объектілері өз қызметі туралы соңғы қаржы ақпаратты жария еткен жоқ, олардың акциялары биржада белгіленбеген, және жалпы қол жетімді көздерде осы акциялармен жақын арада жасасылған сауда мәмілелер бағасы туралы ақпарат жоқ.

Әрбір есеп беру кезеңге басшылық іс жүзіндегі құны бойынша есептелетін инвестиялардың құнсызданду белгісі бар екенін бағалайды.Басшылық 2015 және 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша құнсызданду белгілері жоқ деп айқындалады .

4. Есеп саясатын қолданудағы маңызды есеп айырысу бағалауы мен кәсіби ой-пікірлер (жалғасы)

Негізгі құраларды пайдалы қолдану мерзімдері

Уран өнімін өндіруге байланысты активтердің амортизация мөлшерлерін бағалау нормалары

Уран өнімін өндіруге байланысты негізгі құрал-жабдықтар, өндіріске дайындау бойынша шығындар және жер қойнауын пайдалануға арналған құқықтар, минералдық қорды бағалауға сүйеніп, кен орнын пайдалану мерзімі ішінде өндірістік әдісті қолданып амортизацияланады. Бағалау кезінде қолданыста болған болжамдар минералдық қорын айқындау кезінде жаңа ақпараттың түсінен қарай өзгеру мүмкін. Кез келген өзгерістер перспективті тозу нормаларына және активтік баланстық құнына ықпал етуі мүмкін.

Өндірістік әдіс бойынша амортизациялау нормасын есептесуге болашақта іс жүзінде болатын өндіру болжамдалған өндіруден айырмашылығы болатын факт ықпал етуі мүмкін. Ауытқу факторлардың немесе минералдық қорларды бағалауда қолданылған болжамдардың елеулі өзгеру нәтижесінде болуы мүмкін. Осындағы факторларға мыналар кіреді:

- Минералдық қорларды бағалаудағы өзгерістер;
- Қор сортynың кейде елеулі өзгеруі;
- Кен орындарда алдын ала болжамдалмаған операциялық проблемалар; және
- Курделі және операциялық шығындардағы, қайта өндеу мен рекультивациялаудағы шығындар, дисконттая ставкасындағы және, мүмкін, минералдық қордың экономикалық сипаттамасына теріс ықпал ететін, ауыстыру бағамындағы өзгерістер.

Қорды бағалау кезеңнен кезеңге ауысу мүмкін, бұл Компанияның қаржы нәтижесіне ықпал етеді. Қордағы осындағы өзгерістер тозуды есептеуге, активтердің баланстық құнына және активтерді жою бойынша міндеттемелерге арналған резервтер мөлшерлемесіне ықпалы бар. 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша уран өнімі өндірісіне байланысты активтер құны 45, 951 миллион теңгені құрды (20154 ж.: 47, 848 миллион теңге).

Активтерді пайдалы қолданудың есептік мерзімдердің басшылардың бағалауынан 10%-ға айырмашылығы болса, жылдағы амортизациялық аударымдар 2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылда 983 миллион теңгеге есуге немесе азаюға тиісті еді (2015 ж.: 972 миллион теңгеге есу/азао).

Салық заңнамасы және трансферттік баға белгілеу заңнамасы

Қазақстан салық заңнамасы және трансферттік бағаның құралу заңнамасы әртүрлі түсіндіру мүмкіндігін жасайды. (37 Ескерту).

5. Жаңа және қайта қаралған стандарттар мен түсіндірулерді қолдану

Төменде көрсетілген стандарттар мен түсіндірулер Компания үшін 2016 жылғы 1 қаңтардан бастап міндетті болды. Аталған стандарттарды және түсінкітемелерді қабылдау жеке қаржылық есеп-қисапқа ықпал еткен жоқ:

«Кейінге қалдырылған тарифтік айырмашылығының шоттары» 14-ші ҚЕХС-қа (IFRS) (2014 жылғы қантарда шыгарылған және 2016 жылғы 1 қаңтардан басталатын жыл кезеңдерінде немесе осы қуннен кейін қүшіне енеді). 14-ші ҚЕХС (IFRS) ҚЕХС бойынша қаржылық есеп-қисалты алғашқы рет жасал жатқан ұйымдарға ҚЕХС-қа өтеді кезде, алдағы ОПБУ талаптарына сәйкес реттелетін тарифтер бойынша жүзеге асырып жатқан қызметтіне қатысты сомаларды мойындауға рұқсат етеді. Алайда, ҚЕХС-ты қолданып отырган, бірақ осындаі сомаларды әлі мойындаамай отырган ұйымдармен салыстыру дәрежесін арттыру үшін стандарт тарифтерді реттеу ықпалы басқа балтардан жеке ұсынылуын талап етеді. Аталған стандарт ҚЕХС-қа сәйкес дайындалған қаржылық есеп-қисалты ұсынып отырган ұйымдарға тарапмайды.

«Бірлескен операцияларға қатысу үлестерін сатып алу жөніндегі мәмілелерді есепке алу» 11-ші ҚЕХС-қа (IAS) түзетулер (2014жылғы 6 мамырда шыгарылған және 2016 жылғы 1 қаңтарда басталатын жыл кезеңдерінде қүшіне енеді). Аталған түзету өзі бизнес болып танылатын бірлескен операцияға қатыму үлесін сатып алу жөніндегі мәмілелерді есепке алуға қатысты жағца басшыларды енгізеді.

5. Жаңа және қайта қаралған стандарттар мен түсіндірүлдерді қолдану (жалғасы)

«Негізгі қаржат пен материалдық емес активтердің амортизациясын есептеудің қолдануышы әдістерін түсіндіру» 16-шы ҚЕХС-қа (IAS) және 41-ші ҚЕХС-қа (IAS) түзетулер (2014 жылғы 12 мамырда шығарылған және 2016 жылғы 1 қантардан немесе осы күннен кейін басталатын жыл кезеңдерінде күшіне енеді). Аталған түзетуде ҚЕХСК Басқармасы түскен ақшага негізделген едістерді активтердің амортизациясын есептеу үшін қолдану қолайлы емес, себебі, активтерді қолдануды қөздейтін қызметтен түскен ақша осы активтермен байланысты экономикалық пайданы тұтынудан айрықша факторларды ескереді.

Ауыл шаруашылығы. «Ауыл шаруашылығы: жеміс беретін өсімдіктер» 16-шы ҚЕХС-қа (IAS) және 41-ші ҚЕХС-қа (IAS) түзетулер (2014 жылғы 30 маусымда шығарылған және 2016 жылғы 1 қантардан басталатын жыл кезеңдерінде күшіне енеді). Аталған түзетулер жүзіннің шашақты бір шоғы, каучук ағашы мен май пальма сияқты жеміс беруші өсімдіктердің есебіне әдісін ауыстырады, олар негізгі қаржат сияқты есептелуге тиіс, себебі олармен жасалатын операциялар, негізінде, өндіріс процессине үқсас. Тиісінше, түзетулер осындай өсімдіктерді 41-ші ҚЕХС-тың орнына 16-шы ҚЕХС-тың қолдану аясына қосады. Жеміс беруші өсімдіктерде піскен өнім шы 41-ші ҚЕХС-тың қолдану аясында қалады.

«Жеке қаржылық есеп-қисапта үлестік қатысу әдісін қолдану» – 27ші ҚЕХС-қа (IAS) түзетулер (2014 жылғы тамызда шығарылған және 2016 жылғы 1 қантардан басталатын жыл кезеңдерінде күшіне енеді). Бұл түзетулер кәсіпорындарға взінің жеке қаржылық есеп-қисапында еншілес, бірлескен және тәуелді кәсіпорындарын есептеу үшін үлестік қатысу әдісін қолдануды мүмкін етеді.

«Инвестормен қауымдастырылған немесе бірлескен кәсіпорындарға активтерді сату немесе салу» ҚЕХС (IFRS) 10 және ҚЕХС (IAS) 28-ге түзетулер (2014 жылғы 11 қыркүйекте шығарылған және 2016 жылғы 1 қантардан немесе осы күннен кейін басталатын жыл кезеңдерінде күшіне енеді). Аталған түзетулер активтерді ассоциирленген немесе бірлескен кәсіпорындарға инвестормен сатуға немесе салуға қатысты 10-шы ҚЕХС-тың (IAS) және 28-ші ҚЕХС-тың (IAS) талаптары арасындағы сәйкес еместікті жояды. Түзетулерді қолданудың негізгі салдары, мәміле бизнеске қатысты болған жағдайда ғана толық көлемінде пайда немесе залап мойындалады. Егер де активтер бизнес болып табылmasa, онда пайданың немесе залапдың бір бөлігі ғана мойындалады, сол активтерге еншілес кәсіпорын ие болып отырса да.

Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарын жыл сайын жетілдіру, 2014 жыл, (2014 жылғы 25 қыркүйекте шығарылған және 2016 жылғы 1 қантардан немесе осы күннен кейін басталатын жыл кезеңдерінде күшіне енеді). Жетілдіру төрт стандарттагы өзгерістерді білдіреді. ҚЕХС (IFRS) 5 -негізгі түзетулер мақсаты – істен шығу тәсілін өзгерту («сатуға арналған» деген категориядан «бөліп беруге арналған» категорияға немесе көрінішке ауыстыру) сату немесе бөліп беру жоспарының өзгеруі болып табылмайды деп түсіндіру және аталған жоспарды өзгерту ретінде есепте көрсетілмеуге тиіс. ҚЕХС (IFRS) 7 түзетуінде қосымша нұсқаулар бар, олар басшылықта тапсырылған қаржы активке қызмет көрсету бойынша келісімнің шарттары ақпаратты ҚЕХС (IFRS) 7 талаптарына сәйкес ашу мақсаттары үшін жалғасып жатқан қатысудың бар болуын білдіретінін айқындауга көмектеседі. Бұдан басқа, ҚЕХС (IFRS) 7 баяндалған өзара есептеуді аралық қаржы есептілігіне қатысты жүргізу туралы ақпаратты ашуға қатысты талаптар жок деп түсіндірледі, бұл ҚЕХС (IAS) 34 сәйкес талап етілетін жағдайлар бұған жатпайды. ҚЕХС (IAS) 19 түзетулерде еңбек қызметі аяқталғанына қарай сыйлықақы төлемдері бойынша міндеттемелерге қатысты дисконттау мөлшерлемесіне, жоғары сапалы корпоративтік облигациялардың дамыған нарықта («терен нарықта») бар болуына қатысты шешімдер, немесе ориентир ретінде қай мемлекеттік облигацияларды қолдану туралы шешімдер міндеттеме көрсетілген валютада, бірақ аталған міндеттеме туындастың елдің валютасына емес, негізделуге тиіс екені түсіндірледі. ҚЕХС (IAS) 34 –да талап енгізілген, оған сәйкес аралық қаржы есептіліктің басқа нысанында» орналасқан орнындағы қайшы келетін сілтеме мазмұнында болуға тиіс.

«Ақпаратты ашу» ҚЕХС (IFRS) 1-ге түзетулер (2014 жылғы желтоқсанда шығарылған және 2016 жылғы 1 қантарда басталатын жыл кезеңдерінде күшіне енеді). Стандартқа, маңыздылық деген түсінікті анықтایтын және олардың маңыздылығы жоқ деп ҚЕХС-мен талап етілетін ақпараттың ашылуын кәсіпорын ұсынбаса да болады деп түсіндіретін түсініктер, бұндай ашулар халықаралық қаржы есептіліктің айқындалған стандарт талаптарына енгізілген болса да және ең аз ашылуға қажет болып табылса да, енгізілді. Стандартқа сондай-ақ аралық жынытық сомалардың қаржылық есептілігіне ұсыну жөніндегі жаңа басшылық енгізілген, ол стандартқа сәйкес аралық жынытық сомалар (а) ҚЕХС-ға сәйкес мойындалу мен бағалау жүргізілетін балтар енгізілуге тиіс; (б) аралық жынытық сомалардың компоненттерді түсінуді қамтамасыз ететін қылыш ұсынылуға және белгіленуге тиіс; (в) кезеңге дейін дәйектілі болуға тиіс; және (г) оларды ұсынуда, аралық жынытық сомаларды және ҚЕХС-мен талап етілетін жынытық сомаларды ұсынудан гері артық назар аударылмай көрсетілуге тиіс.

5. Жаңа және қайта қаралған стандарттар мен түсіндірулерді қолдану (жалғасы)

«Инвестормен қауымдастырылған немесе бірлескен көсіпорындарға активтерді сату немесе салу» ҚЕХС (IFRS) 10, ҚЕХС (IFRS) 12 және ҚЕХС (IAS) 28-ге түзетулер (2014 жылғы тамызда шығарылған және 2016 жылғы 1 қантардан басталатын жылдық кезеңдер үшін қүшіне енеді). Бұл түзетулер бойынша инвестициялық компаниялар болып табылатын еншілес көсіпорындарға құйған өз инвестицияларын пайда немесе залалдар арқылы әділ құны бойынша бағалауға міндетті. Бұдан басқа, аталған көсіпорынның ақыры немесе аналық көсіпорны ашық пайдалануға қол жетімді шоғырландырылған қаржылық есептілікті ұсынған жағдайдағы шоғырландырылған есептілікті құру туралы талаптан айыру, осындағай айыру еншілес көсіпорынның шоғырлануға енгізілгеніне немесе көрсетілген ақыры немесе аналық көсіпорынның шоғырландырылған қаржылық есептілігінде ҚЕХС (IFRS) 10-ға сәйкес пайда немесе залалдар арқылы әділ құны бойынша бағаланғанына тәуелсіз қолданатыны туралы түсініктемемен толықтырылған.

6. Жаңа есептік ережелер

2017 жылғы 1 қантардан және осы күннен кейін басталатын, және Компания әлі мезгілінен бұрын қабылдамаган Компанияның жылдық кезеңдері үшін міндетті болып табылатын бірқатар жаңа стандарттар мен түсіндірулер жарияланды.

«Қаржы құралдары: жіктелім және бағалау» 9-шы ҚЕХС (IFRS) (2014ж. шілдесінде енгізілген взгерістермен бірге 2018 жылдың 1 қантарапынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін). Стандарттың негізгі айырмашылығы мынада болып табылады:

- Қаржы активтер бағалаудың үш санаты бойынша жіктелуі тиіс: соңынан амортизацияланған құны бойынша бағаланатын, өзгерістері өзге жиынтық табыстың құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын және өзгерістері пайда мен залал құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын.
- Борыш құралдарының сипаттамасы қаржылай активтерді басқару бойынша мекеменің бизнес-моделінен және шарттармен қарастырылған қаржы құралдарының ағыны тек қана негізгі қарыз берілгенде жабу есебіндегі төлемдермен байланысты. Егер де борыш құралы ақша алуға қарастырылған болса, және де ол тек негізгі қарыз берілгенде жабуды ғана қарастыратын болса, ол амортизацияланған құнмен есептеліне алады. Егер де мекеме тек негізгі қарыз берілгенде жабуды ғана қарастыратын және портфельде ұсталатын борыш құралдарын активтер бойынша қаржы ағымдарын алу үшін ұстап және активтерді сататын болса, олар өзге жиынтық табыс құрамында кейін әділ құнмен бағаланатын болып сипатталады. Ақшалай ағымдары жоқ, тек қана негізгі қарыз берілгенде жабуды ғана қарастыратын болса, ол қаржы құралдарында көрсетіледі (мысалы, туынды қаржылық құралдар). Кіріктіме қаржы құралдары қаржылық активтерден енді бөлінбейді, бірақ тек қана негізгі қарыз берілгенде жабуды ғана есептеледі.
- Үлестік құралдарға инвестициялар әрдайым әділ құны бойынша бағалануы тиіс. Бұл орайда, егер де құрал сатуға арналмаған болса, басшылық әділ құнның өзгеруін өзге жиынтық табыс құрамында көрсету туралы өзгерілімейтін шешім қабылдауды мүмкін. Егер үлестік құрал сатуға арналған болса, әділ құнның өзгерулері табыс пен залал құрамында көрсетіледі.
- Қаржы міндеттерін жіктеу мен бағалауға қатысты 39-шы ҚЕХС (IAS) талаптарының көпшілігі 9-шы ҚЕХС-қа (IFRS) өзгеріссіз ауыстырылды. Негізгі айырмашылық көсіпорынға пайда немесе залал құрамындағы, өзге жиынтық табыс құрамындағы әділ құн бойынша көрсетілген санаттарға жатқызылған қаржы міндеттері бойынша меншікті кредиттік тәуекелдің өзгерістер тиімділігін ашу талабы болып табылады.
- 9-шы ҚЕХС-қа (IFRS) құнсызданудан болған залалды мойындаудың жаңа үлгісін енгізеді: күтілетін кредиттік залалдар үлгісі. Бастапқа мойындау мезетінен қаржы активтерінің кредиттік сапасының өзгеруінде негізделген «үш кезеңді» тәсіл бар. Іс жүзінде жаңа ережелер алғашқы қаржылық активтерді мойындауда құнсызданудан түсken кредиттік залал болып табылмайтын 12 айдағы күтілетін кредиттік залалдар сомасындағы залапдарды мекеме бірден мойындау керектігін көрсетеді (немесе саудалық дебиторлық берешек үшін қаржылық құралдың бар мезгіліндегі күтілетін кредиттік залал сомасында). Егер де кредиттік тәуекелде әсерлі көтерілу орын алса, онда құнсыздану 12 айда күтілетін емес, қаржылық құралдың мезгілінде күтілетін кредиттік залалдарға қарай бағаланады. Үлгі саудалық дебиторлық берешек пен қаржылық жалға алу бойынша дебиторлық берешектің операциялық оңайлатуын қарастырады.

6. Жаңа есептік ережелер (жалғасы)

- Хеджирлеуді есепке алу талабына есептің тәуекелдерді басқарумен одан да тығыз байланысын орнату үшін түзету енгізілді. Стандарт көсіпорындарға 9-шы ҚЕХС-тың (IFRS) құрамындағы хеджирлеуді есепке алу талабын қолдануымен, және барлық хеджамдарға 39-шы ҚЕХС-ты (IAS) қолдануын жалғастыруымен есеп саясаты арасында таңдау мүмкіндігін береді, өйткені қазіргі уақытта стандарт макрохеджирлеу жағдайлары үшін есепке алу көзделмеген.

ҚЕХС (IFRS) 15 «Клиенттермен жасалған шарттар бойынша шегерім» (2014 жылғы 28 мамырда шығарылған және 2018 жылғы 1 қантардан басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы датадан кейін күшінен енеді). Жаңа стандарт негізгі принципті енгізеді, оған сәйкес шегерім тауарлар немесе қызметтер клиентке мәміле бағасы бойынша тапсырылған кезде мойындалуға тиіс. Тауардың немесе қызметтің кез келген белек партиясы белек мойындалуға тиіс, ал келісімшарттық бағадан барлық жеңілдіктер мен ретроспективтік жеңілдіктер белек элементтерге белініп беріледі. Сыйлықақы мөлшері қандай-да себептер бойынша өзгерілетін болса, ең тәмен сомаларды мойындау керек, егер де олар елеулі қайта қарау тәуекеліне ұшырамаған болса. Клиенттермен жасалған шарттарды қамтамасыз етуге байланысты шығындар капиталдануға және шарттан пайданы алу мерзімі ішінде амортизациялауға тиіс. Қазіргі кезде Компания атапған өзгерістің қаржылық есеп-қисапқа әсерін бағалауда.

ҚЕХС (IFRS) 16 «Жалға алу» (2016 жылғы 1 қантардан басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күнінен кейін күшінен енеді). Жаңа стандарт есеп-қисаптағы жалға алу операцияларына қатысты ақпаратты мойындау, бағалау, ұсныу және ашу принциптерін айқындаиды. Барлық шарттық жалға алулар жалға алушынышарттық жалға алу өрекеті басталған сәтінен активті пайдалану құқығын алуға, сондай-ақ қаржыландыруды алуға әкеледі, егер де жалға алу төлемдер уақыт кезеңі ішінде жүзеге асырылатын болса. Осылан сәйкес, ҚЕХС (IFRS) 16 жалға алудың операциялық немесе қардышлық ретінде, МСФО (IAS) 17 көздеңедей, топтастырылуын алып тастайды да оның орнына жалға алушылар үшін жалға алу операциялардың есепке алуға әрекеттің бірегей моделін енгізеді. Жалға алушылар мойындауға тиісті болады: (а) жалға алынатын обьект құны шамалы болған жағдайдан басқа кездері, әрекет ету мерзімі 12 айдан асатын жалға алудың барлық шарттарына қатысты активтер мен міндеттемелерді; және пайда мен залап туралы есептерін жалға алу міндеттемелер бойынша түсken проценттерден басқа жалға алу обьектілердің тозуын. ҚЕХС (IFRS) 16 жалға алушыдан жалға алу есепке қатысы, ҚЕХС (IAS) 17 көзделген есепке деген талаптар, негізінде сақталады. Сонымен, жалға алушы жалға алу шарттарды операциялық немесе қаржылық жалға алу ретінде топтастыруды және, тиісінше, оларды есеп-қисапта әр түрлі көрсетуді жалғастырады.

«Инвестормен қауымдастырылған немесе бірлескен кесіпорындарға активтерді сату немесе салу» ҚЕХС (IFRS) 10 және ҚЕХС (IAS) 28-ге түзетулер (2014 жылғы 11 қыркүйекте шығарылған және Қаржылық есеп-қисаптың халықаралық стандарттары жөніндегі көңесімен айқындалғанкүнінен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшінен енеді). Аталған түзетулер инвестормен қауымдастырылған немесе бірлескен кесіпорындарға активтерді сатуға немесе салуға қатысты, ҚЕХС (IFRS) 10 және ҚЕХС (IAS) 28 талаптары арасындағы сәйкес келмеуді жояды. Түзетулерді қолданудағы негізгі салдары ол пайда немесе залалдар мәміле бизнеске қатысты болған жағдайда толық көлемінде мойындалатынында негізделген. Активтер бизнес болып табылmasa, пайданың немесе залалдың тек белігі ғана мойындалады, осы активтерге еншілес кесіпорын ие болған жағдайда да.

«Өткізілмеген залапдар бойынша кейінге қалдырылған салық активтерін мойындау» - ҚЕХС (IAS) 12-ге түзетулер (2016 жылғы 1 қантардан басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күнінен кейін күшінен енеді). Түзету қарыз құралдары бойынша іске асырылмаған залалдар бойынша кейінше қалдырылған активтерді мойындауға қойылған талаптарды түсіндіреді. Ұйым нарықтың пайыздық ставкаларды қолданып қарыз инструменттері бойынша ақшалай ағымды дисконттау нәтижесінде туындаған, іске асырылмаған залалдар бойынша салық активін мойындауға тиісті болады, егер де ол бұл құралды ұстап тұратып болса да, және негізгі соманы алғаннан кейін де салықты төлеу күтілмейді. Кейінге қалдырылған салық активіне байланысты экономикалық пайдалар қарыз құралын ұстаушыға болашақта пайданы (дисконттау тиімділігін ескере отырып) осы пайдаға салықты төлемей алу мүмкіндігіне байланысты туындаиды. аталған түзетудың ықпалы жоқ деп күтілуде.

«Ақпаратты ашу саласындағы бастама» – ҚЕХС (IAS) 7 (2016 жылғы 29 қантарда шығарылған және 2017 жылғы 1 қантардан басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күнінен кейін күшінен енеді). ҚЕХС (IAS) 7-ге енгізілген түзетулер қаржылық қызметі нәтижесінде туындаиды міндеттемелердегі өзгерістер туралы ақпараттың ашылуын талап етеді .

Қазіргі кезде Компания жаңа стандарттардың және өзгерістердің ықпалын бағалап жатыр.

6. Жаңа есептік ережелер (жалғасы)

Күшіне енгеннен кейін мына стандарттар мен интерпретациялар Компанияның қаржылық есептілігіне елеулі әсері болады деп қүтілмейді:

- «Өткізілмеген залалдар бойынша кейінге қалдырылған салық активтерін мойындау» - ҚЕХС (IAS) 12-ге түзетулер (2016 жылғы 19 қаңтарда шығарылған және 2017 жылғы 1 қаңтардан басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы қунінен кейін күшіне енеді).
- «Акцияларға негізделген төлем» ҚЕХС (IAS) 2-ге түзетулер (2016 жылғы 20 маусымда шығарылған және 2018 жылғы 1 қаңтардан басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы қунінен кейін күшіне енеді).
- Шетелдік валютамен операциялар және өтеуді алдын ала төлеу КРМФО (IAS) 22 - (2016 жылғы 8 желтоқсанда шығарылған және 2018 жылғы 1 қаңтардан басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы қунінен кейін күшіне енеді).
- «Қаржы құралдар» ҚЕХС (IAS) 9-ға және «Сақтандыру шарттары» ҚЕХС (IAS) 4-ке түзетулер (2016 жылғы 12 қыркүйекте шығарылған және таңдал алынған әдіске байланысты күшіне енеді: 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы қунінен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін – уақытша тізімнен шығарылған үйімдар үшін, және үйім ҚЕХС (IAS) 9-ды алғашқы рет қолдана бастаған жылдық кезең үшін – салыстыру тәсілін таңдал алған үйімдар үшін).
- Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарын жыл сайын жетілдірулері, 2014-2016 жж. ((2016 жылғы 8 желтоқсанда шығарылған және ҚЕХС (IAS) 12-ге түзетулерді қолдануына қатысты белгінде күшіне енеді - 2017 жылғы 1 қаңтардан немесе осы қунінен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін, ҚЕХС (IAS) 1-ге және ҚЕХС (IAS) 28-ге түзетулерді қолдануына қатысты белгінде - 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы қунінен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін
- Инвестициялық жылжымайтын құрамына құрамынан аудару - ҚЕХС (IAS) 40-қа түзетулер (2016 жылғы 8 желтоқсанда шығарылған және 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы қунінен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).

Егерде жоғарыда көрсетілген өзге болса, аталған жаңа стандарттар мен интерпретациялар Компанияның қаржылық есеп-қисапына елеулі әсері болады деп қүтілмейді.

«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржылық есептемеге ескертулер

7. Байланысты тараптармен есептесу және операциялар

Егер тараптар жалпы бақылауда болса, немесе тараптың біреуі басқа тарапты бақылауға мүмкіндірі болса, немесе қаржылық-шаруашылық қызметтің мәселелері бойынша онымен қабылданатын шешімдерге елеулі ықпалын көрсете алса немесе оған бірлескен бақылауды жүзеге асыра алса, Тараптар негізінде байланысты деп саналады. Әрбір болуы мүмкін байланысты тараптармен өзара қатынастарын басшылықпен қарастауда осындай өзара қатынастардың тек заңды формасы ғана емес, оның экономикалық мазмұны, назарға алынады.

Байланысты тараптарда «Самұрық-Қазына» АҚ бақылауындағы мекемелер бар. Өзге мемлекеттік кәсіпорындармен операциялар, егер де олар кәдімгі қызмет жүргісінде барлық қоғамдық және жеке компанияларға ретімен қолданылатын шарттарға сәйкес (i), олар жеке-дара мәнді болмаса (ii), егер де Компанияның қызмет көрсетуі стандарттық барлық пайдаланушыларға жетімді шарттарда көрсетілетін болса, немесе (iii) осындай қызмет көрсетуді, телекоммуникациялық қызметтерді, электр энергияны өткізу бойынша қызметтерді жеткізуши таңдау жоқ болған жағдайда және т.б., ашылмайды.

Байланысты тараптармен 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша операциялар бойынша қалдықтар төменде көлтірілген:

Миллион қазақстандық теңгемен	Дебиторлық берешек және өзге активтер (27, 28 Ескерту)	Алуга арналған дивидендтер (28 Ескерту)	Берілген қарыздар (30 Ескерту)	Кредиторлық берешек (35,36 Ескертулер)
Еншілес кәсіпорындар	4,205	-	-	5,999
Қауымдастырылған кәсіпорындар	5	5,916	19,151	29,728
Бірлескен кәсіпорындар	10	-	-	15,689
Жалпы бақылаудағы кәсіпорындар	18	-	-	86
Өзге	14	-	-	-
Барлығы	4,252	5,916	19,151	51,502

Байланысты тараптармен 2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы операциялар бойынша табыстар мен шығыстар баптары төменде көрсетілген:

Миллион қазақстандық теңгемен	Тауарлар мен қызметтерді сату	Алуга арналған дивидендтер	Тауарлар мен қызметтерді алу	Акционерге арналған дивидендтер (32 Ескерту)	Қаржылық және өзге де табыстар	Қаржылық және өзге де шығыстар
Еншілес кәсіпорындар	543	3,695	59,865	-	4,672	1,061
Қауымдастырылған кәсіпорындар	110	47,943	77,729	-	2,440	1,576
Бірлескен кәсіпорындар	79	21,066	45,685	-	298	-
Жалпы бақылаудағы кәсіпорындар	4	-	484	-	-	-
Акционер	-	-	-	12,031	-	-
Өзге	37	-	-	-	845	173
Барлығы	773	72,704	183,763	12,031	8,255	2,810

Байланысты тараптармен 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша операциялар бойынша қалдықтар төменде көлтірілген:

Миллион қазақстандық теңгемен	Дебиторлық берешек және өзге активтер (27, 28 Ескерту)	Алуга арналған дивидендтер (28 Ескерту)	Берілген қарыздар (30 Ескерту)	Кредиттер мен қарыздар (33 Ескерту)
Еншілес кәсіпорындар	8,047	-	163	3,635
Қауымдастырылған кәсіпорындар	5	6,258	18,033	36,543
Бірлескен кәсіпорындар	5	2,511	2,422	25,817
Жалпы бақылаудағы кәсіпорындар	6	-	-	2
Өзге	10	-	13,099	2,099
Барлығы	8,073	8,769	33,717	68,096

**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржылық есептемеге ескертулер**

7. Байланысты тараптармен есептесу және операциялар

Байланысты тараптармен 2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы операциялар бойынша табыстар мен шығыстар баптары төмөнде көрсетілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<i>Тауарлар мен қызметте рді сату</i>	<i>Алға арналған дивидендтер</i>	<i>Тауарлар мен қызметтерді алу</i>	<i>Акционерге арналған дивиденттер (32 Ескерту)</i>	<i>Қаржылық және өзге де табыстар</i>	<i>Қаржылық және өзге де шығыстар</i>
Еншілес көсіпорындар	647	710	49,610	-	5,289	572
Қауымдаşқан көсіпорындар	151	33,735	80,130	-	7,648	269
Бірлескен көсіпорындар	58	7,267	46,728	-	550	191
Жалпы бақылаудағы көсіпорындар	-	-	783	-	-	-
Акционер	-	-	-	2,323	-	-
Өзге	38	-	1,874	-	5,478	100
Барлығы	894	41,712	179,125	2,323	18,965	1,132

Байланысты тараптар берешектерінің шарттары байланыссыз тараптардың шарттарынан елулі айырмашылығы жоқ.

Төмөндегі кестеде аға басшылар персоналына сыйақы беру туралы деректер келтірілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<i>2016ж.</i>		<i>2015ж.</i>	
	<i>Шығыстар</i>	<i>Міндеттеме</i>	<i>Шығыстар</i>	<i>Міндеттеме</i>
Жалақы мен сыйақылар	503	29	183	10
Барлығы	503	29	183	10

8.Түсім ақша

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<i>2016ж.</i>	<i>2015ж.</i>
Уран өнімін сатудан түскен табыс	265,157	258,578
Өзге	739	880
Жалпы түсім ақша	265,896	259,458

9.Әткізудің өзіндік құны

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<i>2016ж.</i>	<i>2015ж.</i>
Шикізат пен материалдар	151,433	128,233
Үшінші тараптардың көрсететін қызметтері	28,244	39,346
Табыс салығынан басқа салықтар	6,974	9,576
Тозу және амортизация	5,829	7,757
Тасымалдау бойынша шығыстар	162	157
Өзге	201	479
Жалпы әткізудің өзіндік құны	192,843	185,548

«ҚАЗАТОМӨНЕРКӨСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржылық есептемеге ескертулер

10. Өткізу бойынша шығыстар

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<i>2016ж.</i>	<i>2015ж.</i>
Тиеу, тасымалдау және сақтау бойынша шығыстар	3,626	1,642
Жалға алу	116	135
Жарнамалық және маркетингтік шығыстар	54	36
Өзге	301	102
Өткізу бойынша барлық шығыстар	4,097	1,915

11. Жалпы және әкімшілік шығыстар

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<i>2016ж.</i>	<i>2015ж.</i>
Персоналға еңбекақы төлеу	6,563	4,872
Консультациялық және ақпараттық қызметтер	4,162	1,969
Салық бойынша өтемақылар мен айыппұлдар	1,042	591
Жалдау	887	736
Іссапарлық шығыстар	390	215
Жәндеу және қызмет көрсету	321	72
Тозу мен амортизация	309	294
Фылыми-зерттеу жобалық жұмыстар	244	731
Күмәнді берешек бойынша қорлар	75	9,435
Өзге	1,282	673
Жалпы ортақ және әкімшілік шығыстар	15,275	19,588

12. Активтердің құнсыздануынан болған залалдар

Компания баланстық баптар жөніндегі қырығындағы активтердің келесі құнсыздануын мойындағы:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<i>2016ж.</i>	<i>2015ж.</i>
Еңшілес кәсіпорындарға инвестициялар	15,803	28,612
Қолдануға шектелген ұзақ мерзімдік ақшалай қаражаттар (28 ескерту)	4,189	-
Берілген зайдымдар	955	10,166
Қауымдасталған кәсіпорындарға инвестициялар	-	1,025
Өзге	2,990	1,162
Жалпы активтердің құнсыздануынан болған залалдар	23,937	40,965

12. Құнсыздануынан болған залалдар (жалғасы)

Еншілес, төуелді және қауымдасталған көсіпорындарға құйылған кейбір инвестицияларға қатысты басталқы даму жоспарынан жалғасып жатқан залалдар мен ауытқыларды басшылар олардың құнсыздануы ретінде бағалады. Басшылар 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша тисті инвестиациялардың құнсыздануына тест өткізdi. Есеп беру кезеңнің аяғында өткізілген тесттің қорытындысы төменде келтірілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<i>Баланстық құны</i>	<i>Өтелетін құны</i>	<i>Активтің құнсыздануынан болған залалдар</i>
«Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС	10,856	-	10,856
«Astana Solar» ЖШС	5,976	2,992	2,984
«Жоғары технологиялар институты» ЖШС	1,439	596	843
«Қазатомөнеркәсіп-Даму» ЖШС	826	179	647
«КТ Сирекметалл компаниясы» БК» ЖШС	365	-	365
«KazSilicon» МК» ЖШС	108	-	108
Барлығы	19,570	3,767	15,803

Құн сапасындағы кремнийді шығару және сату деңгейін, кремний және фотоэлектр пластиналарды шығару деңгейін бюджеттік деңгейінен төмен, шығындардың деңгейін бюджеттік деңгейден жогары және нарық бағасының жалпы төмендеу деңгейін басшылар «Astana Solar» ЖШС, «Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС және «МК «KazSilicon» ЖШС-терге құйылған инвестиациялардың құнсыздану белгісі ретінде бағалады. Өтелетін инвестиациялар құны пайдалану құндылығы ретінде айқындалған болатын. Қолданылған дисконттау ставкалары құрады: «МК «KazSilicon» ЖШС үшін 12.35% және «Astana Solar» ЖШС мен «Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС үшін 10.46%.

Негізгі құралдың объектілерін Оңтүстік-Қазақстан облысы мен Қызылорда облысының өкімдіктеріне беру мен қызметті ауыстыруды басшылар «Қазатомөнеркәсіп-Демеу» ЖШС-ке құйылған инвестиациялардың құнсыздануы ретінде бағаланды. Генерирлеуші бірліктің өтелетін құны пайдалану құндылығы ретінде айқындалды. Қолданылған дисконттау ставкалары 10.46 % құрады.

2016 жылы «Жоғары технологиялар институты» ЖШС-тің оған «экоэнергомаш» ЖШС мен «қазақстан ядролық университеті» ЖШС-ны қосу арқылы және көсіпорынның операциялық қызметін қайта қараша арқылы құрылымдауытті. Бұны басшылар «Жоғары технологиялар институты» ЖШС-тегі инвестиациялардың құнсыздану белгісі ретінде бағалады. Қолданылған дисконттау ставкалары 10.46 % құрады.

2016 жылы «КТ Сирекметалл компаниясы» ЖШС-тегі үлесті сату туралы шешім қабылданды, және тиісінше, сатуга арналған ретінде жіктелетін тізімнен шығатын топтардың активтеріне аудару жүргізілді. Өтелетін құны, өлеуеүтті сатып алушылармен ағымдағы келіссөздік процесsei негізінде сатуга арналған шығыстарды есептен шығарып, әділ құны ретінде айқындалды. Қолданылған дисконттау ставкалары 10.46 % құрады.

12. Құнсыздануынан болған залалдар (жалғасы)

Еншілес, төуелді және қауымдасталған кәсіпорындарға құйылған кейбір инвестицияларға қатысты бастапқы даму жоспарынан жалғасып жатқан залалдар мен ауытқыларды басшылар олардың құнсыздануы ретінде бағалады. Басшылар 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша тисті инвестициялардың құнсыздануына тест өткізді. Есеп беру кезеңінде аяғында өткізілген тесттің қорытындысы төменде көлтірілген:

Миллион қазақстандық төңгемен	Баланстық күны	Өтелетін күны	Активтің құнсыздан уынан болған залалдар
«Astana Solar» ЖШС	12,814	5,562	7,252
«Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС	11,391	5,280	6,111
«Қазатомөнеркесіп-Даму» ЖШС	8,591	826	7,765
«Каустик» АҚ	7,440	6,841	599
«МК «KazSilicon» ЖШС	4,159	49	4,110
«SARECO» БК» ЖШС	2,983	118	2,865
«Экоэнергомаш» ЖШС	1,050	541	509
«IFASTAR» БК	426	-	426
Барлығы	48,854	19,217	29,637

Құн сапасындағы кремнийді шығару және сату деңгейін, кремний және фотоэлектр пластиналарды шығару деңгейін бюджеттік деңгейінен төмен, шығындардың деңгейін бюджеттік деңгейден жоғары және нарық бағасының жалпы төмендеу деңгейін басшылар «Astana Solar» ЖШС, «Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС және «МК «KazSilicon» ЖШС-терге құйылған инвестициялардың құнсыздану белгісі ретінде бағалады. Өтелетін инвестициялар құны пайдалану құндылығы ретінде айқындалған болатын. Қолданылған дисконттау ставкалары құрады:

- «Astana Solar» ЖШС – 12.19%;
- «Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС – 15.45%;
- «МК «KazSilicon» ЖШС – 11.11%;

Пайда мен операциялардың жоқ болуын басшылар «Энергомаш» ЖШС-ке құйылған инвестициялардың құнсыздану белгісі ретінде бағалады. Генерирлеуші бірліктің өтелетін құны пайдалану құндылығы ретінде айқындалды. Қолданылған дисконттау ставкалары 12.04% құрады.

Негізгі құралдың объектілерін Оңтүстік-Қазақстан облысы мен Қызылорда облысының әкімдіктеріне беру мен қызметті ауыстыруды басшылар «Қазатомөнеркесіп-Демеу» ЖШС-ке құйылған инвестициялардың құнсыздануы ретінде бағаланды. Генерирлеуші бірліктің өтелетін құны пайдалану құндылығы ретінде айқындалды. Қолданылған дисконттау ставкалары 12.21 % құрады.

Бюджеттікten төмен шығару мен өндіру деңгейін басшылар «Каустик» Қ-қа құйылған инвестициялардың құнсыздану белгісі ретінде бағалады. Өтелетін инвестициялар құны пайдалану құндылығы ретінде айқындалған болатын. Қолданылған дисконттау ставкасы 11.94% құрады.

Екінші әкционердің жоспарланып отырған шығуын және жобаға қатысты болашақ жоспарлардың белгісіздігін басшылар «SARECO» БК ЖШС-ке құйылған инвестициялардың құнсыздану белгісі ретінде бағалады. Өтелетін инвестиациялар құны пайдалану құндылығы ретінде айқындалған болатын. Басшылар «SARECO» БК ЖШС-тің басым активтері үшін баланстық құнының 5% мөлшеріндегі қалдық құны бойынша активтерді өткізу арқылы инвестиациялар құны өтеледі деп қол жетімді етті. Тиімділіктің елеусіз болғандығынан басшылар дисконттауды қолданған жоқ.

Жобаға қатысты болашақ жоспарлардың белгісіздігін басшылар «IFASTAR» БК-ға инвестициялардың құнсыздану белгісі ретінде бағалады. Басшылар инвестиациялардың толық құнсыздануын мойындағы.

«ҚАЗАТОМӨНЕРКӨСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржылық есептемеге ескертулер

13. Өзге табыстар

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<i>2016ж.</i>	<i>2015ж.</i>
Айыппұл мен өсімақыдан түскен табыс	506	496
Бірлесіп бақыланатын үйымдардың шығып кетуінен табыстар	60	-
Ұзақ мерзімдік активтердің шығып кетуінен табыстар	34	89
Өзге	21	14
Барлығы өзге табыстар	621	599

14. Өзге шығыстар

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<i>2016ж.</i>	<i>2015ж.</i>
Кепілдікті мояндағаннан шығыстар (36 ескерту)	17,178	-
Әлеуметтік салыға арналған шығыстар	3,469	3,005
Босатылған айналымдар бойынша ҚҚС	146	261
Өзге	481	155
Барлығы өзге шығыстар	21,274	3,421
Бағамдық айырма бойынша таза пайда (запал)		
<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<i>2016ж.</i>	<i>2015ж.</i>
Қаржылақ қызметтен бағамдық айырма бойынша таза залал	(58,411)	(69,578)
Операциялық қызметтөн бағамдық айырма бойынша таза пайда	60,792	29,437
Бағамдық айырма бойынша таза пайда (запал) жыны	2,381	(40,141)

15. Персоналдың еңбегіне ақы төлеу

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<i>2016ж.</i>	<i>2015ж.</i>
Еңбекақы	6,012	4,329
Әлеуметтік салық және әлеуметтік аударымдар	574	417
Персонал еңбегіне ақы төлеу жыны	6,586	4,746

16. Қаржылық кіріс және шығыс

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<i>2016ж.</i>	<i>2015ж.</i>
Қаржылық кірістер		
Дивидендтік кіріс	80,012	48,762
Қаржы активтерін қайта бағалаудан түскен кіріс	4,093	14,955
Берілген қарыздар бойынша пайыздық кіріс	2,778	2,981
Жедел депозиттер, талап ету депозиттері және ағымдағы шоттар бойынша пайыздық кіріс	2,207	496
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешектің дисконттауынан түскен пайыздық кіріс	599	414
Қаржылық шығыстар жыны	89,689	67,608

«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржылық есептемеге ескертулер

16. Қаржылық кіріс және шығыстар (жалғасы)

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<i>2016ж.</i>	<i>2015ж.</i>
Қаржылық шығыстар		
Кредиттер мен қарыздар бойынша пайыздық шығыстар	4,148	4,746
Қаржы активтерін қайта бағалаудан болған шығыс	2,810	561
Резерветер бойынша дисконтты тізімнен шығару	Йынша	763
Шетел валютасын сатудан келген залал	297	109
Өзге	154	354
Қаржылық шығыстар жиыны	8,217	6,533

17. Табыс салығы бойынша шығыстар

(а) Табыс салығы бойынша шығыстардың компоненттері

Жыл ішіндегі пайдадан немесе залалдан көрінетін табыс салығы бойынша шығыстар мына компоненттерді қамтиды:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<i>2016ж.</i>	<i>2015ж.</i>
Ағымдағы табыс салығы	14,767	9,192
Кейінге қалдырылған салық	(1,630)	(1,567)
Табыс салығы бойынша шығыстардың жиыны	13,137	7,625

(б) Табыс салығы бойынша шығыстардың салық салудың қолданыстағы мөлшерлемесіне көбейткендегі бухгалтерлік пайда сомасымен салыстырып тексеру

Компанияның 2016 және 2015 жылдардағы пайдасына қолданылатын табыс салығының ағымдағы мөлшерлемесі 20%-ды құрайды.

Төменде табыс салығы бойынша есептік және нақты шығыстарды салыстыра тексеру ұсынылып отыр.

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<i>2016ж.</i>	<i>2015ж.</i>
Салық салынғанға дейінгі пайда	93,163	30,956
Табыс салығы бойынша шығыстың заңмен белгіленген 20% мөлшерлемесі бойынша есептелген сомасы (2015 ж.: 20%):	18,633	6,191
Шығыстардың салық салынатын базасын және салық салынатын базага енгізілмейтін кірістерді әзайтпайтын салық эффектісі:		
Салық салынбайтын кіріс	(16,724)	(9,763)
Шегерілмейтін шығыстар	7,775	9,776
Трансферттік баға белгілеу бойынша түзетулер	272	307
Оларға қатысты кейінге қалдырылған салықтық активтер мойындалмаган ағымдағы жылдың залалдары	59	-
Бұдан бұрынғы кезеңдерге түзетулер	542	513
Алдағы кезеңдерге түзетулер	2,580	601
Жыл ішіндегі табыс салығы бойынша шығыстар	13,137	7,625

2016 жылды алдағы кезеңдердің түзетулеріне 2008 жылғы трансферттік баға белгілеу тексерулер бойынша 2, 512 миллион теңге мөлшеріндегі есептеу, 2015 жылды құрылған корпоративтік табыс салығына арналған резерв есебінен 2009-2012 жылғы кешендік салық тексерулер қорытындысы бойынша 522 миллион теңге көлеміндегі есептеу және 2013-2015 жылғы 1, 538 миллион теңге мөлшеріндегі корпоративтік табыс салығының түзетуі кіреді (37 ескерту). 2015 жылды алдағы кезеңдердегі түзетулерге салық органдарының корпоративтік табыс салығы бойынша және 613 миллион теңге мөлшеріндегі пайда үстіне арналған салық бойынша есептеулер кіреді .

**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӨСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржылық есептемеге ескертулер**

17. Табыс салығы бойынша шығыстар (жалғасы)

2015 жылғы 31 желтоқсанда Компания құнысызданудан болған залалдарға арналған кейінге қалдырылған салық активтерін мойындаған жоқ. Әйткені болашақ салық салынатын табыстың бар болуын есептен шығаруға қолданылуы дұрыс болып саналмайды.

(в) Кейінге қалдырылған шығыстар уақытша айырмашылықтардың түрлері бойынша бөлінгенде

ҚЕХС пен Қазақстанның салық заңнамасының арасындағы айырмашылық, қаржылық есептілікті жасау мақсатында, активтердің баланстық құны мен міндеттемелерінің және олардың табыс салығын есептеуге арналған базасының арасындағы уақытша айырмашылықтардың тууына әкеп согады.

Осы уақытша айырмашылықтардың өзгеруінің салықтық зардаптары төменде дәйектілікпен берілген және 20% мөлшерлеме бойынша көрсетілген (2015ж.: 20%).

Миллион қазақстандық теңгемен	1 қантар 2016 ж.	Пайда немесе запал курамында қалпына кеleтірілді (жатқызылды)	31 желтоқсан 2016 ж.
Шегерілетін (салық салынатын) уақытша айырмашылықтардың салықтық нәтижесі			
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер	(842)	277	(565)
Дебиторлық берешек	452	(146)	306
Резервтер	771	(6)	765
Міндеттемелерді есептеу	236	3	239
Шеккен салықтық залал	2,022	(829)	1,193
Салықтар	476	136	612
Қорлар	(2,195)	2,195	-
	920	1,630	2,550
Мойындалған кейінге қалдырылған салықтық актив (міндеттеме)	920	1,630	2,550
2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы уақытша айырмашылықтар қозғалысының салықтық нәтижесі төменде келтірілді:			
Миллион қазақстандық теңгемен	1 қантар 2015 ж.	Пайда немесе запал курамында қалпына кеleтірілді (жатқызылды)	31 желтоқсан 2015 ж.
Шегерілетін (салық салынатын) уақытша айырмашылықтардың салықтық нәтижесі			
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер	(787)	(55)	(842)
Дебиторлық берешек	230	222	452
Резервтер	495	276	771
Міндеттемелерді есептеу	203	33	236
Шеккен салықтық залал	207	1,815	2,022
Салықтар	825	(349)	476
Қорлар	(1,820)	(375)	(2,195)
	(647)	1,567	920
Мойындалған кейінге қалдырылған салықтық актив (міндеттеме)	(647)	1,567	920

Басшылық 2,264 миллион теңге (2015 ж.: 3,245 миллион теңге) сомасындағы жалпы кейінге қалдырылған салықтық активтер мен 565 миллион теңге (2015ж.: 842 миллион теңге) сомасындағы жалпы кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер есептік кезең аяқталғаннан кейін 12 айдан астам мерзімде өтелуі мүмкін деп есептейді.

«ҚАЗАТОМӨНЕРКӨСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржылық есептемеге ескертулер

18. Материалдық емес активтер

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<i>Пицензияла р мен патенттер</i>	<i>Програм- малық қамтамасы з ету</i>	<i>Өзге</i>	<i>Жиыны</i>
2015 ж. 1 қаңтарына				
Құны	70	938	146	1,154
Құнсызданудан жиналған амортизация және залал	(35)	(278)	(33)	(346)
Баланстық құны	35	660	113	808
Түсімдер	-	9	-	9
Аударымдар	(1)	136	-	135
Жыл ішіндең амортизация	(2)	(158)	(8)	(168)
2015 ж. 31 желтоқсанына				
Құны	69	1,083	146	1,298
Құнсызданудан жиналған амортизация және залал	(37)	(436)	(41)	(514)
Баланстық құны	32	647	105	784
Түсімдер	365	11	-	376
Аударымдар	-	-	4	4
Құнсызданудан залал	-	(110)	-	(110)
Жыл ішіндең амортизация	(10)	(195)	(8)	(213)
2016 ж. 31 желтоқсанына				
Құны	434	1,093	149	1,676
Құнсызданудан жиналған амортизация және залал	(47)	(740)	(48)	(835)
Баланстық құны	387	353	101	841

«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржылық есептемеге ескерттулер

19. Негізгі құралдар

Негізгі қаражаттың баланстық құнының өзгерістері тәменде келтірілді:

Миллион қазақстандық теңгемен	Жер	Ғимарат	Машина- лар мен жабдықтар	Келік құрал- дары	Өзгелері	Аяқтал- маган құрылыш	Жиыны
2015ж. 1 қантарына							
Құны	7	4,111	2,079	72	593	6,611	13,473
Құнсызданудан жиналған амортизация және залал	-	(228)	(281)	(57)	(217)	(1)	(784)
Баланстық құны							
Түсімдер	-	-	24	-	8	1,642	1,674
Аударымдар	(1)	1,858	(514)	8	13	(1,364)	-
Жыл ішіндегі амортизация	-	(89)	(122)	(3)	(83)	-	(297)
Істен шығулар	(4)	-	-	-	(15)	-	(19)
Құнсыздану	-	-	-	-	-	(468)	(468)
Босалқы қорларға, дайындау шығындарына және материалдық емес активтерге аударымдар	-	-	-	-	-	(5,812)	(5,812)
2015ж. 31 желтоқсанына							
Құны	2	5,976	1,565	80	588	1,077	9,288
Құнсызданудан жиналған амортизация және залал	-	(324)	(379)	(60)	(289)	(469)	(1,521)
Баланстық құны							
Түсімдер	-	-	165	-	31	1,194	1,390
Аударымдар	-	-	-	-	-	(4)	(4)
Жыл ішіндегі амортизация	-	(60)	(98)	(2)	(80)	-	(240)
Істен шығулар	-	(1,110)	(171)	(10)	(10)	(2)	(1,303)
Құнсыздану	-	-	-	-	-	(671)	(671)
2016ж. 31 желтоқсанына							
Құны	2	4,821	1,474	43	597	2,265	9,202
Құнсызданудан жиналған амортизация және залал	-	(339)	(392)	(35)	(357)	(1,140)	(2,263)
Баланстық құны							
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша негізгі құралдарды алу бойынша шарттың міндеттемелер сомасы 4,825 миллион теңгені құрады (2015 ж.: 23 миллион теңге).							

**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӨСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржылық есептемеге ескертулер**

20. Өндіріске дайындау шығындары

Миллион қазақстандық теңгемен	Кен орындау	Кен орында ын қалпына келтіру	Ионалмас- тырғыш шайыр	Жиыны
2015ж. 1 қантарына				
Құны	32,059	6,513	2,192	40,764
Құнсызданудан жиналған амортизация және залал	(12,843)	(656)	(242)	(13,741)
Балансстық құны	19,216	5,857	1,950	27,023
Түсімдер	8,369	-	-	8,369
Жыл ішінде амортизация	(7,944)	(441)	(199)	(8,584)
Негізгі құралдар құрамынан аудару	5,676	-	-	5,676
Тауарлық материалдық қорлар құрамынан аудару	-	-	297	297
Бағалау-барлау активтері құрамынан аудару	-	-	128	128
Есептік бағалаулардағы өзгерістер	-	(105)	-	(105)
2015ж. 31 желтоқсанына				
Құны	46,104	6,408	2,617	55,129
Құнсызданудан жиналған амортизация және залал	(20,787)	(1,097)	(441)	(22,325)
Балансстық құны	25,317	5,311	2,176	32,804
Түсімдер	10,203	-	-	10,203
Жыл ішінде амортизация	(8,615)	(471)	(151)	(9,237)
Құнсыздану	(1,393)	-	-	(1,393)
Тауарлық материалдық қорлар құрамынан аудару	-	-	28	28
Бағалау-барлау активтері құрамынан аудару	2,920	691	255	3,866
Есептік бағалаулардағы өзгерістер	-	(992)	-	(992)
2016ж. 31 желтоқсанына				
Құны	59,227	6,107	2,900	68,234
Құнсызданудан жиналған амортизация және залал	(30,795)	(1,568)	(592)	(32,955)
Балансстық құны	28,432	4,539	2,308	35,279

Телімді қалпына келтіру активтері Компанияның кен орындарын қалпына келтіруге арналған резервті құру кезінде қалыптастырылған капиталдандырылған шығындарды білдіреді. Резервтің және байланысты активтердің балансстық құны әр бір есеп беру кезеңнің аяғында қайта қаралады. Қосымша ақпарат үшін 4 және 34 Ескертулерді қараңыз.

**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржылық есептемеге ескертүлер**

21. Жер қойнауын пайдалану құқығы

Миллион қазақстандық теңгемен

2015ж. 1 қаңтарына			
Құны		1,859	
Құнсызданудан жиналған амортизация және залал		(229)	
Баланстық құны		1,630	
Түсімдер		288	
Жыл ішіндегі амортизация		(122)	
2015ж. 31 желтоқсанына			
Құны		2,147	
Құнсызданудан жиналған амортизация және залал		(351)	
Баланстық құны		1,796	
Бағалау-барлау активтері құрамынан аудару		524	
Жыл ішіндегі амортизация		(282)	
2016ж. 31 желтоқсанына			
Құны		2,671	
Құнсызданудан жиналған амортизация және залал		(633)	
Баланстық құны		2,038	

22. Баралау және бағалау активтері

Миллион қазақстандық теңгемен	Материалд ық активтер	Материалд ық емес активтер	Жиыны
Құны			
2015 ж. 1 қаңтарына	5,731	1,231	6,962
Түсімдер	944	1	945
Қордан аудару	274	-	274
Тестілік өндіруді өткізуден түскен табыс	(1,370)	(5)	(1,375)
Өндіріске дайындау жөніндегі шығыстарға аударымдар	(128)	-	(128)
Өзге аударымдар	-	8	8
2015 ж. 31 желтоқсанына	5,451	1,235	6,686
Түсімдер	1,552	15	1,567
Өндіріске дайындау жөніндегі шығыстарға аударымдар	(3,866)	-	(3,866)
Жер қойнауын пайдалану құқығына аударым	-	(524)	(524)
Корларға аударым	(126)	(2)	(128)
Есептік бағалаудағы өзгерістер	(361)	-	(361)
2016 ж. 31 желтоқсанына.	2,650	724	3,374

**«КАЗАТОМЕНЕРКЭСІП» ҰЛТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
2016 жылды 31 жетександағы жеке қаржылық есептемеге ескертулер**

23. Еншілес қасіпорындарға салынған инвестициялар

Миллион қазақстандық тәңгілемен	Кызмет түрі	2016 ж.			
		Каттысу үлесі	Күны	Каттысу үлесі	Күны
«МАЭК – Қазатоменеркәсіп» ЖШС	Электрәнергиялар мен жылуэнергияларды өндіру, беру және өткізу, ауыз, техникалық және дистилденген суды өндіру және өткізу, теніс суын қайта айда және гаζды тасымалдау жер койнауын пайдапанатын өнірлерде әлеуметтік сипаттағы қызметтерді көрсету	100%	14,966	100%	14,966
«Қазатоменеркәсіп-Демеу» ЖШС	Байланыс қызметтерін көрсету	85%	179	85%	825
«Байланыс-ЧАҚ» ЖШС	байланыс қызметтерін көрсету	100%	3,690	100%	3,690
«Хорған Қазатоменеркәсіп» ЖШС	урал қенин берлау, өндіру және алдын-ала өндіру	100%	20	100%	20
«Алпак» ЖШС	урал материалдарын өндіру және қайта өндіру, сирек металдар мен жартылай өткізгіш материалдарды шығару	65%	3,798	65%	3,798
«Улбі мегалпургиялық зауыты» АҚ	урал қен орындарын геологиялық барлау және зерттеу, бұргылау жұмыстарын, радиоактив ғылыми-зерттеу, жобалау-конструкторлық, тәжрибелі-конструкторлық және инжиниринглік консультациялары қызметтерді көрсету	90%	2,434	90%	2,434
«Волкогеология» АҚ	деменей және экологиялық жағдайларды мониторингледі жүзеге асыру	65%	84	65%	84
«Әкіғары технологиялар институты» ЖШС	құрамында ураны бар молибден-мис қенин берлау, өндіру және қайта өндіру	100%	-	100%	1,240
«Қызылтү» ЖШС	кендердің қонцентраттарын ыдросептикалық өндіру, сирек метал оксидтердің өндірісінде қартаудың және жартылай кристалдың кремнийди өндіру және өткізу, кремний өндірісінің қандайкитарын қайта өндіру	51%	118	51%	118
«SARECO» БҚ» ЖШС	құндей сапалы қремнийді, кремний пластиндердің пластиндердің (қазадерін), фотолектрілік монодулдерді және соңын негізінде электрикалық жүйелерді өндіру	100%	-	100%	1,267
«KazSilicon» МҚ» ЖШС	сирек және сирек жер металдар көн орнын барлауга техникалық-экономикалық негіздемені орындау	100%	-	100%	5,370
«Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС	құндей сапалы қремнийді, кремний пластиндерін және фотозолектрілік пластиндерді өндіру	100%	-	100%	97
«Astana Solar» ЖШС	құндей сапалы қремнийді, кремний пластиндердің пластиндердің (қазадерін),	100%	-	100%	5,913
«Сирекметалдық компания» КТ» БҚ» ЖШС	фотолектрілік монодулдерді және соңын негізінде электрикалық жүйелерді өндіру	100%	-	100%	382
«Орталық» ОҚ» ЖШС	сирек жер металдар көн орнын барлауга техникалық-экономикалық негіздемені орындау	100%	-	100%	19,096
«Ремимонтажсервис» ЖШС	құндей химиялық концентратына дейін өндіру, қайта өндіру жәніндегі қызметтерді және тау-дайындық құмбыстыры қызметтерді көрсету	100%	20,425	100%	19,096
«КБ-6» ЖШС	бейстандарт жабдықтар мен косалының бапшектердің дайындауды, жоспарлы, алдың-ала жасалатын жәндеулерді орындауды жүзеге асыру	-	-	100%	309
«Сауда-қөлік компаниясы» ЖШС	құрамында ураны бар көнді берлау, өндіру және бастапқы қайта өндіру	100%	2,192	100%	2,192
«Геотехносервис» ЖШС	кешечңи материялдық-техникалық камтамасын ету және көлік-әкспедициялық қызмет көрсету	93%	29,985	93%	29,985
«Казатомпром-Салғап» ЖШС	Тау-жеке жұмыстырудың жоспарларын жасау, жоспарлардың тауken белгілі өзірлеу,	100%	789	100%	789
«Экоэнергомаш» ЖШС	геофизикалық зерттеулер кешенін жүргизу	100%	10,369	100%	-
«Казакстандық ядорлық университет» ЖШС	құрамында ураны бар руданы берлау, өндіру және бастапқы қайта өндіру	-	-	100%	542
«ТТЖК» ЖШС	баламалы энергия көздерінің негізінде автономды обьектілерді жабдықтаудың кешенді	-	-	100%	17
«Степное КБ» ЖШС	энергизжүйесіндегі вертикальды-остік жөннегретикалық станицияларды шығару	-	-	100%	2,836
«Казакстан атом электр станциялары» АҚ	оку бағдарламаларын, күрестарды, семинарлар мен тренингтерді үйымдастыру жөннедегі қызметтерді көрсету	-	-	100%	7,224
TH Kazakatom AG	құрамында ураны бар көнді берлау, өндіру және бастапқы қайта өндіру	100%	93	-	-
	«Каржалдарын, тауарлар мен қынкытарды инвестициялау мен екішшілкілік өту, маркетинг шешімдерді қабылдау және т.б.	92,799	103,194		

Еншілес қасіпорындарға қуылған инвестициялар жынысы

23. Еншілес кесіпорындарға салынған инвестициялар (жалғасы)

Швейцария аумағында тіркелген TH Kazakatom AG басқа барлық еншілес кесіпорындар Қазақстанда құрылыш өз қызметтерін Қазақстанда жүзеге асырып жатыр

2016 жылы «Экоэнергомаш» ЖШС мен «Қазақстан ядролық университет» ЖШС «Жоғары технологиялар институты» ЖШС «Казахстанский ядерный университет» ЖШС-ке, және «ТТХК» ЖШС, «Реммонтаж» ЖШС мен «Степное-КБ» ЖШС «Казатомпром SaUran» ЖШС-ке қосылды. «КТ Сирекожер компаниясы» БҚ» ЖШС мен «Қызылтүе ЖШС сатуға арналған ретіндегі жіктелген тізімнен шығатын топтардың активтеріне ауыстырылды.

«Жоғары технологиялар институты» ЖШС

2016 жылы Компания 843 миллион теңге сомасына инвестициялардың құнсыздануын мойындағы (12 ескерту).

«Қазатомөнеркәсіп Даму» ЖШС

2016 жылы Компания 647 миллион теңге сомасына инвестициялардың құнсыздануын мойындағы (12 ескерту).

«ӨК «Орталық» ЖШС

2016 жылы Компания «ӨК «Орталық» ЖШС-тің жарғылық капиталын толықтыру есебіне 1, 329 миллион теңге сомасына негізгі құралдарды енпізді.

«МК «KazSilicon» ЖШС

Компания является со-заемщиком по кредиту АО «Ситибанк Казахстан», предоставленному ТОО «МК «KazSilicon» ЖШС-ке ұсынылған «Ситибанк Қазақстан» АҚ несиеци бойынша ортақ қарыз алушы болып табылады. Шарттың ережелеріне сәйкес Компанияда борышқормен ортақ жауапкершілігі бар Компания 11 миллион теңге сомасына (2015 ж.: 48миллион теңге) арналған қаржылық кепілдік бойынша міндеттемесін мойындағы. Кепілдікті мойындау инвестиацияларды еншілес кесіпорындарға құюды арттыруға жатқызылды. Сондай-ақ Компания 108 млн. теңге сомаға құйылған инвестиациялардың құнсыздануын мойындағы (12 Ескерту).

«Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС

2016 жылы Компания жарғылық капиталға жалпы сомасы 5, 476 миллион теңгеге (2015 ж.: 1, 651 миллион теңгеге) қосымша жарна салды. Компания «Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС-ке ұсынылған «Ситибанк Қазақстан» АҚ несиеци бойынша ортақ қарыз алушы болып табылады. Шарттың ережелеріне сәйкес Компанияда борышқормен ортақ жауапкершілігі бар. Компания 10 миллион теңге сомасына (2015 ж.: 90 миллион теңге) арналған қаржылық кепілдік бойынша міндеттемесін мойындағы. Кепілдікті мойындау инвестиацияларды еншілес кесіпорындарға құюды арттыруға жатқызылды. Сондай-ақ Компания 10, 856 млн. теңге сомаға құйылған инвестиациялардың құнсыздануын мойындағы (12 Ескерту).

«Astana Solar» ЖШС

Компания «Astana Solar» ЖШС-ке ұсынылған The Bank of Tokyo Mitsubishi UFJ Ltd, «Ситибанк Қазақстан» АҚ және «Қазкоммерцбанк» АҚ несиеци бойынша ортақ қарыз алушы болып табылады. Шарттың ережелеріне сәйкес Компанияда борышқормен ортақ жауапкершілігі бар. Компания 65 миллион теңге (2015 ж.: 2, 317 миллион теңге) сомасына арналған қаржылық кепілдік бойынша міндеттемесін мойындағы. Кепілдікті мойындау инвестиацияларды еншілес кесіпорындарға құюды арттыруға жатқызылды. Сондай-ақ Компания 2, 984 млн. теңге сомаға құйылған инвестиациялардың құнсыздануын мойындағы (12 Ескерту).

«Қазақстан атом электр станциялары» АҚ

2016 жылы Компания «Қазақстан атом электр станциялары» АҚ акционерлік капиталын төлөугө 93 миллион теңге сомасын құйды.

TH Kazakatom AG

2016 жылы Компания 69 миллион теңге жарғылық капиталымен Швейцарияда TH Kazakatom AG тіркеді.

24. Қауымдастың көсіпорындарға салынған инвестициялар

Теменде Компанияның өзінің қауымдастырылған көсіпорындарындағы қатысу үлесі келтірілген:

Ел	Негізгі қызметі	2016ж.		2015ж.	
		Катысу үлесі/Дауыс беру күкірі	Миллион теңгемен	Катысу үлесі/Дауыс беру күкірі	Миллион теңгемен
«Бетпақ Дала» БҚ ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өндеу және экспорттау	30.00%	167	30.00% 167
«КАТКО БҚ» ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өндеу және экспорттау	49.00%	71	49.00% 71
«Ыңғай» БҚ» ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өндеу және экспорттау	40.00%	9	40.00% 9
«Каустик» АҚ	Қазақстан	Каустикалық сода жеткізілімі Уран өнімін өндіру, өндеу	40.00%	7,047	40.00% 6,841
«Қызылқұм» ЖШС	Қазақстан	және экспорттау	30.00%	6,593	30.00% 6,593
«Заречное БҚ» АҚ «Казатомөнеркөсіп КҚЗ» БҚ» ЖШС СП «IFASTAR»	Қазақстан Франция	Уран өнімін өндіру, өндеу және экспорттау	49.979%	6,726	49.979% 6,726
«Оңтүстік таумен-химия компаниясы» БҚ» ЖШС	Қазақстан	Күкірт қышқылын өндіру Таралтардың ядролық отын цикли саласындағы ынтымақтастығына қатысты ТЭН-ді орындау	9.89%	838	9.89% 838
«Қорасан-У (Қорасан- У)» БҚ» ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өндеу және экспорттау	30.00%	19	30.00% 19
		Уран өнімін өндіру, өндеу және экспорттау	33.98%	18	33.98% 18
«Уранэнерго» ЖШС	Қазақстан	Электр энергиясын беру және бөлу, электр желілері мен шағын станцияларды пайдалану	-	-	42.79% 2,737
Қауымдастың көсіпорындарға салынған инвестициялар жиыны				21,488	24,019

Жоғарыда көрсетілген барлық қауымдастырылған көсіпорындар, егер қажет болса құнсыздандыу шегеріп, нақты
құны бойынша көрсетілген.

2016 жылы Топ Компания «Уранэнерго» ЖШС-нің жарғылық капиталынақатысу үлесін арттырды, бұл бақылаудың
бар болуын қайта бағалауга, бірлесіп бақылауга және аталған инвестицияға қатысты елеулі ықпалына әкеleiп
соқты. Нәтижесінде басшылық мынадай тұжырымдамаға келді: Топтың «Уранэнерго» ЖШС-ке деген бірлескен
бақылауы бар. Тиісінше, аталған инвестиция бірлескен көсіпорынға құйылған инвестиция ретінде жіктелді.

**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржылық есептемеге ескерттулер**

25. Бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялар

Төменде Компанияның оның негізгі бірлескен кәсіпорындарындағы қатысу үлестері көрсетілген:

:

Ел	Негізгі қызметі	Катысу ұлесі/Дауыс беру күкігі	2016ж.		2015ж.	
			Миллион теңгемен	Миллион теңгемен	Катысу ұлесі/Дауыс беру күкігі	Миллион теңгемен
«Ақбастау» БҚ АҚ	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өндеу және экспорттау	50.00%	105	50.00%	105
«ЦОУ» ЖАҚ	Ресей	Белудің жоғары деңгейімен уран өнімін шығару	50.00%	12,892	50.00%	12,892
«Семізбай-У» ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өндеу және экспорттау	51.00%	11,264	51.00%	11,264
«Қаратаяу» ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өндеу және экспорттау	50.00%	1,600	50.00%	1,600
«СК3-У» ЖШС	Қазақстан	Күкірт қышқылын өндіру	49.00%	3,833	49.00%	3,833
«КазПерОксид» ЖШС	Қазақстан	Сүтегі тотығын өткізу	-	-	50.00%	27
«УКР ЖБҚ БҚ» ЖАҚ	Украина	Ядролық отынды өндіру	33.33%	22	33.33%	22
КРҚАС АҚ	Казахстан	Атом энергоблоктары мен атом станцияларының жобалық және техникалық құжаттамаларын өзірлеу	50.00%	28	50.00%	28
«КАС» ЖАҚ	Германия	Ғылымды кеп қажет ететін инновациялық жобаларды өзірлеу	50.00%	2	50.00%	2
«Қазатомөнеркәсіп-Сорбент» ЖШС	Қазақстан	Ионалмастырыш шайды жеткізу	51.00%	122	51.00%	122
«Уранэнерго» ЖШС	Қазақстан	Электр қуатын беру және бөліп беру, электр желилер мен қосалқы станцияларды пайдалану	46%	4,015	-	-
«БК «Буденовское» ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, өндеу және экспорттау	51%	-	-	-
Бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялардың жиыны			33,883		29,895	

Жоғарыда көрсетілген бірлескен кәсіпорындар есеп-қисапта, егер қажет болса құнсызданды шегеріп, нақты құны бойынша көрсетілген.

26. Өзге инвестициялар

Миллион қазақстандық теңгемен	2016ж.	2015ж.
Сатуға арналған қолдағы инвестициялар		
Toshiba Nuclear Energy Holdings (US) Inc.	48,893	48,893
Toshiba Nuclear Energy Holdings (UK) Ltd.	17,112	17,112
«Байкен-У» ЖШС	1,021	1,021
Өзге	13	13
Өзге инвестициялар жиыны	67,039	67,039

«Toshiba Nuclear Energy Holdings (US) Inc.» және «Toshiba Nuclear Energy Holdings (UK) Ltd.» инвестициялары

2007 жылғы қазанда Топ «Toshiba Nuclear Energy Holdings (US) Inc.» (бұдан әрі - «TNEH-US») және «Toshiba Nuclear Energy Holdings (UK) Inc.» (бұдан әрі - «TNEH-UK») компаниялары А класындағы акцияларының 10% жалпы сомасы 540,000 мың АҚШ долларына (TNEH-US-ке 400,000 мың АҚШ доллары және TNEH-UK-ке 140,000 мың АҚШ доллары) сатып алды.

TNEH-US және TNEH-UK-тегі қатысу үлесін сатып алушмен бір мезгілде Компания «пут» (бұдан әрі – «пут» опционы) опционына келісім жасасты. Осы «пут» опционына толықтыру ретінде 2012 жылдың сонында Компания және «Toshiba» Корпорациясы келісімге қол қойып, соған сәйкес «пут» опционын 2018 жылдың 28 ақпанына дейін пайдаланатын болды. «Пут» опционы Компанияга TNEH-US мен TNEH-UK-тегі қатысу үлесін бастапқы бағаның 100% құны бойынша сату құқығын береді. Оның алғашқы акциялардың 67%, және қалған 33% бастапқы төленген құнының 90% 540,000 мың АҚШ долларына тең, бұл «пут» опционының құнын 522,180 мың АҚШ долларына теңестіреді. 2014 жылдың 31 желтоқсанына «пут» опционы пайдаланылған жоқ.

TNEH-US мен TNEH-UK-тегі иелік үлесін сатып алушмен бір мезгілде Компания «колл» опционына (бұдан әрі, «колл» опционы) келісім жасасты. «Колл» опционы, егер АҚШ шетелдік инвестициялар жөніндегі комитеті, үкіметтік үйім Компания бұлай стратегиялық әріптес болмайды деп шешім қабылдаса, Toshiba Corporation-ға Компаниядан TNEH-US мен TNEH-UK-тегі қатысу үлесін сатуды талап ету құқығын береді. Мұндай жағдайда Компания акцияларының әділетті құны төуелсіз халықаралық бағалау компанияларын тарту арқылы бағаланатын болады. 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Toshiba» корпорациясы «колл» опционын пайдаланған жоқ.

Компания TNEH-US және TNEH-UK-ке инвестицияларды қолда бар сатуға арналған деп бағалап отыр. Бұлай сыныптау Компанияның инвестиацияларды ұзақ мерзімді перспективада ұстауға ниетті әрі қабілетті екендігін көрсетеді.

Бұрынғы жылдардағыдей, басшылық Компанияның TNEH-US пен TNEH-UK акцияларындағы инвестицияларының әділетті құнын жеткілікті дәрежедегі сенімділікпен бағалай алмай отыр. Инвестициялар баланста сатып алу құны бойынша көрсетілген. Көсіпорындар ез қызметтері туралы соғығы қаржылық ақпаратты жариялаған жоқ, биржада олардың акцияларына баға белгіленбейді, және жалпыға мәлім көздерде бұл акциялармен таяуда болған сауда мәмілелерінің бағасы туралы ақпараттар жоқ.

«Байкен» ЖШС-на инвестициялар 5% қатысу үлесін білдіреді. Басшылық Компанияның «Байкен» ЖШС инвестиацияларының әділетті құнын жеткілікті дәрежедегі сенімділікпен бағалай алмай отыр. Инвестициялар баланста сатып алу құны бойынша көрсетілген, өйткені олардың үlestік инструменттеріне биржада баға белгіленбейді, және жалпыға мәлім көздерде бұл инструменттермен таяуда болған сауда мәмілелерінің бағасы туралы ақпараттар жоқ.

Компания осы инвестиацияларды сатуды жоспарламайды.

«ҚАЗАТОМӨНЕРКӨСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржылық есептемеге ескертулер

27. Дебиторлық берешек

<i>Миллион қазақстандық тәңгемен</i>	2016ж.	2015ж.
Байланысты тараптардың сауда-саттық дебиторлық берешегі	4,801	9,257
Байланысты тараптардың дебиторлық берешегінің құнсыздануна резерв	(4,801)	(9,257)
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешектің жиыны	-	-
Саудадағы дебиторлық берешек	43,234	81,204
Байланысты тараптардың саудадағы дебиторлық берешегі	3,577	7,890
Жалпы саудалық дебиторлық берешектің жиыны	46,811	89,094
Байланысты тараптардың дебиторлық берешегінің құнсыздану резерві	(117)	(117)
Таза саудалық дебиторлық берешек жиыны	46,694	88,977
Байланысты тараптардың өзге дебиторлық берешегі	114	19
Өзге дебиторлық берешек	3	1
Өзге дебиторлық берешек жиыны	117	20
Қысқа мерзімді дебиторлық берешектің жиыны	46,811	88,997

Компанияның кредиттік және валюталық қатерлерге, сондай-ақ сауда дебиторлық берешектің құнсыздануынан зиян шегуге ұрынғыштығы туралы ақпарат 38 Ескертуде ашылған.

Байланысты тараптардың құнсызданған ұзақ мерзімдік дебиторлық берешек «Astana Solar» ЖШС-тің KazPV жобасымен байланысты құнсызданған ұзақ мерзімді дебиторлық берешекті білдіреді. 12 Ескертуде бейнеленген құнсыздану белгілеріне сүйене отырып, басшылар ұзақ мерзімді дебиторлық берешек сомасына құнсыздануға арналған резервті құрады.

28. Өзге активтер

<i>Миллион қазақстандық тәңгемен</i>	2016ж.	2015ж.
Ұзақ мерзімді		
Ұзақ мерзімді активтерге берілген аванстар	5,257	-
Пайдалануға шектелген ақшалай қаражат	2,724	6,240
Байланысты тараптарға берілген аванстар	511	-
Қызметкерлерге берілген қарыздар	363	645
Байланысты тараптардан дивиденттер бойынша берешек	-	1,256
Өзге ұзақ мерзімді активтер жиыны	8,855	8,141
Қысқа мерзімді		
Байланысты тараптардан дивиденттер бойынша берешек	5,916	7,513
Тауар мен қызметтер үшін берілген аванстар	389	237
Қызметкерлердің берешегі	236	228
Тауар мен қызметтер үшін байланысты тараптарға берілген аванстар	167	281
Табыс салығынан басқа салықтар бойынша алдын ала төлем	50	104
Болашақ кезеңдердің шығыстары	48	62
Сақтандыру бойынша алдын ала төлеу	27	19
Өзге активтер	16	16
Өзге ұзақ мерзімді активтер жиыны	6,849	8,460

**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӨСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржылық есептемеге ескертулер**

28. Өзге активтер (жалғасы)

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарға сәйкес Компания кен орындарын қалпына келтіру бойынша болашақ қызметті қаржыландыру мақсатында ұзақ мерзімді банк депозиттеріне ақша қаражатын аударады. 2016 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компания «Казинвестбанк» АҚ-та ұзақ мерзімді банк депозиттерінде пайдалануы шектелген 4,189 6,240 миллион теңгені жайғастырды. (2014 ж.: 5,450 миллион теңге) құрады. Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2016 жылғы 26 желтоқсандағы қаулысымен құнды қағаздар нарығында банктік және өзге операциялар мен қызметті өткізуге арналған «Казинвестбанк» АҚ-тың лицензиясын алып тастау туралы шешім қабылданды. Аталған жағдайға байланысты, басшылар былай шешті: «Казинвестбанк» АҚ-тың ұзақ мерзімді депозитін қайтару мерзімі бойынша белгісіздік бар және толық мәлшердегі құнсыздандырылады (12 Ескерту). 2016 жылғы 34 желтоқсандағы жағдайы бойынша, кен орындарын қалпына келтіру бойынша болашақ қызметтін қаржыландыруға арналған ұзақ мерзімді банктік депозиттеріндегі қолдануы шектелген ақшалай қаражаттың жалпы сомасы 2,724 миллион теңгені құрады (2015 ж.: 6,240 миллион теңге), бұл «Казинвестбанк» АҚ-тың ұзақ мерзімді депозитінің құнсыздануына арналған резервті есептегендегі.

29. Қорлар

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<i>2016ж.</i>	<i>2015ж.</i>
Дайын өнім және сатуға арналған тауарлар	85,253	64,700
Аяқталмаған өндіріс	6,756	4,349
Өзге материалдар	272	62
Ескірген және етімсіз тауарлық-материалдық қорлар бойынша резерві және таза өткізу құнына дейін тізімнен шығару	(900)	(83)
Қорлар жиыны	91,381	69,028

Төменде резервтегі өзгерістер берілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<i>2016ж.</i>	<i>2015ж.</i>
1 қантарға қалдық	83	109
Жыл ішіндегі резервті еселеу	817	12
Жыл ішіндегі резервті қалпына келтіру	-	(38)
31 желтоқсанға қалдық	900	83

«ҚАЗАТОМӨНЕРКӨСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржылық есептемеге ескертулер

30. Байланысты тараптарға берілген қарыздар

Миллион қазақстандық теңгемен	2016ж.	2015ж.
Долгосрочные		
«Қызылқұм» ЖШС	19,151	18,033
«Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС	4,764	6,186
«Astana Solar» ЖШС	1,500	2,250
«MK KazSilicon» ЖШС	1,253	1,730
«Байкен-У» ЖШС	-	13,099
«Семізбай-У» ЖШС	-	1,211
Байланысты тараптарға берілген зайымдардың құнсыздануына резерв	(7,517)	(10,166)
Байланысты тараптарға берілген үзақ мерзімді зайымдар жиыны	19,151	32,343
Краткосрочные		
«Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС	1,947	71
«Astana Solar» ЖШС	925	72
«MK KazSilicon» ЖШС	731	20
«Байкен-У» ЖШС	-	1,211
«Семізбай-У» ЖШС	(3,603)	-
Байланысты тараптарға берілген қысқа мерзімді зайымдар	-	1,374

Байланысты тараптарға берілген орта салмақтық жылдық пайыздық ставка 2016 жылды 7.00% (2015ж.: 7.78%) құрауды.

2010 жылғы қыркүйек пен желтоқсанда қаржылық көмек көрсету мақсатында Компания «Қызылқұм» ЖШС-ке мерзімдік, төлемдік және қайтaryмдылық шарттарымен үзақ мерзімді кредиттер ұсынды. 2012 жылды өтеге кестесі қайта қаралып, «Қызылқұм» ЖШС қарыздарын қайтару мерзімі 2024 жылға ауыстырылды. 2015 жылды жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт берілген «БК «Хорасан-У (Хорасан-У)» ЖШС көсіпорыны»Қызылқұм» ЖШС ортақ несие беруші ретінде енгізілді. Бұл қарыздар бойынша міндеттемелерді қамтамасыз ету үшін мүлік кепілі қабылданды.

2010 жылғы қыркүйек пен желтоқсанда қаржылық көмек көрсету мақсатында Компания «Байкен-У»ЖШС-ке мерзімдік, төлемдік және қайтaryмдылық шарттарымен үзақ мерзімді кредиттер ұсынды. 2012 жылды өтеге кестесі қайта қаралып, «Байкен-У» ЖШС қарыздарын қайтару мерзімі 2022 жылға ауыстырылды. Сонда да, 2016 жылғы қыркүйекте «Байкен-У» ЖШС Компания алдындағы несие сін толық көлемінде мерзімінен ерте өтеді.

2012 жылғы қыркүйекте Компания «Семізбай-У» ЖШС-ке бес жылдық несие берді. Бұл қарыздар бойынша «Семізбай-У» ЖШС-тің міндеттемелерін қамтамасыз ету үшін мүлік кепілі қабылданды. несие 2014 жылдан бастап төлөнді және 2016 жылды «Семізбай-У» ЖШС Компания алдындағы несие сін толық көлемінде мерзімінен ерте өтеді.

2012 жылды «KazPV» инвестициялық жобаны қаржыландыру шенберінде «AstanaSolar» ЖШС, «KazakhstanSolarSilicon» ЖШС және «MKKazSilicon» ЖШС еншілес көсіпорындарына 2016 жылғы желтоқсанға дейін өтеге мерзімімен жеке қамтамасыз етілмеген кредиттік жөлілдер түрінде қарыздар берілді. 2015 және 2016 жылдары өтеге кестесі қайта қаралды, және «AstanaSolar» ЖШС, «KazakhstanSolarSilicon» ЖШС және «MKKazSilicon» ЖШС-тің қарыздарды өтеге мерзімі 2017-2019 жылын маусымына ауыстырылды. 12 Ескертуде бейінделген белгілерге сүйене отырып, басшылық KazPV инвестициялық жобаны қаржыландыру шенберінде берілген зайымдар сомасына құнсыздандын резервін құрады.

**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӨСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржылық есептемеге ескертулер**

31. Ақшалай қаражат және оның эквиваленттері

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2016ж.	2015ж.
Банктердегі ағымдағы шоттар	42,113	37,339
Сұрай жасалғанға дейнігі салымдар	10,666	9
Кассадағы ақшалай қаражат	18	19
Ақшалай қаражаттың және оның эквивалентінің жиыны	52,797	37,367

32. Капитал

Компанияның жария етілген және жайгастырылған (төленген) қарапайым акцияларының 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша 36,784,961 дананы ((2015 ж.: 36,692,361 дананы) құрады .

Компанияның барлық акциясы «Самұрық-Қазына» АҚ-қа тиесілі (1 Ескерту), ол дивидендтерді бөліп беру жөніндегі шешімді қабылдайтын жалғыз және ақырғы тарап болып табылады. Әр бір қарапайым акция бір дауыс құқығына ие.

2015 жылғы наурызда Компания жалпы сомасы 93 миллион теңгеге 1 акция үшін 1,000 теңге номиналдық құнымен 92, 6000 данага қарапайым акциялардың есімін тіркеді. 2016 жыл ішінде Акционер 93 миллион теңгеге бағаланған «Қазақстан атом электр станциялары» АҚ кәсіпорындарының 100%-на 92, 600 акция төлемін берді (23 ескерту).

Жыл ішінде келесі дивиденттер жария етіліп төленген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2016ж.	2015ж.
1 қантарға шаққандағы дивидендтер бойынша кредиторлық берешек	-	-
Жыл ішінде жарияланған дивидендтер	12,031	2,323
Жыл ішінде төленген дивидендтер	(12,031)	(2,323)
31 желтоқсанға дивидендтер бойынша кредиторлық берешек	-	-
Жыл ішінде жарияланған акцияларға арналған дивидендтер, теңгемен	326	63

33. Кредиттер мен қарыздар

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	2016ж.	2015ж.
Ұзақ мерзімді міндеттемелер		
Банк кредиттері	54,624	93,164
Ұзақ мерзімді кредиттер мен қарыздар жиыны	54,624	93,164
Қысқа мерзімді міндеттемелер		
Банк кредиттері	37,503	38,190
Қысқа мерзімді кредиттер мен қарыздар жиыны	37,503	38,190

2015 жыл ішінде Компания айналым қаражаттарын толықтыру мақсатында қысқа мерзімді банк кредиттерін тартты.

«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржылық есептемеге ескертулер

Кредиттер мен қарыздар (жалғасы)

2010 жылғы 20 мамырда Компания 6.25% жылдық купондық сыйақы беру стакасы бар және 2015 жылы өтеш мерзімімен негізгі қарыздың 500, 000 АҚШ доллары сомасына (73, 510 миллион теңге) облигациялар шыгарды. Облигациялар бойынша купондық сыйақы беру, 2010 жылдың 20 қарашасынан бастап, жыл сайын 20 қараша мен 20 мамырда жартыжылдық негізінде төлеуге жататын. Облигациялар шығарылып Лондон Қор биржасы мен Қазақстан Қор биржасында сатылды. 2015 жылғы 20 мамырда Компания 500, 000 АҚШ доллары сомасына облигациялар өтеді.

2015 жылдың 19 қаңтарында Компания бес банкпен (жалпы сомасы 450 миллион АҚШ долларына қамтамасыз етілмеген синдицирленген қарыз туралы келісімге қол қойды. Бұл синдицирленген қарыздың мақсаты облигацияларды қайта қаржыландыру болып табылады. Қарыз 2015 жылдың қыркүйегінен 2019 жылдың маусым арасында бірдей транштармен өтеделді. Қарыздың міндепті шартында Топ көсіпорындарының жалгерлікті сату және қайтару, факторинг бойынша айтартықтай мәмілелер жасамау, сондай-ақ көсіпорындардың айтартықтай қосылуын, ажырауын, бірігүй және корпоративтік қайта құрылымдалуын, айтартықтай сатып алышын және құрылудың кредиттік келісімшартта көрсетілгеннен басқа, жүргізуге шек қою қамтылған. Компания сондай-ақ қаржылық міндептемелерінің EBITDA-ға 3.5:1 аспайтын, өз капиталына 1:1 аспайтын арақатынасын ұстап тұруға міндептенген.

Теменде Компанияның қарыздары мен кредиттері туралы ақпарат берілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<i>Валюта</i>	<i>Төлем мерзімі (жылы)</i>	<i>2016ж.</i>	<i>2015ж.</i>
Қамтамасыз етілмеген банк кредиттері				
Синдицирленген қарыз	АҚШ долл.	2019	92,127	131,354
Қамтамасыз етілмеген банк кредиттерінің жиыны				
			92,127	131,354
Банк кредиттерінің жиыны				
			92,127	131,354

2016 жылдың қарыз бойынша жылдық орташа бағамдық пайыздық мөлшерлеме 2.68% (20145ж.: 2.28%) құрады

Кредиттік келісімдер бойынша міндепті шарттар

Компанияның банкілермен жасасқан кредиттік келісімдерінің міндепті шарттарына сәйкес, Компания барлық жағдайда да езіне қатысты қолданылатын заңдарды сақтауға тиіс. Кредиттік келісімдерде көзделген жағдайларды есептемегенде, оның қандай да бір активтеріне қатысты міндептемелер алмауға, ондай жағдайлар туып жатса, кредит беруші банкілерден активтерді сатуға, сатып алуға, қосылуға және істен шығуларға рұқсат алмауға тиісті. Компания сондай-ақ азamatтық мақсаттар үшін Ядролық қаруды таратпау туралы шартқа қол қойған, және Халықаралық атом энергиясы агенттігіне мүше елдердегі сатып алушыларға уран сата алады.

Сонымен қатар, Компания белгіленген деңгейлерде салықтарды, сыйақыларды, тозу мен амортизацияны телегенге дейін қарыз қаражатының өз капиталына қатынасы, қарыз қаражатының пайдага қатынасы сияқты Топтың шоғырланырылған ақпаратына негізделген бірнеше негізгі қаржылық көрсеткіштерді ұстап тұруға тиісті.

Компания басшылығы 2016 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдайы бойынша жоғарыда көрсетілген барлық міндепті талаптарды орындана отыр.

«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржылық есептемеге ескертулер

34. Резервтер

Кен
орындарын
қалпына
келтіруге
арналған
резерв

Миллион қазақстандық теңгемен

2015 ж. 1 қантарға	
Ұзақ мерзімді	12,049
Жиыны	12,049
Дисконтты есептен шыгару	763
Бағалаудағы өзгерістер	(104)
2015 ж. 31 желтоқсанға	
Ұзақ мерзімді	12,708
Жиыны	12,708
Дисконтты есептен шыгару	808
Бағалаудағы өзгерістер	(1,353)
2016 ж. 31 желтоқсанға	
Ұзақ мерзімді	12,163
Жиыны	12,163

Кен орындарын қалпына келтіру резерві

Компания, оның әрбір участкесі бойынша кен орындарды қалпына келтіруге арналған шығындарды бағалауды жүзеге асыруды. Жою іс-шараларына арналған шығынның жалпы дисконтталмаған құны шамамен 20,819 миллион теңгені (2015 ж.: 22,501 миллион теңге) құрайды. Кен орындарды қалпына келтіруге арналған резерв сомасы тартуга тиіс шығыстарға жатқызылатын шығыстар бойынша ағымдағы бағаларды (есепті құндегі баға) пайдалана, және міндеттемелерді өтеу қүнге дейінгі кезең ішінде инфляцияның болжамды мөлшерлемесін пайдалану арқылы айқындалды (2017-2038 жж. кезеңінде 6% шегінде). Міндеттеменің ағымдағы құнын айқындау үшін пайдаланылған дисконт мөлшерлемесі 2016 жылғы 31 желтоқсанда тәуекелсіз мөлшерлеме болып табылатын жылдық 7.08%-ды (2015 ж.: жылдық 6.7%) құрады, өйткені болашақ ақша ағымы осындағы міндеттемеге тән тәуекелдерді көрсетеді.

Міндеттеменің ұзақ мерзімдік сипаттын ескере отырып, әрбір кен орнын қалпына келтіру кезеңіндегі шығынның нақты құнына қатысты тұрлаусыздық байқалады (4 Ескерту).

Содан кейін жоюға жататын қайтадан бұрыланған ұғымаларды, салынған құм тұндырыштар мен өзге обьектілерді ескере, жыл сайынғы негізде полигон обьектілерінің жою құнын қайта есептеудің салдарынан, бағалауда өзгерістер болады.

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың талаптарына сәйкес, Компания кен орындарын қалпына келтіру жөніндегі іс-шараларды қаржыландыруға арнаулы ұзақ мерзімді депозиттік шотқа ақшалай қаражаттарды аударады. 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша арнаулы депозиттік шотқа арналған жиналған аударымдар 6,913 миллион теңгені (2015 ж.: 6,240 миллион теңге) құрады (28 Ескерту).

Ниже представлены ключевые допущения, послужившие основой для расчета балансовой стоимости обязательств:

Төменде міндеттемелердің тәңгерімділік құнын есептеуге негіз болған негізгі болжаулар берілген:

- Компанияның қазіргі уақытта барлау сатысында тұрған кен орындарында игеру мен өндіруді жалғастыру ықтималдығы айқын байқалады. Компания өзінің ұзақ мерзімдік стратегиялық жоспарының бір бөлігі ретінде уран кен орындарының санын арттыру туралы жоспарларын көпшілікке жария етті. Стратегиялық жоспарды Қазақстан Республикасының Үкіметі бекіткен. Бұл фактілер Компанияның өндіру мен барлауға арналған барлық келісімшарттарды бойынша кен орындарды қалпына келтіру жөніндегі конструктивтік міндеттемелердің туындауына әкеліп соғады;
- Ақшалай қаражаттардың жылдыстауы болатын болжалды көзөнді есептеу кен орындар қызметінің мерзіміне негізделеді. Шығыстардың едәуір бөлігі 2019-2034 жылдары, яғни кен орындарының қызмет көрсету мерзімінің соны деп күтілуде; және
- инфляцияның болжамды деңгейі – жылына 5.13 %.

35. Кредиторлық берешек

Миллион қазақстандық теңгемен	2016ж.	2015ж.
Ұзақ мерзімді		
Саудалық кредиторлық берешек	574	585
Жалпы ұзақ мерзімді кредиторлық берешек	574	585
Қысқа мерзімді		
Байланысты тараптардың саудалық кредиторлық берешегі	51,462	68,043
Өзге кредиторлық берешек	1,315	10,349
Жалпы саудалық кредиторлық берешек	52,777	78,392
Байланысты тараптардың өзге саудалық кредиторлық берешегі	20	8
Өзге кредиторлық берешек	59	43
Жалпы өзге кредиторлық берешек	79	51
Жалпы қысқа мерзімді кредиторлық берешек	52,856	78,443

Компанияның саудалық және өзге кредиторлық берешегіне қатысты валюталық тәуекелге және өтемпаздық тәуекелге ұшырағыштығы туралы акпарат 38 Ескертуде ашылған.

36. Өзге міндеттемелер

Миллион қазақстандық теңгемен	2016ж.	2015ж.
Ұзақ мерзімді		
Тарихи шығындар бойынша міндеттемелер	2,333	2,980
Кепілдік міндеттемелер	764	3,225
Өзге ұзақ мерзімді міндеттемелер жиыны	3,097	6,205
Краткосрочные		
Кепілдік міндеттемелерге резерв	17,178	-
Пайдаланбаган демалыстар мен сыйақылар бойынша есептелген міндеттемелер	1,196	1,183
Тарихи шығындар бойынша міндеттемелер	738	769
Еңбекақы бойынша берешек	187	170
Алынған аванстар	96	45
Әлеуметтік салымдар	55	54
Байланысты тараптардан алынған аванстар	20	45
Салықтар бойынша резерв	-	601
Өзге міндеттемелер	474	297
Өзге қысқа мерзімді міндеттемелер жиыны	19,944	3,164

Тарихи шығындар бойынша міндеттемелер

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың аясында Компания жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарды жасасқанға дейін мемлекеттің келісімшарттық аумақтарды геологиялық зерттеуге және уран кен орындарын барлауға жұмысалған жиынтық шығындарын өтеуге жаупты. Салық заңнамасының талаптарына сәйкес тарихи шығындар уранды коммерциялық түрде өндіру күнінен басталатын 10 жылдық кезең аяқталғанға дейін тәң тоқсан сайынғы төлемді өтеуге жатады. Тарихи шығындар бойынша міндеттемелер АҚШ долларында номиналданған тарихи шығындар үшін 3.3%, және тенгеде номиналданғандар үшін 7% мәлшерлемесі бойынша дисконтталған болашақ төлемдер сомасында көрсетіледі (2015ж.: тиісінше 3.3% және 7%).

Кепілдік міндеттемелер

Компания еншілес көсіпорындар алған қарыздар бойынша ортақ қарыз алушы болып табылады, сондай-ақ қауымдасталған және бірлескен көсіпорындар қарыздары бойынша ортақ кепіл беруші болып табылады. Компания 764 миллион сомасына ұзақ мерзімді кепілдік міндеттемесін мойындағы. Сондай-ақ Компания 17, 178 миллион теңге сомасына қысқа мерзімді кеплідік міндеттемелерге деген резервті де мойындағы. Бұл 2017 жылғы наурызда өтеу мерзімімен 17, 178 миллион теңге сомасында The Bank of Tokyo Mitsubishi UFJ Ltd-ден алған қарызды «Astana Solar» ЖШС-тің өтей алмайтынына байланысты.

37. Шартты және келісімшартты міндеттемелер

Соттың істі қаруы

Компанияға кезең-кезеңімен, қалыпты қызметтің барысында, талап қойылуы мүмкін. Басшылық өз бағалаудың сүйене отырып, олар қандай-да елеулі залалдарға жеткізбейді деп санайды.

Налогообложение

Салық салу

Қазақстан Республикасындағы салық ережелері өзгеру мен тиянақсыз қолдануға және өзінше пайымдауға шалдықтыш. Атап айтқанда, жер қойнауын пайдалануға арналған ағымдағы келісімшарттарда 2009 жылдың 1 қаңтарынан бастап салықтық тұрақтылық жоқ, және де салық міндеттемелері жалпы қалыпта есептелініп, Компанияның позициясын қоса, жер қойнауын пайдаланушылардың салық позицияларын жағымсыз өзгерістерге әкелуі мүмкін. Қазақстандық заңдар мен ережелерді Компания және қазақстандық үәкілетті органдарының өзіндік пайымдауындағы алшақтық қосымша салықтарды, айыппұлдар мен өсімпұлдарды есептеуге әкелуі мүмкін.

37. Шартты және келісімшартты міндеттемелер (жалғасы)

Қазақстандық заңнама және салық салу тәжірибесі үздіксіз даму жағдайында тұр, сондықтан ол көрі күші болуы мүмкін әртүрлі түсіндірме мен жиі өзгерістерге ұшырайды. Салық органдары салық жылы аяқталғаннан кейін бес жылдың ішінде ретроспективті тексеріс жүргізу мүмкін.

Компания басшылығы оның тиісті заңнаманы түсіндіруі тиімді болып табылады және Компанияның салықтық ұстанымы негізделген болады деп есептейді. Аяқталмаған салықтық даулар мен төлемдер бойынша егжей-тегжейлі ақпарат тәменде аталған ескертпеде көрсетілген. Компания басшылығы Компания ағымдағы және өлеуетті салық талабы бойынша осы жеке қаржылық есеп-қисапта қалыптастырылған резервтерден тыс елеулі залал шекпейді деп есептейді.

(а) Трансфертное ценообразование

В соответствии с законом о трансфертном ценообразовании международные операции подлежат государственному контролю. Данный закон предписывает казахстанским компаниям сохранять, и, при необходимости, представлять экономическое обоснование и метод расчета цен, использованных в международных операциях, включая наличие документации, подтверждающей цены и дифференциалы. В дополнение к этому дифференциалы не могут применяться к международным операциям с компаниями, зарегистрированными в офшорных странах. В случае отклонения цены сделки от рыночной цены налоговые органы имеют право корректировать налогооблагаемые статьи и налагать дополнительные налоги, пени и штрафы.

Салық органдары Компанияның трансферттік бағасының құралу саясатына келіспеуі мүмкін тәуекелдеріне қарамастан, егер салық органдары Компанияның трансферттік бағасының құралу саясатына келіспеген жағдайда, онда ол өзінің позициясын негіздеуге және экспорттық бағалардың қалыптасуын растайтын қажетті барлық құжаттаманы ұсына алады деп басшылық есептейді. 2009 жылдың 1 қаңтарынан бастап Компания өз бетінше табыс салығына нарықтық бағаға дейін қоса есептеу жүргізіп отыр. 2016 жылда қоса есептеу сомасы 542 миллион теңгені (2015 ж.: 513 миллион теңге) құрады.

2015 жылғы шілдеде «Қазатомөнеркәсіп» ҰАҚ» АҚ-та 2008 жылғы трансферттік баға белгілеу жөніндегі бюджеттке корпоративтік табыс салығын дұрыс және уақытылы төлеу мәселеі бойынша құжаттамалық тақырыптық тексеру аяқталды. Тексеру қорытындысы бойынша Компанияға жалпы 3,302 миллион теңге көлемінде корпоративтік табыс салығы мен өсімпұл сомасын, соның ішінде 2,512 миллион теңге сомасында корпоративтік табыс салығын және 790 миллион теңге мәлшерінде өсімпұлды қосымша есептеу туралы 2015 жылғы 22 шілдедегі №2041 хабарлама мен тексеру актісі ұсынылды. Талап қою арызының мерзімі өткеніне байланысты айыппұл есептелген жоқ. Осыған байланысты Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік табыстар комитетіне 2015 жылғы 3 қыркүйектегі № 0416/2964 арыз жолданған болатын. 2015 жылғы желтоқсанда басшылық 2008 жылдағы трансферттік баға белгілеуді тексеру жөніндегі резервті мойындаған жоқ. Себебі Компанияның 2002-2006 жж. трансферттік баға белгілеуді тексеру актісін сот органдарында дауласуға ойдағыдай қорытындысы бар болған.

2016 жыл ішінде Компания Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік табыстар комитетінде хабарламаны нәтижесіз арызданды. 2016 жылғы 20 шілдеде Компания Астана судаж аппеляциялық сот алқасына арызын жіберді. 2016 жылғы 22 қыркүйекте Астана судаж аппеляциялық сот алқасынке қараудан бас тартты. Аталған жеке қаржылық есептілік шығатын күні жағдайы бойынша Компания Жоғары сотқа арызы беруден бас тартып отыр. Бұл арыз беру күні 2017 жылғы 22 наурызда аяқталаудың қарамастан. Арыздану кезеңінде 206 миллион теңге мәлшерінде ұстемақты қосымша есептелді. Компания табыс салығы бойынша шығыстар құрамындағы 2, 512 миллион теңге мәлшерінде қосымша есептелген толық соманы (17 ескерту) және ортақ және әкімшілік шығыстар құрамындағы 996 миллион теңге мәлшеріндегі пеняны (11 ескерту) мойындағы.

(б) Компания кәсіпорындарының кешенді салық тексерісі

Астана қаласы бойынша салық департаментінің үйғарымына сәйкес «Қазатомөнеркәсіп» ҰАҚ» АҚ-та 2009-2012 жылдар аралығында бюджеттке салықтардың барлық түрлері және басқа да міндетті төлемдер бойынша салық міндеттемелерін орындау мәселеі бойынша кешенді салық тексеріс жүргізілді. Салық тексерісінің қорытындысы бойынша (2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 186 актісі) Компанияға жалпы сомасы 3,035 миллион теңгеге, соның ішінде сомасы 1,735 миллион теңгеге (оның ішінде 980 миллион теңге сомасына корпоративтік табыс салығы, 155 миллион теңге сомасына ұстеме пайдага салық, 77 миллион теңге сомасына мүлік салығы, 234 миллион теңге сомасына қазбалы пайдаларды өндіруге арналған салық, 288 миллион теңге сомасына коммерциялық табу бонусы, 1 миллион теңге сомасына өзге салықтар) қосымша есептеу және сомасы 339 миллион теңгеге есімпұл, сондай-ақ 961 миллион теңге сомасына әкімшілік айыппұлды төлеу талабы берілді.

37. Шартты және келісімшартты міндеттемелер (жалғасы)

2015 жылғы 13 ақпанды «Қазатомөнеркәсіп» ҰАҚ» АҚ салық тексеру қорытындысымен келіспейтіндіті туралы арызды ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік табыстар комитетіне жолдаған болатын. Арызға жауап ретінде Компания, жалпы 1, 215 миллион теңге сомасына салық төлеу қорытындысы туралы хабарламасына салық төлеушінің арызын қарау қорытындысы туралы 2016 жылғы 18 қантарда №186/1 хабарлама алды, соның ішінде 522 миллион теңге сомасына корпоративтік табыс салығы, 91 миллион теңге сомасына үстеме пайда, 288 миллион теңге сомасына коммерциялық табу бонусы, 77 миллион теңге сомасына мүлік салығы, 21 миллион теңге сомасына пайдалы қазбаларды өндірге салық, заңды-резидент мес тұлғалардан 1 миллион теңгеге табыс салығы мен 215 миллион теңге сомасына өсімпұл бар. Қазақстан Республикасының Салық кодексінің 396-бабына енгізілген өзгерістерді ескере отырып, Компания 77 миллион теңге сомасына өндіске дайында бойынша капиталданырылған шығыстар құнына мүлкіке арналған салықты және 21 миллион теңге сомасына пайдалы қазбаларды өндірге арналған салықты есептеді.

2016 жылғы 5 наурызда Компания 901 миллион теңгеге сомасына, соның ішінде 522 миллион теңге сомасына корпоративтік табыс салығына, 91 миллион теңге сомасына үстеме пайдага, 288 миллион теңге сомасына коммерциялық табу бонусына қосымша салық есептелуі туралы №186/1 Хабарлаудың нәтижесіне арызды Астана қаласы Мамандандырылған өніраралық экономикалық сотына жіберді.

2016 жылғы 27 сәуірде Компанияның Астана қаласы Мемлекеттік табыстар департаментіне қойған талабын қанағаттандырудан бас тартқаны туралы сот шешімі алынды. Компания Астана қаласы Апелляциялық сот алқасына апелляциялық арызын жіберді. 2016 жылғы 22 маусымда Апелляциялық сот алқасынан арызды қанағаттандырудан бас тарту туралы қаулысы келіп түсті. Компания арызын Жоғары сотқа бермеу туралы шешім қабылдады. компания осы есептеулер бойынша сомасы 1, 598 миллион теңгемен міндеттемесін мойындады, бұган 2015 жылдағы салықтар, айыппұлдар мен өсімпұлдар кіреді. Сондықтан аталған шешім қазіргі қаржылық есептілікке ықпал еткен жоқ.

Жекешелендіру

2014 жылды Қазақстан Республикасының Үкіметі жекешелендірудің кейір мәселелері туралы қаулы қабылдады. Осы қаулыға сәйкес, Компанияға 2014-2016 жж. алты еншілес және тәуелді кәсіпорындардағы қатысу үлестерін өткізуге ұсыныс жасалынды. 2014 жылды Компания «Қазгеомаш» ЖШС-ке өз үлесін өткізді. 2015 жылды Қазақстан Республикасының Үкіметі 2016-2020 жылдарға арналған кешендік жекешелендіру жоспарын өткізуін нысаналы индикаторларын бекітті. Аталға жоспарды тағыда он алты маңызды емес кәсіпорынды бәсекелестік ортаға тапсыруды көздейді. Жекешелендіру жоспарына сәйкес, Топ «КТ Сирекжер компания» ЖШС өткізуі 2017 жылға жоспарлап отыр. 2016 жылғы 31 желтоқсанда 2017 жыл ішінде аталған кәсіпорындарды өткізу мүмкіндігі жоғары болды, тиісінше Топ тізімнен шығарылатын аталған топтың активтері мен міндеттемелерінсатуға арналған ретінде көрсетті.

Сақтандыру

Қазақстандағы сақтандыру қызметін көрсететін нарық қалыптасу сатысында тұр және басқа елдерде таралған сақтандырудың көптеген түрлері әлі қолжетімді емес. Компанияның өз өндіріс гимараттарына, өндірістің тоқтатылуымен болған залалдарға, немесе апattyқ немесе Компания қызметінің нәтижесінде жылжымайтын мүлік обьектілеріне, немесе қоршаган ортаға келтірілген зиянға байланысты үшінші тараптардың алдында туындаған міндеттемелерге қатысты толық сақтандыру арқылы қорғауы жоқ.

Кепілдіктер

Кепілдіктер Компанияның басқа тарап өз міндеттерін орындаған жағдайдағы төлемдерді жүзеге асыру бойынша қайтарылмайтын міндеттемелерді білдіреді. Кейбір байланысты тараптарға ұсынылған қаржы кепілдіктері бойынша ен жоғары несиелік тәуекел 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша 55, 127 миллион теңгени құрады (2015ж.: 106,385 млн. теңге).

Кредит шарттарының талаптарын сақтау

Компания көбінесе кредиттер және қарыздармен байланысты белгілі талаптарды орындауы тиіс (33 Ескерту). Осы талаптарды орындауда Компания үшін қарыз қаражаттар құнының артын қоса, жағымсыз нәтижелерге әкелуі мүмкін. 2015 және 2016 жж. 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша Компания кредит шарттарында көзделген талаптарды сақтады.

37. Шартты және келісімшартты міндеттемелер (жалғасы)

Оңтүстік Қазақстан және Қызылорда облыстарының әкімдіктерімен жасалған меморандумдар

19 ескертуде аталғандай, 2014 жылғы желтоқсанда Компания 2015-2016 жж. арналған әлеуметтік-экономикалық даму аясында Оңтүстік Қазақстан және Қызылорда облыстарының әкімдіктерімен ынтымақтастық туралы меморандумдарға қол қойды. Осы меморандумдарға сәйкес Компания еншілес және қауымдастық қаржы қаражаттарымен бірге облыстың коммуналдық мешітіне беруі күтілген болатын. 2015 жылы аталған әлеуметтік объектілер коммуналдық мешітіне оларды күтіп ұстауға арналған 1.6 миллиард теңге мөлшеріндегі қаржы қаражатымен етеусіз берілген.

2016 жылды Компания Оңтүстік Қазақстан және Қызылорда облыстарын әлеуметтік-экономикалық дамыту шеңберіндегі меморандумдарға сәйкес 3.1 миллиард теңге, соның ішінде құрылым-монтаждау жұмыстарына - 800 миллион теңге, негізгі құралдарды күтіп ұстауға - 1.5 миллиард теңге, қаржыландыруға - 800 миллион теңге аударды. Меморандумдар заң жағынан міндеттейтін құжат болып табылмайтындықтан, 2016 жылғы 31 желтоқсанына Компания әлеуметтік-экономикалық дамытуды қаржыландыруға арналған резервті мойындаған жоқ.

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бойынша міндеттемелер

Компанияның 2017 жылғы жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың талаптарына сейкес ең аз жұмыстардың бағдарламаларын орындауға қатысты күрделі шығындар дамынша 4,534 миллион теңге (2016: 4,967 миллион теңге) сомасында міндеттемелері бар.

Елеулі жоспарланып отырған мамілелер

(a) Cameco-мен келісім

2016 жылды Компания және «Инкай» БК ЖШС-те үлестің 60%-на иелік етіп отырған «Cameco» канадалық корпорациясы қаута құрылымдау туралы келісімге қол қойды. «Инкай» БК ЖШС-да жақын арадағы 30 жылда бірлескен жобалардың одан әрі дамуын айқындағы. Нәкітап айтқанда, жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың әрекет ету мерзімін ұзартуды және Компанияның «Инкай» БК ЖШС-тегі қатысуын 40%-дан 60%-ға дейін арттыруды ықтимал етеді. Сондай-ақ қол қойылған келісім шеңберінде бірлескен аффинажды зауытты құру дамынша ережелер бекітілді. 2019 жылдан бастап қатысу үлестерді қайта беліп беру күтіледі. Аталған транзакцияның 2016 жылғы жеке қаржылық есептілікке ықпалы жоқ, бірақ болашақта елеулі өсері болады.

(б) Uranium One Inc.-мен келісім

2016 жылғы қазанда «Rosatom» ресей корпорациясы, қазақстан Республикасының Энергетика министрлігі мен Компания өзере түсіністік және ядролық-отын циклы аясындағы стратегиялық ынтымақтастықты көнедей туралы меморандумға қол қойды. Аталған меморандумды дамыту үшін Компания және «Rosatom» корпорациясының халықаралық уран өндіруші дивизионына кіретін Uranium One Inc. «Қаратая» ЖШС болашақта дамыту жөніндегі келісімге қол қойды. Аталған транзакцияның, подпісалы соглашение по дальнейшему развитию ТОО «Каратая». Данная транзакция 2016 жылғы жеке қаржылық есептілікке ықпалы жоқ, бірақ болашақта елеулі өсері болуы мүмкін

(в) Корпоративтік талаптар

2006 жылғы «Қазатомөнеркесіп» ҰАҚ» АҚ «Байкен-У» ЖШС мен «Қызылқұм» ЖШС-тегі үлесінің, тиісінше, 95% және 40% еткізді, соның нәтижесінде Компания жогарыда аталған қесіпорындарға деген бақылаудан (КЕХС бойынша) айырылды. «Қазатомөнеркесіп» ҰАҚ» АҚ-тың оффшорлық юрисдикцияда тіркелген компания акцияларына арналған құқығын мойындау туралы талабы Оффшорлық юрисдикцияда сотта қарауда жатыр. Соған «Байкен-У» ЖШС мен «Қызылқұм» ЖШС-тегі қатысу үлестердің айқындалған белігі жатыр. 2016 жылғы 31 желтоқсанына «Қызылқұм» ЖШС қауымдастырылған қесіпорынға деген инвестиция ретінде (24 Ескерту) және «Байкен-У» ЖШС – өзге инвестиция ретінде (26 Ескерту) мойындалды. Осы жеке қаржылық есептілікті аталған мәселе бойынша құпиялылық сипаты бар толық ақпарат ашылмайды. Осындағы ақпаратты ашу Компанияның мүдделі тараптармен сот/келісіздік процесінде ұстанымына күрделі залал келтіруі мүмкін. Қазіргі кезде аталған мәселе реттеу жұмыстары жүргізіліп жатыр. Басшылық Компанияның аталған іс бойынша елеулі іс жүзіндегі немесе шарттың міндеттемелері жоқ деп санайды.

38. Қаржы тәуекелдерін басқару

Қаржы құралдарына қатысты есептік саясат және оның ашылуы қаржы құралдарының келесі жіктелімдерінде қолданылады:

Миллион қазақстандық теңгемен	Ескерту	2016ж.	2015ж.
Қаржы активтері			
Өзге де инвестициялар	26	67,039	67,039
Талап етілетін салымдар	31	54,865	9
Саудалық дебиторлық берешек	27	46,694	88,977
Банктағы ағымды шоттар	31	42,113	37,339
Байланысты тараптарға берілген қарыздар	30	19,151	33,717
Байланысты тараптардың дивиденттері бойынша берешегі	28	5,916	8,769
Пайдалануда шектеулі ақшалай қаражаттар	28	2,724	6,240
Қызыметкерлерге берілген қарыздар	28	363	645
Өзге дебиторлық берешек	27	117	20
Кассадағы ақшалай қаражаттар	31	18	19
Жалпы қаржы активтері		239,000	242,774
Қаржы міндеттемелері			
Банк кредиты	33	92,127	224,518
Сауда кредиторлық берешек	35	53,351	78,977
Кепілдік міндеттемелерге резерв		17,942	3,225
Тарихи шығындар бойынша міндеттемелер	36	3,071	3,749
Өзге кредиторлық берешек	35	79	51
Жалпы қаржы міндеттемелері		166,570	310,520

Компанияның тәуекелдерді басқару функциясы қаржылық, операциялық және заңдық тәуекелдерге қатысты жүзеге асырылады. Қаржылық тәуекелдер кредиттік тәуекелді, өтімділік тәуекелін және нәрықтық тәуекелді (валюталық тәуекел, пайыздық тәуекел және өзге бағалық тәуекел) қамтиды. Компанияның тәуекелді басқару саясаты Компания шалдығатын тәуекелдерді табу және талдау, тәуекел және бақылаудың тиісті тетіктерінің үйгіріндегі шекті мәнділіктерін белгілеу, сондай-ақ тәуекелдерді мониторингілеу және белгіленген шектеулерді сактау мақсатында өзірленді. Тәуекелдерді басқару саясаты мен жүйесі нарық жағдайлары мен Компанияның қызыметтінің өзгеруіне байланысты өзгерістерді енгізу қажеттілігі үшін күнделікті талданады. Компания барлық қызыметкерлер өз рөлдері мен міндеттерін түсінетін, бақылаудың ретке келтірілген және ықпалды жүйесін құру мақсатында стандарттар және оқыту мен басқару рәсімдерін орнатады. Операциялық және заңды тәуекелдерді басқару аталған тәуекелдерді барынша азайту мақсатында ішкі саясаттар мен рәсімдердің тиісті жұмыс істеуін қамтамасыз етуі тиіс.

Осы ескертпеде өрбір көрсетілген қаржылық тәуекелдерге Компанияның шалдықшытығы туралы, Компанияның мақсаты, оның саясаты мен бағалау рәсімі және осы тәуекелдерді басқару туралы және Компанияның капиталды басқару тәсілі туралы ақпарат ұсынылған. Сандық сипаттағы қосымша ақпарат осы жеке қаржылық есеп-қисаптың барлық мәтіні бойынша ашылады.

Директорлар кеңесі Компанияның алдына мақсат қоюына және тәуекелдерді басқару жөніндегі саясатты бекітуіне жауапты. Басқарма тәуекелдерді басқару саясатын іске асыруға және тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйесін үйімдастыруға жауапты. Тәуекелдерді басқару комитеті оның орындалуына жауапты және Басқарма мен Директорлар кеңесінің алдында өз жұмысы туралы ұдайы есеп береді.

Кредиттік тәуекел

Компания кредиттік тәуекелге шалдықшы, атап айтқанда қаржылық құрал жөніндегі тараптың біреуі өз міндеттемелерін орындаудың арқасында басқа тарапқа қаржылық залал келтіреді. Кредиттік тәуекелге шалдықшытық төлемді кейінгे шегеру және контрагенттер мен өзге мәмілелерді жасасу шартында Компанияның өнімдерді сату нәтижесінде туындаиды, соның нәтижесінде қаржы активтері пайда болады. Кредиттік тәуекел негізінен Компанияда бар сатып алушылардың дебиторлық берешектерімен, ақшалай қаражаттар және оның эквиваленттерімен, қызыметкерлер мен байланысты тараптарға берілген мерзімді депозиттер және қарыздармен байланысты.

38. Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Қаржы активтерінің тенгерімділік құны Компанияның кредиттік тәуекелге шалдыққыштығының ең жоғары деңгейін көрсетеді.

Ақшалай қаражаттар және оның эквиваленттерімен және мерзімді депозиттермен байланысты кредиттік тәуекелдер контрагенттер халықаралық рейтингтік агенттіліктер берген жоғары кредиттік рейтингілі банкілермен көрсетілуіне байланысты шектеули.

Төменде 2016 жылғы 31 желтоқсанына Компанияның салымдары орналастырылған қаржы мекемелерінің кредиттік рейтингісі тураалы ақпарат көрсетілген:

Миллион қазақстандық теңгемен	Standard & Poor's В рейтингісінен	Итого
Шұғыл депозиттер	44,199	44,199
Банктегі ағымдағы шоттар	42,113	42,113
Талап етілгенге дейінгі салымдар	10,666	10,666
Пайладануда шектелген ақшалай қаражат	2,724	2,724
Жиыны	99,702	99,702

Ниже представлена информация о кредитном рейтинге финансовых учреждений, в которых размещены вклады Компании на 31 декабря 2015 года:

Миллион қазақстандық теңгемен	С рейтингом Standard & Poor's В	Итого
Банктегі ағымдағы шоттар	37,339	37,339
Пайладануда шектелген ақшалай қаражат	6,240	6,240
Талап етілгенге дейінгі салымдар	9	9
Жиыны	43,588	43,588

Саудалық дебиторлық берешекке қатысты Компанияның кредиттік тәуекелге шалдыққыштығы негізінен әрбір сатып алушының жеке сипаттамаларына тәуелді. Сатып алушылар өзінің қызметін жүзеге асыратын нақты салалаға немесе елге тән дефолт тәуекелін қоса, клиент базаларының демографиялық көрсеткіштері кредит тәуекелдерінің деңгейіне кем дәрежеде әсер етеді. Компания кредит тәуекелінің шоғырлауына шалдыққыш. 2016 жылы Компания табысының шамамен 79%-ы (2016 жылғы 31 желтоқсанына сауда дебиторлық берешектің 40%-ы) сату негізі алты сатып алушыларға келеді. Олар байланысты тараптар болып тұрғанда, Компания контрагенттерді үқсас сипаттамалар бойынша айқындаиды.

Компания кредиттік саясатты қолданады, оған сәйкес Компания үшін стандартты төлемдер мен жеткізілімдердің жүзеге асыру шарттары мен мерзімдері оған ұсынылғанға дейін, әрбір жаңа клиенттің кредитке қабілеттілігі жеке талданады.

Компания саудалық және өзге дебиторлық берешекке қатысты сақтандыру өтелімін талап етпейді.

Географиялық өнірлердің тұргысында есепті күндеңі жағдай бойынша саудалық дебиторлық берешекке қатысты кредиттік тәуекелдің ең жоғарғы деңгейі мынадай болды:

Миллион қазақстандық теңгемен	2016ж.	2015ж.
Қытай	24,404	37,360
АҚШ	10,853	23,096
Еуропа елдері	2,227	15,910
Қазақстан	3,511	7,774
Жапония	-	2,725
Өзге өнірлер	5,699	2,112
Итого	46,694	88,977

38. Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Компанияның ең ірі клиенттері China Nuclear Energy Corporation, TradeTech Energy LLC, CGNPC Uranium Resources Company Limited және Uranium One Inc. болып табылады. Есептік күндеі жағдай бойынша осы клиенттердің жиынтық дебиторлық берешегі 34, 821 миллион теңгені (2015 ж.: 73, 707 миллион теңге) құрайды.

Тауарларды өткізу бойынша орташа кредиттік кезең 30 күнді құрайды. Шот – фактураны ұсынған күннен бастап бірінші 30 күн үшін дебиторлық берешек бойынша пайыздар есептелмейді. Сонында пайыздар Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкісі белгілеген қайта қаржыландыру мөлшерлемесі бойынша өтеді. Есептік күндеі қаржыздарды өтеуге арналған резерв контрагенттің міндеттемені орындаудың бұрынғы тәжірибесіне және контрагенттің ағымдағы қаржы жағдайының талдауына сүйене, мерзімі 30-дан 120 күнге дейін немесе 120 күннен астам мерзімі өткен дебиторлық берешек танылады.

Тәменде кредиттік сапа бойынша саудалық дебиторлық берешектің талдауы көрсетілген:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<i>2016ж.</i>	<i>2015ж.</i>
Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған	46,694	88,977
Мерзімі өткен және құнсызданған		
120 күндерден астам мерзімі өткен	4,918	9,374
Барлық мерзімі өткен және құнсызданған		
Барлық мерзімі өткен және құнсызданған	4,918	9,374
Құнсыздану	(4,918)	(9,374)
Барлығы	46,694	88,977

Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған берешек төлем мерзімі өтіп кеткен тарихы жоқ сатып алушылар жиынтығына жатады. Құнсыздану төлемі кідірілген дебиторлық берешектерге қатысты мойындалған.

Тәменгі кестеде дебиторлық берешектің құнсыздануынан резервтің өзгеруі келтіріледі:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	
2015 ж.1 қантарында құнсыздану резервісі	(52)
Жыл ішінде құнсыздану резервісінің арты	(9,322)
2015 ж. 31 желтоқсанында құнсыздану резервісі	(9,374)
Жыл ішінде құнсыздану резервісінің азауы	4,456
2016 ж. 31 желтоқсанында құнсыздану резервісі	(4,918)

Байланысты тараптарға берілген қарыздарға (30 Ескерту) және қызметкерлер қарызына (28 Ескерту) қатысты кредиттік тәуекел берілген қаражаттардың қайтарылмау мүмкіндігінен пайда болады. Бірлескен және қауымдастырылған кәсіпорындарға және қызметкерлерге берген қарыздарға қатысты, Компания қарызгерлердің активтерін кепілдікке алу түріндегі қарыздарды қамтамасыз етуін ұсыну талабы арқылы кредиттік тәуекелді азайтады. Еншілес кәсіпорындарға берілген қарыздарға қатысты Компания қарызгердің ақша ағындарын басқаруға қатысу арқылы тәуекелді азайтады. Қарызгерлердің кредиттік рейтингісі жоқ.

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – кәсіпорын қаржылық міндеттемелерді орындау кезінде қыншылықтарға тап болады деген тәуекел. Компания бар ақшалай қаражаттарды құнделікті пайдалану қажеттілігіне байланысты тәуекелге ұшырағыш. Өтімділік тәуекелін Компанияның Корпоративтік қаржы және қазынашылық департаменті басқарады. Басшылық Компанияның ақшалай қаражаттар қозғалысының болжамын ай сайын бақылайды.

38. Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Компания көбіне қарызыдық қаражаттардан, сауда мен өзге кредиторлық берешектерден және борыштық құнды қағаздардан тұратын қаржыландырудың тұрақты базасын қолдауға тырысады. Компанияның өтімділікті басқару тәсілі, жай және қыын жағдайларда қабылданбайтын залалдардың пайда болуына жол бермей және Компанияның беделін тәуекелге душар етпей, мерзімінде өз міндеттемелерін өтеу үшін Компанияда жеткілікті өтімді қаражаттардың тұрақты бар болуын мүмкін болғанша қамтамасыз етуінде тұрады. Компания өтімділік деңгейнен болжанбаған талаптарға тез және тиісті турде өсер ету мүмкіндігінің болуы үшін, өтімді активтердің өртараптандырылған портфелдеріне қаражаттарды инвестициялайды.

Компания әдетте болжалды операциялық шығыстарды жеткілікті көлемде өтеу үшін, бірінші талап бойынша қол жетімді ақшалай қаражаттардың бар болуын қамтамасыз етеді. Бұл ретте оның пайда болуын дәлелді болжауға болмайтын ерекше жағдайлардың өлеуетті өсері ескерілмейді, мысалы, табиғи апат.

Теменде өтімділік тәуекелін басқарудың маңызды элементі болып табылатын, қысқа мерзімді депозиттерде орналастырылғандарды қоса, Компанияның пайдаланылмаған қарыздары және уақытша бос ақшалары туралы ақпарат көрсетілген:

Миллион қазақстандық теңгемен	2016ж.	2015ж.
Қарыздар бойынша пайдаланылмаған сома	42,258	49,610
Шоттардағы ақшалай қаражаттардың сомасы	42,113	37,339
Қысқа мерзімді депозиттердегі сома	10,666	9
Итого	95,037	86,958

Одан әрі келтірілген кестеде өтеуге дейін қалған шарттық мерзімдер бойынша есептік күннің жағдайы бойынша міндеттемелерді бөлу көрсетіледі. Өтеу мерзімдерінің кестесіндегі ашылған сомалар алынған кредиттер мен қаржы кепілдіктері бойынша міндеттемелердің жалпы сомасын қоса, келісімшарттық дисконтталмаған ақшалай ағындарды көрсетеді. Бұл дисконтталмаған ақшалай ағындар қаржылық жағдайы туралы есептесінде енгізілген сомадан айырмашылығы бар, өйткені қаржылық жағдайы туралы есептесінде көрсетілген сома ақшалай қаражаттардың дисконтталған ағындарының негізінде есептелінген.

Теленетін сома тиянақты болып табылмаған жағдайда, кестедегі сома есептік күнде болған жағдайларға сүйене айқындалады. Валюталық төлемдер есептік кезеңнің аяғындағы споттың айырбас бағамын пайдалана отырып, қайта есептелінеді.

Теменде 2016 жылғы 31 желтоқсандағы қаржы міндеттемелерін өтеудің шарттық мерзімдері туралы ақпарат көрсетілген:

Миллион қазақстандық теңгемен	Тенгерім-ділік құны	Шарт бойынша ақшалай қаражаттар ағыны	Талап еткенге дейін және 1 айдан азырақ					1-ден 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам
			230	9,834	29,771	58,908					
Банктік кредиттер	92,127	98,743	230	9,834	29,771	58,908	-	-	-	-	-
Сауда-саттық кредиторлық берешек	53,351	53,351	-	52,777	-	574	-	-	-	-	-
Кепілдік міндеттемелер резерві	17,942	17,942	-	17,178	-	764	-	-	-	-	-
Тарихи шығындар бойынша міндеттемелер	3,071	3,554	-	185	554	2,781	34	-	-	-	-
Өзге кредиттік берешек	79	79	-	79	-	-	-	-	-	-	-
Барлығы	166,570	173,669	230	80,053	30,325	63,027	34				

«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржылық есептемеге ескертулер

38. Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Теменде 2015 жылғы 31 желтоқсанындағы қаржы міндеттемелерін өтеудің шарттық мерзімдері туралы ақпарат көрсетілген:

Милион қазақстандық теңгемен	Тәнгерім- ділік күны	Шарт бойынша ақшалай қаражатта рағыны	Талап еткенге дейін және 1 айдан азырақ				
			1-ден 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	
Банктік кредиттер	131,354	138,502	286	10,120	30,843	97,253	-
Сауда-саттық кредиторлық берешек	78,977	78,977	-	78,392	-	585	-
Тарихи шығындар бойынша міндеттемелер	3,749	4,366	-	190	569	3,104	503
Кепілдік міндеттемелер резерві	3,225	3,225	-	-	2,461	764	-
Өзге кредиттік берешек	51	51	-	51	-	-	-
Барлығы	217,356	225,121	286	88,753	33,873	101,706	503

Кепілдіктер бойыншакелісімшарттық ақшалай ағымдардың ең жоғары сомасы 37 Ескертуде ашылған.

Нарықтық тәуекел

Компания нарықтық тәуекелдердің ықпалына ұшырағыш. Нарықтық тәуекел – бұл нарықтық бағаның өзгеруі Компанияның пайдасына немесе ондағы бар қаржы құралдарының құнына жағымсыз ықпал жасайды деген тәуекел. Нарықтық тәуекел нарықтағы жалпы және айрықша өзгерістер тәуекелдеріне ұшырайтын а) шетел валюталары, б) пайыздық активтер мен міндеттемелер және в) үлестік құралдар бойынша ашық жайғасымдармен байланысты. Нарықтық тәуекелді басқарудың мақсаты инвестициялардың табыстылығын оңтайландыруға жетуге ұмтыла отырып, нарықтық тәуекелге ұшырауды бақылауда және оны үйғарынды шегінде ұстауда болып тұр. Басшылық қабылданатын тәуекелдердің деңгейіне қатысты лимиттерді белгілейді және тұрақты негізде олардың сақталуын бақылайды. Алайда осы тәсіл нарықтағы аса елеулі өзгерістер болған жағдайда, осы лимиттерден тыс залалдардың болуына тосқауыл бола алмайды.

Теменде көрсетілген нарықтық тәуекелге сезімталдығы барлық қалған өзгермелі сипаттамалар өзгеріссіз қалғанына қарамастан, бір фактордың өзгеруіне негізделген. Іс жүзінде оның болу мүмкіндігі шамалы және бірнеше факторлардың өзгеруі корреляция жасай алады – мысалы, пайыздық мөлшерлеме мен валюталық бағамдардың өзгеруі.

Валюталық тәуекел

Компания функциялық валютадан айырмашылығы бар валютада көрсетілген сату, сатып алу және қарыздарды тарту операцияларын жүзеге асыра отырып, валюталық тәуекелге ұшырағыш.

Қарыздар Компанияның жұмыс істейтін құрамдарының ақшалай қаражат ағындары генерирленетін валютага сәйкес валютада көрсетілген. Сөйтіп, негізінен туынды құралдарды пайдаланбай, экономикалық хеджерлеу нәтижесіне жетеді.

Шетелдік валютада көрсетілген өзге ақшалай активтер мен міндеттемелерге қатысты, Компания валюталық төлемді ескере отырып, болашақ шығыстарды жоспарлау арқылы тәуекелге ұшырағыш нетто-жайғасымды үйғарынды шегінде ұстап тұруға тырысады.

**«ҚАЗАТОМӨНЕРКӨСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жеке қаржылық есептемеге ескертулер**

38. Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Компания негізінен АҚШ доллары ауытқуының тәуекеліне ұшырағыш. Компанияның валюталық тәуекелге ұшырағыштығы келесі түрде көрсетілген:

Миллион қазақстандық теңгемен	2016ж.	2015ж.
АҚШ долларларында көрсетілген		
Саудалық дебиторлық берешек	43,235	81,204
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	37,891	36,782
Берілген қарыздар	19,151	31,132
Әзге активтер	10	-
Барлық активтер	100,287	149,118
 Банктік кредиттер	 (92,127)	 (131,354)
Саудалық кредиторлық берешек	(836)	(733)
Әзге қаржылық міндеттемелер	(1,946)	(2,510)
 Барлық міндеттемелер	 (94,909)	 (134,597)
 Валюталық тәуекелге шалдыққыш таза сома	 5,378	 14,521

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша АҚШ долларына қатысты теңге бағамының 13%-ға әлсіреуі және 13%-ға нығайуы (2015 ж.: 60 % әлсіреуі және 20%-ға нығайуы) капитал шамасын және кезең ішіндегі пайда немесе залалды төменде көрсетілген сомаға арттыrap/(азайтар) еді.

Миллион қазақстандық теңгемен	2016ж.	2015ж.
АҚШ доллары бағамының 13%-ға артуы (2015ж.: 60%)	559	6,970
АҚШ доллары бағамының 13%-ға азаюы (2015ж.: 20%)	(559)	(2,323)

АҚШ долларына қатысты теңге бағамының 13%-ға әлсіреуі және 13%-ға нығайуы (2015 ж.: 60 % әлсіреуі және 20%-ға нығайуы) 2015 және 2016 жылдардағы тарихи нарықтық деректерін негізінде есептелген орта квадратикалық ауытқудың көлеміндегі нарықтық тәуекелдің мүмкін болу өзгерісі табылады.

Уранның нарықтық бағасының өзгеру тәуекелі

Компанияның қызметі халықаралық нарықта АҚШ долларында белгіленетін уран бағасының ауытқу ықпалына ұшырағыш. Компанияның жыл сайынғы бюджеті келесі жылдың уранның болжамды бағасының негізінде дайындалады.

Уран бағасы ауытқуларға ұшырап отырады және Компания бақылауынан тыс көптеген фактілердің ықпалында болады, оларға мыналар кіреді, бірақ шектеліп қоймайды:

- атом электростанцияларының тарапынан отын ретінде пайдаланылатын уранға сұраныс,
- сұраныс пен ұсыныстың арасындағы алшақтықты жоғары үшін аралас жоғары байытылған компоненттердің екінші рет пайдалану мен бар болуы сияқты қайталама көздер деңгейінің таусылуы,
- Атом энергиясы жөніндегі халықаралық агенттіліктің нормативтік актілерінің ықпалы және
- тікелей уран саласына жататын әзге фактілер.

Есеп беру күніндегі жағдай бойынша Компанияның қаржы активтері мен қаржы міндеттемелеріне қатысты нарықтық бағаның өзгеру тәуекеліне елеулі әсер болған жоқ.

38. Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Сыйақы мөлшерлемесінің өзгеру тәуекелі

Сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруі, немесе олардың әділ құнын (сыйақының тиянақты мөлшерлемесімен борыштық міндеттемелер), немесе олар бойынша ақшалай қаражаттардың болашақ ағындарын (сыйақының өзгермелі мөлшерлемесімен борыштық міндеттемелер) өзгерту негізінен тартылған қарыздарға әсер етеді.

Жаңа кредиттер мен қарыздарды тартқан кезде сыйақының қандай мөлшерлемесі (беркітілген немесе өзгермелі) етеге мерзімі басталғанға дейін болжалды кезеңнің ішінде Компания үшін пайдалы болатынын басшылық өзінің көсіби пайымдамасының негізінде айқындайды.

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның сыйақысының беркітілген ставкасы бар алмастыру құралдары жоқ (2015 ж.: жоқ).

Есеп беру күндеңі сыйақы мөлшерлемесінің түрлері бойынша топтастырылған Компанияның пайыздық қаржылық құралдырының құрылымы мынадай болды:

<i>Миллион қазақстандық теңгемен</i>	<i>2016ж.</i>	<i>2015ж.</i>
<i>Сыйақының беркітілген мөлшерлемесімен құралдар</i>		
Байланысты тараптарға берілген зайымдар	19,151	33,717
<i>Таза жайғасым</i>	<i>19,151</i>	<i>33,717</i>
<i>Сыйақының өзгермелі мөлшерлемесімен құралдар</i>		
Банктік кредиттері	(92,127)	(131,354)

Сыйақының беркітілген мөлшерлемесімен қаржы құралдарының әділ құнының сезімталдығына талдау

Компания өзгерісі кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша бағаланатын құралдар үшін көзделген тәртіпте сыйақының тиянақты мөлшерлемесімен ешқандай қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерін есептемейді. Сондықтан есептік күндеңі сыйақы мөлшерлемесінің қандай болса да өзгерісі кезең ішіндегі пайда немесе залал көрсеткішіне әсер етпейді. Алайда қаржы активтері мен қаржы міндеттемелері пайыздық мөлшерлердің өзгеруінің салдарынан әділдік құнының өзгеру тәуекеліне ұшырағыш. Пайыздық мөлшерлеменің ықтимал өзгерісі осындай қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерінің әділ құнына елеулі әсер етпейді.

Сыйақының өзгермелі мөлшерлемесімен қаржы құралдарының әділ құнының сезімталдығына талдау

Есептік күндеңі сыйақы мөлшерлемесінің 60 (8) базистік пункттерге (2015 ж.: 50 базистік пунктқа артуы және 12 базистік пунктке кемуі) артуы/ мемендеуі, төменде көрсетілген сомаға кезең ішіндегі капиталды және пайда немесе залал шамасын азайтар (арпттар) еді. Аталған болжай басшылықтың ағымдағы нарықтық мөлшерлемеге, сондай-ақ экономикалық ортаға негізделген пайыздық мөлшерлемелердегі ықтимал өзгерістердің негізділігін бағалау болып саналады. Осы талдау барлық өзге айналмалылар, атап айтқанда шетел валюталардың айырбас багамдары өзгермей қалды, және есептік күндеңі өтмелеген міндеттердің сомасы жыл бойы өтмелей қалды деген жорамалға сүйене жүргізілді.

<i>Миллион қазақстандық теңгеман</i>	<i>2016ж.</i>	<i>2015ж.</i>
60 базистік пунктке (2015ж.: 50 базистік пунктке) артуы	(442)	(525)
8 базистік пунктке (2015ж.: 12 базистік пунктке) азаюы	59	126

Тәңгерімділік құнмен салыстырғандагы әділ құны

Келесі кестеде көрсетілген құралдарды қослағанда, Компания қаржылық есептілікте танылған қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерінің тәңгерімділік құны олардың қысқа мерзімді сипатына байланысты олардың әділ құнына шамамен төн деп есептейді.

38. Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Миллион қазақстандық теңгемен	2016ж.		2015ж.	
	Төнгерім- ділік құны	Әділ құны	Төнгерім- ділік құны	Әділ құны
Қаржы міндеттемелері				
Банктік кредиттері	92,127	92,127	131,354	131,354
Тарихи шығындар бойынша міндеттемелер	3,071	3,554	3,749	3,380
Барлығы	95,198	95,681	135,103	134,734

Қаржы міндеттемелерінің әділ құнын бағалау кезінде басшылық келесі болжауды пайдаланды: (а) пайызсыз қаржылық міндеттемелер және тиянақты пайыздық мәлшерлемесі бар міндеттемелер үшін қаржы міндеттемелері нарықтыққа барынша жуық тиімді пайыздық мәлшерлеме бойынша дисконттады; (б) өзгермелі мәлшерлемесі бар қаржылық міндеттемелер үшін қаржылық міндеттемелердің әділ құны төнгерімділік құнынан іс жүзінде айырмашылығы жоқ, өйткені ақшаның уақытша құнының тиімділігі шамалы.

Капиталды басқару

Компания Компанияның үздіксіз қызметін жалғастыру, инвесторлардың, кредиторлар мен нарықтың сенімін сақтау қабілетін қамтамасыз ету, акционерге табыстылықтың қолайлы деңгейін қамтамасыз ету, капитал құнын ықшамдауға мүмкіндік беретін капиталдың оңтайлы құрылымын қолдау, сондай-ақ бизнестің болашақ дамуын қамтамасыз ету үшін капиталдың тұрақты базасын қолдау саясатын көздейді. Капитал барлық капиталды және Компания резервтерін қамтиды.

Компания келесі көрсеткіштердің мониторингісін жүзеге асырады:

- қаржыны тұрақтандыру, кредиттерді басқару үшін қабылданатын шаралар, қарыздық қаражаттарды өткізу деңгейін айқындауды;
- табыстылық, шаруашылық қызметті жүзеге асыру барысында өтемпаздықты, активтер мен капиталды басқарудың жалпы тиімділігін айқындауды.

Компания акционері Борышты және қаржылық тұрақтылықты басқару саясатын бекітті, оның мақсаты қаржы институтына жатпайтын үйімдар үшін борышты және қаржылық тұрақтылықты басқарудың бірынғай принциптері мен тетіктерін қабылдау арқылы қаржы тәуекелдерін басқару болып табылады.

Компанияның қаржылық тұрақтылығын бағалау үшін мынадай негізгі қаржы коэффициенттері пайдаланылады:

- қаржы борышының меншікті капиталына қатынасы 1-ден артық емес;
- қаржы борышының салықтарды, пайыздарды, тозу мен амортизацияны төлегенге дейінгі пайдага арасалмағы (Борыш/EBITDA) 3.5-тен артық емес.

2015 және 2016 жж. ішінде Компания капитал деңгейіне, ковенанттарды қосқанда, барлық сыртқы талаптарды сактады (33 Ескерту).

39. Қаржы құралдарының әділ бағасы

Әділ бағаны бағалаудың нәтижесі әділ бағасының иерархия деңгейі бойынша былай талданады және белінеді: (i) 1-ші Деңгейге – сәйкес активтер мен міндеттемелер үшін белсенді нарықтардағы белгіленімді (түзетілмеген) баға бойынша бағалау жатады, (ii) 2-ші Деңгейге – бағалау әдісінің кемегімен алынғандар, ондагы барлық пайдаланылатын елеулі бастапқы деректер активтер мен міндеттемелер үшін тұра (яғни, мысалы, бағалар) немесе жанама (яғни, мысалы, бағадан туынды) бақыланатын болып табылады, және (iii) 3-ші Деңгейді бағалау, олар бақыланатын нарықтық деректерге негізделмеген бағалаулар болып табылады (яғни, бақыланбайтын бастапқы деректерге негізделген). Қаржы құралдарын әділ баға иерархиясындағы не ол, не бұл санаттарына жатқызған кезде басшылық пайымдаманы пайдаланады.

39. Қаржы құралдарының әділ бағасы (жалғасы)

Егер әділ бағаны бағалауда елеулі түзетуді талап ететін бақыланатын деректер пайдаланылса, онда ол 3-ші Денгейге жатқызылады. Қолданылатын деректердің маңыздылығы әділ құнының барлық бағалау жынтығы үшін бағаланады.

Әділ бағасы бойынша бағаланбайтын, алайда олар үшін әділ құның ашылуы жасалатын активтер мен міндеттемелер

Облигацияларды қоспағанда, әділ құны бойынша бағаланбайтын, алайда олар үшін әділ құның ашылуы жасалатын барлық активтер мен міндеттемелерді бағалау әділ құн иерархиясының 3-ші Денгейіне жатқызылады. Облигацияларды бағалау 1-ші Денгейге жатқызылады.

Әділ құн иерархиясының 3-ші Денгейінде әділ құнды бағалау ақшалай қаражаттардың дисконтталған ағындар әдісінің көмегімен орындалды. Белсенді нарықта баға белгіленуі жоқ өзгермелі пайыздық мөлшерлемесімен туынды құралдардың әділ құны теңгерімдік құнға тен қабылданды. Белсенді нарықта баға белгіленуі жоқ тиянақты пайыздық мөлшерлемесімен құралдардың әділ құны ұқсас кредиттік төуекелдер мен ұқсас өтеу мерзімдерін болжайтын жана құралдар үшін қолданыстағы пайыздық мөлшерлемені пайдалана, ақшалай қаражаттардың болжанды болашақ ағындарының дисконтталған сома әдісіне негізделеді. Дисконттаудың пайдаланылатын мөлшерлемесі контрагенттің кредиттік төуекеліне байланысты. Өтеуге дейін ұсталинатын инвестициялардың әділ құны сұрау котировкасы негізінде айқындалатын.

Амортизациялық құн бойынша көрсетілетін қаржы активтері

Өзгермелі пайыздық мөлшерлемесімен құралдардың әділ құны әдетте оның теңгерімдік құнына тен. Амортизацияланған құнмен көрсетілетін активтердің әділ құныны бағалау 3-ші Денгейге жатады. Тиянақты пайыздық мөлшерлемесімен құралдардың бағалау әділ құны ұқсас кредиттік төуекелдер мен ұқсас өтеу мерзімдерін болжайтын жана құралдар үшін қолданыстағы пайыздық мөлшерлемені пайдалана, ақшалай қаражаттардың болжанды болашақ ағындарының дисконтталған сома әдісіне негізделеді. Дисконттаудың пайдаланылатын мөлшерлемесі контрагенттің кредиттік төуекеліне байланысты. Өтеуге дейін ұсталинатын инвестициялардың әділ құны сұрау котировкасы негізінде айқындалатын.

Амортизациялық құн бойынша көрсетілетін міндеттемелер

Евро облигациялардың әділ бағасы нарықтық баға белгілеуіне негізделеді. Өзге міндеттемелердің әділ бағасы бағалау әдісін пайдаланумен айқындалады. Тиянақты пайыздық мөлшерлемесімен және өтеудің белгіленген мерзімімен құралдардың есептік әділ бағасы өтеуге дейін ұқсас кредиттік төуекелдері және ұқсас мерзімдерін жана құралдарға арналған пайыздық мөлшерлемелерді пайдаланумен болжанды дисконтталған ақша ағындарына негізделеді. Талап бойынша өтелеңін немесе қүнілгрі хабарлау кезінде өтелеңін міндеттемелердің әділ құны («талап бойынша өтеуге жататын міндеттемелер») міндеттемелерді өтеу туралы талаптарды әлеуетті ұсынудың бірінші қүнінен бастап дисконтталған талап бойынша тәленетін сома ретінде есептелінеді. Пайдаланылатын дисконтау мөлшерлемесі өтеу мерзімі мен міндеттеме валютасына байланысты жылдық 3,3 %-дан 6,3 %-ға дейін өзгереді.

40. Бағалау санаты бойынша қаржы құралдарын ұсыну

39-ші «Қаржы құралдары: тану және бағалау» ҚЕХС-қа (IAS) сәйкес бағалау мақсатында, Компания өзінің қаржы активтерін келесі санаттарға жатқызады: а) қарыздар және дебиторлық берешек, б) сатуға арналған қолда бар қаржы активтері, в) өтеуге дейін ұсталинып қалған қаржы активтері, г) оның өзгерісі пайда немесе залалдың құрамында көрсетілетін әділ бағасы бойынша бағаланатын қаржы активтері. Оның өзгерісі пайда немесе залалдың құрамында көрсетілетін әділ бағасы бойынша бағаланатын қаржы активтері екі санат беліктеріне бөлшектенеді: (i) аталған санатқа бастапқы танылған сәттен бастап жатқызылған активтер, және (ii) сатуға арналған деп сыйыптаамалатын активтер. Өзге инвестицияларды қоспағанда, Компанияның барлық қаржы активтері қарыздар мен дебиторлық берешектер санатына жатқызылады. Өзге инвестициялар сатуға арналған қолда бар қаржы активтер санатына жатқызылады.

Компанияның барлық қаржылық міндеттемелері өзге қаржылық міндеттемелер санатына жатқызылады.

41. Есеп беру кезеңі аяқталған кейінгі оқиғалар нен кейінгі

2017 жылғы 22 ақпанда Ұлттық Банк Компанияның қарапайым акцияларын 1 акцияға 1, 000 теңге номиналдық құнымен 265,983 данага артуына мемлекеттік тіркеу өткізді. Сонымен, аталған қаржылық есептіліктің шығу күніне Компанияның жария етілген қарапайым акцияларының саны 37,050,944 дананы құрады, соның ішінде: (1) жайғастырылған (төленген) акциялар – 36,784,961 дана; (2) жайғастырылуға (төленуге) жататын акциялар - 265,983 дана.